

ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ
ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการข รมเลี้ยงดู
แบบเข้มงวดกวดขันและแบบ รักทะนุถนอม

ปริญญานิพนธ์

ของ

อารี เกษมรติ

12 ก.ธ. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2533

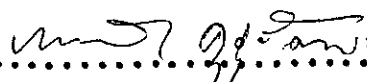
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

lib 134665

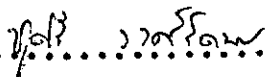
170348

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบไต่พิจารณา
ปริญญาโทฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษารัฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.... ประธาน

(ผศ. ดร. กรณี กุรุรัตน์)

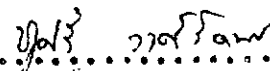
.... กรรมการ

(รศ. ชูศรี วงศ์รัตน์)

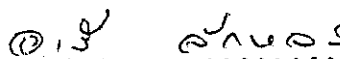
คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน

(ผศ. ดร. กรณี กุรุรัตน์)

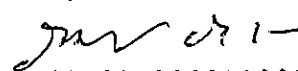
.... กรรมการ

(รศ. ชูศรี วงศ์รัตน์)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศ. ดร. อารี สันทนต์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษารัฐมวัย ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่...... เดือน...... พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำ
ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ บุรีรัตน์ รองศาสตราจารย์
ชูศรี วงศ์รัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา
ภาควงกษ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ วิชาญ ทองสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์
ศลโกศล ดร.พัฒนา ชัยพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปาวพา เคชะคุปต์
อาจารย์กัญญา เกตุกล้า อาจารย์วิไล อิ่มสมบูรณ์ ที่ได้กรุณาตรวจและให้คำแนะนำ
ในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์รณภา ทรงพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี
และคณะอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย
อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน เพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษา
ปฐมวัย และพี่น้องทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา
— คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมควรเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา
มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

อารี เกษมวิติ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
② เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ...	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปศึกษา	41
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	56
③ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	60
วิธีดำเนินการทดลอง	69
วิเคราะห์ข้อมูล	75
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
⑤ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	82
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	82
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	82
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	83
วิธีดำเนินการทดลอง	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	87
อภิปรายผล	88
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	90
ข้อเสนอแนะ	92
<u>บรรณานุกรม</u>	94
<u>ภาคผนวก</u>	105
ประวัติย่อของผู้วิจัย	207

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรในแต่ละห้องเรียนจำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู	58
2	กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดูและเพศ	59
3	แบบแผนการทดลอง	69
4	การวัดก่อนการทดลอง	70
5	การดำเนินการทดลอง	71
6	กิจกรรมที่จัดในแต่ละวัน	74
7	คาสติพิทฐานคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละวิธี	79
8	ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับทำ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ	80
9	ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับทำ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทุกคนยอมรับคำกล่าวที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม กล่าวคือ มนุษย์แต่ละคนไม่สามารถมีชีวิตอยู่คนเดียวได้ มนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นชุมชนเป็นสังคมและเป็นประเทศชาติ เมื่อมนุษย์โครวมกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นสิ่งกันและกัน ถ่ายทอดความรู้ หรือวัฒนธรรมให้แก่กัน หรืออาจกล่าววามนุษย์ได้เรียนรู้จากเพื่อนมนุษย์ในกลุ่มของตน ทำให้แต่ละคนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น รู้จักชีวิตและรู้จักโลกมากขึ้น แต่ความเป็นตัวของตัวเองของแต่ละคนนั้น เป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่ม ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้อยู่รวมกับกลุ่มโดยฝึกฝนการเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามของกลุ่มที่ดี (เชิอน เลือคำ. 2528 : 18) ซึ่งการอยู่รวมกลุ่มกันนี้ ต้องได้รับการปลูกฝังอบรมสะสมมาตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะการที่คนเราจะอยู่รวมกันได้นั้น ต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อม มีความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคก็กล้าเผชิญและสามารถแก้ไขปัญหหรืออุปสรรคทาง ๆ ใหวนพ้นไปได้ด้วยดี หากบุคคลใดขาดความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว จะทำให้มีปัญหาในการทำงานร่วมกับคนอื่น การเข้าสังคม การติดต่อกับผู้อื่น และการตัดสินใจยากลำบาก ซึ่งเป็นปัญหาแก่ตนเองอย่างยิ่ง (วิจิตร วรุณทางกูร. 2521 : 8)

การจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี อิสราเอล ฯลฯ ต่างเห็นความสำคัญของการศึกษาในวัยนี้ โดยเชื่อว่าถ้าเราต้องการให้สังคมพัฒนาไปในรูปใด ควรเริ่มต้นปลูกฝังลักษณะนี้ให้แก่เด็กในวัยดังกล่าว เพราะเด็กในวัยนี้เปรี๊ยะเสมือนผ้าที่ขาวสะอาดจะทำให้มีสีสนอย่างใดก็ได้ (เขาวพา เกษะคุปต์. 2521 : 44) เด็กระดับปฐมวัยนี้จำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการเอาใจใส่เป็นอย่างดี ให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา จะต้องเรียนรู้การเข้าสู่สังคม รู้จักควบคุมตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ยอมรับผู้อื่น และในขณะที่เขากำลังก็ต้องมีความเป็นตัวของตัวเองด้วย การสร้าง

ลักษณะนิสัยทางสังคมที่ให้แก่เด็กวัยนี้จึงเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้แก่ชีวิตเด็ก และ
 ทอสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้น ครูควรจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสม
 จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กเข้าใจตนเองและสังคมที่เด็กอยู่ มีเจตคติที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี มี
 ความเชื่อมั่นในตนเอง (ประคินันท์ อุปรมัย. 2526 : 41 - 42) การสร้างบรรยากาศ
 ที่อบอุ่น ยอมรับในความสามารถของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ มีความคิด
 อิสระ รู้จักที่จะให้ความร่วมมือและเรียนรู้วิธีการตัดสินใจโดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 จึงมีความสำคัญต่อเด็กมาก ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น สอดคล้องกับทฤษฎี
 กระบวนการกลุ่มที่เน้นในเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ที่สัมพันธ์กัน ลักษณะการรวมกลุ่ม การแก้ไข
 ปัญหาการตัดสินใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่ม ตลอดจนความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
 สามารถอยู่และทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทิศนา แชนมณี. 2522 : 18)
 และจากการศึกษาของ มันทิงเจอร์ พบว่า เด็กอายุ 5 - 6 ปี นั้นเริ่มสนใจที่จะเล่นรวมกลุ่ม
 มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สามารถทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้

(Munsinger. 1975 : 19)

นอกจากโรงเรียนซึ่งมีบทบาทในการให้การศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็กแล้ว สถาบันแห่งแรก
 ที่มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมากไม่น้อยไปกว่าโรงเรียนก็คือ สถาบันครอบครัว
 ซึ่งมี พ่อ แม่ เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิด แต่เนื่องจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละ
 ครอบครัว มีความสัมพันธ์กับค่านิยม ความเชื่อ และความรู้ความเข้าใจของพ่อแม่ในเรื่องการพัฒนา
 เด็ก ดังนั้น เด็กที่มาจากครอบครัวที่ต่างกันจึงมีบุคลิกภาพ และพฤติกรรมต่างกันไปด้วย
 จากการศึกษาของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดู
 ลูกแบบรักทะนุถนอม คอยปกป้องดูแลลูกมากเกินไป (Overprotection) ให้ความช่วยเหลือ
 ทุกอย่างจนลูกไม่รู้จักตนเอง เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวจะเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตนเอง
 ขาดความกตัญญู เริ่มสร้างสรรค ขาดความเชื่อมั่น ทองคอบพึ่งพาลูกน้อยอยู่เสมอ ไม่สามารถแก้ปัญหา
 ด้วยตนเอง ปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ยาก (ละม้ายมาศ ศรีทัต และจรรยา สุวรรณทัต,
 2510 : 98 , ภรณ์ ศุภวัตะ. 2524 : 73 และวราภรณ์ รักวิชัย. 2529 : 13 - 14)
 ส่วนพ่อแม่ ผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ต้องการให้เด็กรู้จักหน้าที่พ่อแม่
 คาดหวังไว้มากเกินไป เด็กจะไม่ชอบทำตาม เด็กที่ไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อแม่จะทำให้เป็นคนที่มีขาด

ความคิดริเริ่ม ชาติความเชื่อมั่นในตนเอง มีความวิตกกังวล ซ้ำๆ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองในบางเรื่อง (ซูร์รี หลักเพชร. 2517 : 98 ; สมาน กำเนิด. 2520 : 63 และกวีนิพนธ์ ธรรมนุศ. 2522 : 20) ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความสนใจ เข้าใจเด็กเห็นความสำคัญและสนองความต้องการของเด็กจะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ราวเร็ว มีอารมณ์มั่นคง สามารถเผชิญชีวิตและสังคมได้ด้วยคามมั่นใจ (Hurlock, 1964 : 661 ; Mussen and others. 1964 : 261)

จากวิธีการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวจะเห็นว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขันและเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เป็นเด็กที่ต้องได้รับการช่วยเหลือในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการชาติความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ในการกระตุ้นให้เด็กกล้าคิดกล้าแสดงออก สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานพัฒนาที่สำคัญในการ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กใน ทุกด้านจึงควร เห็นความสำคัญของการ จัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเด็กเหล่านั้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการทำงานในลักษณะกลุ่ม โดยให้เด็กปฏิบัติงานร่วมกัน ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งตามปกติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ปฏิบัติอยู่นั้นเป็นกิจกรรมที่เด็กทำเป็นรายบุคคล โดยยังไม่ได้เน้น ให้มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้นสามารถจัดกิจกรรมให้เด็ก ได้มีกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ดีกว่ากิจกรรมในช่วงอื่น จึงน่าจะมีการศึกษาว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มนั้นจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอมมากน้อยเพียงใด

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้า เป็นสิ่งกระตุ้นให้ครูและผู้อยู่เกี่ยวข้องในทางการศึกษาพยายาม
ไต่ระดับถึงคุณค่าของการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็น
ลักษณะของผู้ที่กล้าคิด กล้าแสดงออก สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และปรับตัวเข้ากับสังคมได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

กลุ่มประชากรของการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2
ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 73 คน
ซึ่งเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 38 คน และเป็นเด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม 35 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 60 คน
เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 30 คน และเป็นเด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม 30 คน

3. ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้กระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ใช้เวลาทดลอง
8 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน วันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยหมุนเวียนกันทดลองวันละ
2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับการทดลองรวมทั้งสิ้นกลุ่มละ 16 ครั้ง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น คือวิธีจัดกิจกรรม ได้แก่

4.1.1 วิธีจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

4.1.2 วิธีจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชายหญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2532 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่ ผู้ปกครองปฏิบัติต่อกันในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้จากแบบสอบถามวิธีการอบรมเลี้ยงดูของ แจมจันทร์ เกียรติกุล ซึ่งในหนังสือ การอบรมเลี้ยงดู 2 ประเภท คือ

2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่ ผู้ปกครองปฏิบัติต่อกัน ในลักษณะให้ลูกปฏิบัติตามที่คาดหวังไว้ มีการกำหนดระเบียบให้ลูก ถ้าไม่ปฏิบัติจะตำหนิหรือลงโทษ ซึ่งได้จากคะแนนการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองท่าน สูงกว่าค่าอื่นไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน

2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่ ผู้ปกครองปฏิบัติต่อกัน ในลักษณะการปกป้องดูแลลูกมากเกินไป คอยช่วยเหลือลูกทุกอย่างจนลูกไม่รู้จักช่วยเหลือตนเอง ซึ่งได้จากคะแนนการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองท่านสูงกว่าค่าอื่น ไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน

3. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม หมายถึง การให้เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น การวาด ปั้น ฉีกปะ ประดิษฐ์ เป่าสี หยดสี ฯลฯ โดยเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนในกลุ่มซึ่งมีกลุ่มละ 5 คน ใช้ความคิดของตนเองให้สัมพันธ์กับแนวคิดที่ครูกำหนดให้ จากนั้นจึงให้เด็กทั้งกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ในการปรึกษา ตัดสินใจ จัดผลงานของทุกคนให้เป็นผลงานรวมกันของกลุ่ม

4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ หมายถึง การให้เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งได้แก่ การวาด ปั้น ฉีกปะ ประดิษฐ์ เป่าสี หยดสี ฯลฯ ตามความสนใจเป็นรายบุคคล ผลงานที่ได้จึงเกิดจากความคิดของเด็กแต่ละคน

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่แสดงออก การพึ่งตนเอง การเป็นตัวของตัวเอง และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

1. การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย

เด็กจำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการเอาใจใส่เป็นอย่างดีให้การพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา พอเมื่อนั้นว่าเป็นบุคคลแรกและเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเหมาะสม เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กตั้งแต่แรกเกิดเป็นผู้ที่อบรมให้เด็กรู้จักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามแบบของสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมนั้น ๆ บุคลิกภาพของคนจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต เมื่อคนเราผ่านวัยทารกแล้วนั้น บุคลิกภาพได้พัฒนาในขั้นพื้นฐานและโครงสร้างเรียบร้อยแล้ว ฉะนั้นในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ ทารกเกิดมาก็จะปะทะสัมพันธ์ (Interaction) กับคนและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว ประสบการณ์แรกที่เด็กสังเกต และรับรู้จากครอบครัวจะพัฒนาขึ้นเป็นทัศนคติ ความเชื่อ และบุคลิกภาพ ซึ่งเกิดจากการเลียนแบบ (Identification) ที่ได้สะสมมาในช่วงต่าง ๆ ของชีวิต และพ่อแม่ก็ดูเหมือนว่าจะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดในการเลียนแบบของเด็ก (สมาน กำเนิด, 2520 : 6) ดังที่ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

1.1 ทฤษฎีจิตเพศของ ฟรอยด์ (Freud's Psychosexual Theory)

ฟรอยด์ เชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เป็นขบวนการต่อเนื่องกัน โดยมีระยะสำคัญที่สุดคือ ระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปีแรกของชีวิต เพราะระยะนี้เป็นระยะที่ คุณลักษณะของบุคลิกภาพเริ่มวางรากฐานโดยถาวร ประสบการณ์ในวัยเด็กมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมาก ความสำคัญของการตอบสนองความต้องการทางร่างกายจะแสดงออกทางอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งพัฒนาการทางเพศของ ฟรอยด์ (Psychosexual Development) แบ่งออกเป็น 5 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นความพอใจในปรีเวอปาก เป็นช่วงที่เด็กอายุแรกเกิดถึง 1 ปี เด็กจะมีความสนใจในปรีเวอปาก ปากจะนำความสุขมาให้ทารกมากที่สุด เมื่อได้ดูดอาหารสนองความต้องการของการหิว เด็กก็คลายความตึงเครียด ทางร่างกาย และมีความสุข ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นความพอใจอยู่บริเวณทวารหนัก เป็นช่วงอายุ 1 - 2 ปี เป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับการขับถ่าย เด็กจะเกิดการเรียนรู้เรื่องการขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ได้ถูกบังคับ เด็กก็จะเกิดความพอใจ ไม่เกิดความรู้สึกขัดแย้ง และไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นความพอใจอยู่บริเวณอวัยวะเพศ เป็นช่วงอายุ 3 - 5 ปี เป็นช่วงที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศสืบพันธุ์คือ เด็กจะเกิดความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็น เกี่ยวกับสภาพทางร่างกาย ซึ่งแตกต่างกันไปตามเพศ เด็กจะเรียนรู้ถึงบทบาททางเพศของตน โดยเลียนแบบบทบาทของพ่อแม่ของตน ดังนั้นช่วงอายุในตอนนี้ เด็กจะต้องการความรัก และความอบอุ่นจากพ่อแม่มาก

ขั้นที่ 4 ขั้นก่อนวัยรุ่น เป็นช่วงอายุ 6 - 12 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มสนใจสังคม เพื่อนฝูง ระวังสิ่งผิดต่าง ๆ ในขั้นทั้ง 3 ยังแฝงอยู่ไม่แสดงปรากฏออกมาชัดเจน เด็กจะพยายามปรับตัวให้ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ขั้นที่ 5 วัยรุ่น เป็นช่วงอายุ 13 - 18 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีความสนใจในเพศตรงกันข้ามมากขึ้น เป็นการเริ่มต้นของความรักระหว่างเพศ (ประณต เคาณิม,

2529 : 221 - 222)

พรอยด ได้เน้นถึงพัฒนาการในวัยเด็กว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กคือ ครอบครัว เด็กจะมีพัฒนาการในขั้นต่าง ๆ ตามความสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับพ่อแม่และอาจจะติดอยู่ที่พัฒนาการขั้นใดขั้นหนึ่ง ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพในวัยต่อมาแตกต่างกันไปในแต่ละคน ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูในวัยต้นของชีวิต โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรก

ฉะนั้นการที่เด็กได้มีโอกาสปะทะสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม และมีตัวแบบที่ดีสำหรับเด็ก จะทำให้เด็กมีโอกาสในการพัฒนา และสร้างรูปแบบพฤติกรรมขึ้นเป็นบุคลิกภาพของตนเองต่อไป

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการของ อิริคสัน (Erikson's Theory of Development)

อิริคสัน มีความเห็นว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นได้เนื่องจากการที่คนมีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมและแต่ละขั้นจะมีช่วงวิกฤต สำหรับที่จะพัฒนาการ เรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงมีช่วงวิกฤตตลอดชีวิต ถ้าในช่วงชีวิตใดพัฒนาการ เป็นไปด้วยดี มีลักษณะทางบวกมากกว่าทางลบ พัฒนาการทางบุคลิกภาพก็จะเป็นไปในทางดี ซึ่ง อิริคสัน หมายถึง ผู้ที่

สุขภาพจิตดี เป็นลักษณะของคนที่สามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าในช่วงชีวิตใดพัฒนาการ เป็นไปในทางลบมากกว่า เด็กผู้นั้นจะมีพัฒนาการ ทางบุคลิกภาพไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การ เป็นผู้มีปัญหาในการปรับตัว และอิริคสัน ที่ให้เห็นถึง อิทธิพลแต่ละขั้นมีต่อกันโดยที่พัฒนาการในขั้นหลังจะได้รับอิทธิพลจากขั้นก่อนนั้น สำหรับเด็กปฐมวัย จะมีพัฒนาการอยู่ระหว่างขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 จึงขอกล่าวเฉพาะพัฒนาการ 4 ขั้นเท่านั้น

1. ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (0 - 1 ปี) วัยนี้เป็นวัยที่ เด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ยังต้องคอยพึ่งพาผู้อื่น โดยเฉพาะ แม่ - พ่อ ดังนั้นขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ เด็กจะพัฒนาความไว้วางใจ ความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อบุคคลอื่น ประสบการณ์ใน ช่วงนี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา "ความไว้วางใจ" ต่อไป ซึ่งสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องคำนึงถึงคือ สัมพันธภาพระหว่าง พ่อแม่ลูก ดังนั้นในช่วงนี้ถ้าความต้องการของเด็กได้รับการตอบสนอง อย่างเหมาะสมประกอบกับความรักใคร่ผูกพันที่เป็นไปอย่างจริงใจของพ่อ แม่ ย่อมทำให้เด็ก คิดว่าโลกนี้ปลอดภัยน่าอยู่ สามารถที่จะไว้วางใจได้ในทางตรงข้ามถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่าง ไม่เหมาะสม ไม่มีความคงเส้นคงวา เด็กจะคิดว่าโลกนี้เต็มไปด้วยอันตรายไม่น่าอยู่ มี ความหวาดระแวง ซึ่งจะพัฒนาความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นต่อไป

อิริคสัน กล่าวว่า "พัฒนาการของความไว้วางใจจะเป็นรากฐาน ของความเป็นเอกลักษณ์ของการที่จะรู้สึกว่าตนเองเป็นใครมีความสามารถ เป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองและนำตนเองได้ ตลอดจนการที่จะกลายเป็นคนใดก็ตามที่ผู้นั้นวางใจว่าเขาสามารถ ที่จะเป็นไปได้

2. ความเป็นตัวของตัวเอง - ความไม่มั่นใจในตัวเอง (2 - 3 ปี) ถ้าเด็กได้รับอนุญาตให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระตุ้นให้กำลังใจ ให้ลองทำในสิ่งที่เด็กทำได้ ตามความสามารถ และวิธีการ ของเด็กแต่ละคนแล้วก็จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ถ้าพ่อแม่ ไม่มีความอดทน ไม่ให้โอกาสเด็กหรือทำทุก ๆ สิ่งแทนเด็กเสียหมด เด็กจะเกิดความเคลือบแคลง สงสัย ในความสามารถของตนในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ

3. ความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (4 - 5 ปี) หมายถึง ความสามารถในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ภาษา ซึ่งจะไปสนับสนุนขึ้นความเป็น ตัวของตัวเอง ในแง่ของการดำเนินการวางแผนและริเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเหมาะสมกับขั้นนี้

คือความรู้สึกนึกตัวตนเองไม่มีความสามารถในการทำสิ่งใหม่ ๆ ถ้าเด็กได้รับอิสระในการที่จะคิดทำกิจกรรมต่าง ๆ และถ้าพ่อแม่หรือครูมีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถาม ไม่ดุหรือตักเตือนเพราะเมื่อรำคาญ ก็ยอมจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีแนวโน้มที่จะค้นคว้าศึกษาสำรวจ แต่ถาเด็กรู้สึกวุ่นวายใหญ่เขมวกับภาระกระทำไม่เปิดโอกาสให้ซักถาม สิ่งที่น่าสนใจคือการรับรู้ว่าการกระทำของเด็กเป็นสิ่งที่ถูกควร ทำให้ผู้ใหญ่รำคาญใจ พูดอะไรใส่ร้ายเด็กจะรู้สึกผิด ในการที่จะคิดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. ความขยันหมั่นเพียร - ความรู้สึกต่ำต้อย (6 - 11 ปี) เป็นวัยเด็กที่มีความต้องการ เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยการพยายามคิดทำผลิตสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะไปช่วยพัฒนาความขยันขันแข็ง อันตราสำหรับการพัฒนาของเด็กในขั้นนี้คือ ความรู้สึกต่ำต้อยช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ถ้าเด็กได้รับการกระตุ้นให้ทำสิ่งต่าง ๆ ให้กำลังใจในการทำจนสำเร็จและให้คำชมเชย ในความพยายามของเด็ก จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดความมานะพยายาม แต่ถาเด็กทำสิ่งใดขึ้นมาแล้วผู้ใหญ่ไม่ให้ความสนใจเห็นว่า น่าเบื่อ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกต่ำต้อย (พรณี ช. เจริญ. 2528 : 68 - 70)

สำหรับการพัฒนาการในขั้นที่สองเป็นขั้นที่พัฒนาความเป็นอิสระ (Some of Autonomy) ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูให้พัฒนาการในขั้นนี้ผ่านไปโดยควบคุมอิสระในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีความมั่นใจในตัวเอง พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ โดยมีความมั่นใจ ในทางตรงกันข้ามเด็กที่พ่อแม่ปกป้องมากเกินไป ไม่ยอมให้เด็กมีอิสระในการกระทำด้วยตนเอง จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ และมีผลต่อพัฒนาการในขั้นต่อไป

2. การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครองอย่างยิ่งต่อชีวิตเด็ก พ่อแม่จะเป็นตัวแทนทางสังคมที่ให้การช่วยเหลือเด็กให้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งนักจิตวิทยาพัฒนาการมีความเชื่อว่า ชีวิตเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยทารกเป็นมาจึงรวมกับลักษณะทางสรีระของเด็กในอันที่จะปลูกฝังให้เด็กมีลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพต่าง ๆ กัน (พิพวรรณ กิตติบูลย์. 2522 : 24) เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น จะมี ความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธ์ภาพกับคนอื่น ๆ ได้ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญมาก บทบาทของพ่อแม่ที่มีต่อลูก คือการให้ความรัก ความอบอุ่น การ

เอาใจใส่ตั้งแต่แรกเกิด ช่วยให้ลูกเติบโตทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม อย่างดีสุด
จิตประสพการณ์สิ่งแวดล้อมที่ช่วยพัฒนาความสามารถให้กับลูกเพื่อให้ลูกมีความสุข ที่จะ
เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ครอบครัวจะทำหน้าที่ใดดีเพียงไร ขึ้นอยู่กับบรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดู
ที่แต่ละครอบครัวสร้างขึ้น ทักษะของบิดามารดาในเรื่องชีวิตครอบครัว ความประพฤติกของบิดา
มารดาที่พ่อลูก เหล่านี้รวมกันออกมาเป็นบรรยากาศของครอบครัว ซึ่งหมายถึงวิถีการปฏิบัติ
ที่พ่อแม่แสดงออกต่อลูก ซึ่งนักการศึกษา นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา ได้แบ่งออกเป็น
หลายประเภท ได้แก่

เดมายาศ ศุภทัต และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 18) ได้กล่าวถึง
การแบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูความอยู่ 3 แบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ร่วมกันรับผิดชอบในการอบรม
เลี้ยงดูลูก สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีโอกาสเสนอความเห็น การตัดสินใจใด ๆ เกิดขึ้นจาก
ความเห็นชอบของสมาชิกในครอบครัว ลูก ๆ มีโอกาสรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว
มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเองและพึ่งตนเองได้

2. แบบอิตาเลียน คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีอำนาจสิทธิขาดในกิจการ
ทุกอย่างของครอบครัว กฎเกณฑ์ทุกอย่างของครอบครัวมาจากพ่อแม่ ลูกเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม
ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกนั้นอบอุ่น ลูกจะรู้สึกขาดความอบอุ่นไม่มั่นคงและปลอดภัย
การที่พ่อแม่ปฏิบัติตามคำสั่งอยู่ตลอดเวลาทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่ม ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

3. แบบปล่อย ตามใจ คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้อารมณ์กับลูกมากกว่า
เหตุผล ลูกจะรู้สึกขาดความรักและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่เชื่อความยุติธรรม ขาดความเป็น
ระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็งและไม่มีความสามารถในการทำงาน
ร่วมกับผู้อื่น

ต่อมา จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์
(2521 : 26) ได้สรุปว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ไทยนั้นมีความอยู่ 3 แบบ ดังนี้

1. แบบให้ความรัก คือการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง และยกย่องเด็กให้รางวัลเด็กด้วยการแสดงความรักและตามใจเด็กพอสมควร มักพบมากในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

2. แบบลงโทษ คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใช้การลงโทษเด็ก เมื่อเด็กทำผิด การดูคำหรือเขียนที่ตามแต่ลักษณะของความผิดและมักพบมากในครอบครัวที่พ่อแม่ถึงแก่กรรมหรือแยกกันอยู่

3. แบบเรียกร้องจากเด็ก เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คาดหวังว่าลูกของตนจะต้องเป็นไปตามที่ตนตั้งไว้ พ่อแม่เป็นผู้กำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ลูกทุกอย่าง ซึ่งจะพบในครอบครัวคนไทยทั่วไป

สไตน์ และมิทเชล (อัจฉรา สุขารม และคนอื่น ๆ . 2528 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Staines and Mitchell. 1978) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น

3 แบบ คือ

1. แบบปล่อยตามสบาย การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ให้อิสระไม่กวดขัน ไม่บังคับ และไม่อบรมเด็ก ปล่อยให้เด็กตัดสินใจเลือกสิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุดสำหรับตัวเอง พ่อแม่เพียงแต่คอยให้คำแนะนำบ้างเป็นครั้งคราว การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักเป็นไปกับพ่อแม่ที่ได้รับการบ่มเพาะทางเศรษฐกิจ ต้องการใช้เวลาทำมาหากินจนไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูลูก

2. แบบใช้อำนาจ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ชอบใช้อำนาจกับลูก แต่กำหนดว่าสิ่งใดควรละเว้น สิ่งใดควรอบรมสั่งสอน กล่าวคือ พ่อแม่รู้ว่าลูกกำลังเติบโตควรจะอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้จักอะไรบางอย่าง แล้วพ่อแม่ก็อบรมสั่งสอนในเรื่องนั้น ๆ และจะลงประพฤติกฎปฏิบัติไปตามที่พ่อแม่ได้อบรมสั่งสอนไว้ หากไม่ทำตามก็จะถูกลงโทษได้

3. แบบพัฒนาทางจิตใจ การเลี้ยงดูเด็กแบบนี้เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ถึงอารมณ์ความรู้สึกผูกพันระหว่างพ่อแม่กับลูกที่อยู่ในวัยเติบโต พ่อแม่จะให้คำแนะนำอบรมที่เห็นแก่ลูกโดยพ่อแม่ยอมรับและให้ความเชื่อถือในการปรับปรุงตนเองของลูก พ่อแม่จะเป็นผู้วางระเบียบและกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติและคอยควบคุมให้ลูกปฏิบัติตาม

โรเจอร์ (อัจฉรา สุชาภรณ์ และคนอื่น ๆ . 2528 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Rogers. 1972) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของลูก ให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรม บางอย่าง และให้ความร่วมมือกับลูกตามโอกาสอันควร การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้รับความยุติธรรม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองเกินไป เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ทะนุถนอมลูก ไม่ยอมให้ลูกตัดสินใจหรือลงมือทำอะไรด้วยตนเอง พ่อแม่จะเป็นผู้ทำให้โดยตลอด ทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่รู้จักคิด ไม่รู้จักตัดสินใจ และมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นเด็ก อยู่เสมอ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวัง คือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คาดหวังจากลูก และให้ลูกทำตามความต้องการของพ่อแม่ เด็กก็มีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความยุติธรรม จากพ่อแม่

ลักษณะต่าง ๆ ที่บิคามารดาอบรมเลี้ยงดูลูกย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของลูกที่แสดงออกมาและจะเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน ซึ่ง เดโช สำนานนท์ (2510 : 76 - 78) ได้กล่าวถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีผลต่อลูกในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อบุคลิกภาพของลูกในอนาคต คือบิดามารดาที่ไม่เอาใจใส่ลูก ยอมทำให้ลูกมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยทางอารมณ์ รู้สึกว่าเหว ไม่นั่นคงและส่งผลให้ลูกมีพฤติกรรมที่ออกมาในรูปปฏิเสธ เป็นคนขาดความรัก และยังให้ความรักกับใครไม่เป็นอีกด้วย ส่วนบิดามารดาที่ให้ความปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ลูกขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มว่าจะต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา บิคามารดาที่ไร้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดยอมทำให้ลูกมีลักษณะลงโทษตัวเอง ละมาขมาศ ทรัพย์ดี และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 98) ก็มีความเห็นพ้องกันว่า เด็กที่บิดามารดาให้ความคุ้มครองมากเกินไป คอยควบคุมและป้องกันไม่ให้ลูกมีอิสรภาพทั้งทางกายและใจ ลูกจึงมักเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คอยแต่จะพึ่งพาคนอื่นเสมอ ผลที่ตามมาคือ ขาดความกล้าที่จะเผชิญอุปสรรคหรืองานที่ลำบาก วราภรณ์ รักวิชัย

(2528 : 14 - 17) ไคกลาวถึง ผลของการอบรมเลี้ยงดูประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กดังนี้

ผลของการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือแบบใช้เหตุผล เด็กจะมีลักษณะดังนี้

1. จะเป็นคนเปิดเผยเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีอารมณ์ขัน ราวเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี
4. สามารถปรับตัวได้ดีและกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ
5. สามารถช่วยเหลือตัวเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
6. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
7. ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์
8. รู้จักใช้เหตุผล เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

ผลของการเลี้ยงดูแบบคาดหวังกับเด็ก เด็กจะมีลักษณะดังนี้

1. ไม่มีความมั่นใจในตนเอง
2. ไม่สามารถค้นพบความสามารถของตนเอง เด็กบางคนไม่ประสบความสำเร็จ

ในชีวิต

3. เป็นคนวางนอนส่อนง่าย เชื่อฟังผู้ใหญ่ทุกอย่าง
4. ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
5. ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบพึ่งพาผู้อื่น

ผลของการเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมมากเกินไป เด็กมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเด็กเอาแต่ใจตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่น

ในตนเอง

2. ท้องคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ พึ่งตนเองไม่ได้
3. ไม่สามารถจะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ยาก

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก ผลจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม สามารถที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

งานวิจัยภายในประเทศไทยที่ได้ศึกษาผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ได้แก่

ชูศรี หลีกเพชร (2517 : 94 - 95) ได้ศึกษากับเด็กนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 350 คน พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

สมพงศ์ ทรพัฒน์ (2517 : 35 - 36) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรับผิดชอบ โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 2 มิติ คือแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มพ่อแม่เข้มงวดมาก ประชาธิปไตยน้อย และกลุ่มพ่อแม่เข้มงวดมาก - ประชาธิปไตยมาก มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่ากลุ่มพ่อแม่เข้มงวดน้อย - ประชาธิปไตยน้อย และกลุ่มพ่อแม่เข้มงวดน้อย - ประชาธิปไตยมาก และยังพบอีกว่า กลุ่มพ่อแม่เข้มงวดมาก - ประชาธิปไตยน้อย มีความรับผิดชอบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนั้นพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ

ประจักษ์ เล็กสวัสดิ์ (2517 : 95 - 100) ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือควบคุมจะทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองน้อยมาก และจะทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง

จากการศึกษาของ สมาน กานีต (2520 : 36) ได้ศึกษาพบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่แตกต่างกัน จะทำให้เด็กมีการปรับตัวแตกต่างกัน เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะปรับตัวดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ ได้แก่ ชอร์แมน (Shoban. 1950 : 148) ได้ศึกษาพบว่าบิดามารดาที่เข้มงวดกับบุตร จะทำให้บุตรขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจด้วยตนเอง

ซิมมอนด์ส (ศิริพร หล่มศิริวงศ์. 2511 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Symonds. n.d.) ได้ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก ดังนี้ คือ

1. พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลยบุตร จะทำให้บุตรมีลักษณะเป็นคนก้าวร้าว เจ้าคิดเจ้าแค้นชอบพุดบด หินโรงเรียน ลักเล็กขโมยน้อย
2. พ่อแม่ที่ประคบประหงมเกินไป บุตรจะมีลักษณะเป็นคนไม่ให้ความร่วมมือ ฟังตนเองไม่ได้ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. พ่อแม่ที่อ่านใจเห็นอับบุตร บุตรจะเป็นคนเจ้าระเบียบ สุภาพเรียบร้อย อยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ สงบเสงี่ยมขาดความคิดริเริ่ม
4. พ่อแม่ที่ยอมจำนนต่อบุตร บุตรจะขาดความรับผิดชอบ ไม่อยู่ในโอวาท เห็นแก่ตัว คอติ่ง มักทำอะไรตามใจชอบ

เซอร์เลย์ (สุลิน อินสว่าง. 2516 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Sherley. 1966) พบว่า เด็กที่ได้รับการรัก จะมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่ขาดความรักจะไม่สามารถปรับตัวในสังคมได้ ส่วนเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งนั้นคือ การที่พ่อแม่แสดงความเฉยชาไม่ยุ่งเกี่ยวกับเด็กหรือชอบให้อ่านใจเห็นอับเด็ก เด็กจะมีลักษณะก้าวร้าว และรู้สึกตนว่าถูกทอดทิ้งไปตลอดชีวิต

เฮิร์ล็อก (Hurlock. 1964 : 661) ศึกษาพบว่า ผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้วิธีประชาธิปไตย กล่าวคือให้ความรักความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็กจะทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ระวัง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม ฟังตนเอง และสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ ส่วนการเลี้ยงดูโดยวิธีอัตตาธิปไตย ทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความอบอุ่นมั่นคง ปลอดภัย มีความรู้สึกกลัว คือสิ่งที่ต้องทำตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจแก้ปัญหาเอง

มัสเสน (Mussen. 1969 : 261) ได้ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในค่านิยมอยากเห็นจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล มีความเชื่อมั่นในตนเอง

บอลควิน (เคช วิโย. 2522 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Baldwin. 1970 . 29 - 47) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกใน 3 ลักษณะ คือแบบประชาธิปไตย แบบให้การยอมรับและแบบตามใจ โดยการสัมภาษณ์พ่อแม่ 220 ครอบครัว พบว่า ลูกที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบสูง มีความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นที่ยอมรับของสังคม

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1. ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ลัดดา สุวรรณรัตน์ (2512 : 7) ได้สรุปความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - Confidence) จาก Encyclopedia of Child Care and Guidance ไว้ว่า ความมั่นใจในตนเองไม่มีผู้ใดจะให้เด็กได้โดยตรง แต่สามารถจัดบรรยากาศและโอกาสที่ความมั่นใจของเด็กจะพัฒนาขึ้นได้ หมายความว่า การให้ความช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาหารือของบิดา มารดา ครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่คนอื่น สามารถที่จะให้เด็กพัฒนาอย่างอิสระ และทำให้เด็กมีความรู้สึกว่า ตัวของเขา มีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เด็กจะสามารถแก้ปัญหาได้ขึ้น ถ้าเขาเชื่ออย่างแท้จริงว่า เขาเป็นบุคคลที่น่าพึงพอใจ นอกจากนั้นความมั่นใจในตนเองยังเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของเด็กประสบผลสำเร็จอย่างน่าพึงพอใจ การได้รับความรักจาก บิดา มารดา ครู อาจารย์ เพื่อนและคนอื่น ๆ หรือรู้สึกว่า ตัวเขาเอง เป็นที่พึงปรารถนาของคนอื่น มีความรู้สึกว่าตัวเขาเองมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

สมพงษ์ ทิรพัฒน์ (2517 : 6) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความมั่นใจที่จะกระทำการใด ๆ อย่างองอาจ ซึ่งถ้าตั้งใจกระทำการสิ่งใดแล้วจะไม่มี การลังเลหรือวิตกกังวลในความสามารถของตนเอง และไม่มีอาการหวั่นไหวกลัวว่าจะถูกคนอื่น ตีเตียน

สมพร พลอยงาม (2525 : 115) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้ว่า หมายถึง ความแน่ใจ ความมั่นใจหรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ ทาง ๆ หรือเผชิญต่อความจริง ตลอดจนมีความตั้งใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จแม้จะมี เหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่บังเกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจกระทำสิ่ง นั้น ๆ ต่อไป โดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ให้สำเร็จลงไปได้ อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทั้งนี้ต้องไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนโดยไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย

ทอมา สมิท (สัมพันธ บุญเกิด. 2522 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Smith. 1961 : 185) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การพึงพอใจในตนเอง ความภูมิใจในตนเองหรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีในบุคคลใดมากน้อย เพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาคกับตนตามนิษาน ถ้า ความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุให้คนรู้สึกว่ามีค่า ไม่เหมาะสม และไม่พึงพอใจในตนเอง อันหมายถึง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่น

และสินัยรัตน์ ฤทธิงชัยเลิศ (2530 : 13) ได้กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด หรือมโนคติ ที่บุคคลมีต่อตนเอง คนที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเองจะมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่า มีความภาคภูมิใจในความเป็น ตัวของตัวเอง พึงพอใจและยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นตนเอง มองเห็นว่าตนมีคุณค่า มีความ สามารถ และมีความสำคัญ

อาจสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ท้อถอย และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นสิ่งที่แสดงว่าบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความหมายต่อสังคม ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วก็จะไม่เฉยเมยต่อภาวะการทาง ๆ ในสังคมของตน แต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่ถูกต้อง ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการกระทำในทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนและความยอมรับของสังคม (สวนา พรพัฒน์กุล. 2520 : 17)

บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่ชอบจำนนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสิ้นเชิงที่เปรียบเทียบกับคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองคือ มีความขลาดกลัว และไม่แน่ใจในตนเอง ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางนึกภาพเอาเองในสิ่งที่ตนต้องการหรือปรารถนาสิ่งใดก็จะไม่ทำตามลำดับขั้นแห่งความเป็นจริง เนื่องจากเกิดความขลาดกลัว หวั่นวิตกจนกลายเป็นคนไม่ทำอะไรเลย อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้คนเราขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือขาดความรู้ ขาดความกล้าหาญในทางชอบธรรม และมีความเกียจคร้าน และยังอาจเนื่องมาจากความเชื่อดั้งลึกอยู่ในจิตใจ หรือบางทีก็เป็นผลของความล้มเหลวในอดีต (Symonds. 1964 : 85 - 89)

สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1952 : 185 - 186) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ บุคคลยิ่งประสบความสำเร็รมากเท่าไร ย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง เขาจะรู้สึกว่าตัวเองไม่ถูกข่มขู่จากคนอื่น ทำให้ความยุ่งยากใจทาง ๆ ลดลงไปหรือหมดไป อันเป็นผลให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็นหรือคำแนะนำของผู้อื่นได้ควย ลักษณะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์แล้ว และมาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) เชื่อว่าคนทุก ๆ คนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จและประเมินค่าความสำเร็จของตนเองไว้สูง ทั้งยังมีความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนควย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจ จะทำให้คนนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ

แต่ถ้าความต้องการนั้นถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมจ้อยหรือเสียความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะคอยแสวงหาผู้นอนอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือ ขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรคหรืองานที่ยากลำบากข้างหน้า เมื่อปราศจากบิคารมารคาแล้ว (ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และจรรยา สุวรรณหัตถ์. 2510 : 98) ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการไฝหาความสำเร็จในชีวิต

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็ก จะช่วยให้เด็กกล้าคิดกล้ากระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข

3. ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2516 : 25 - 28) ได้สรุปพฤติกรรมสำคัญของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ
2. ใจค่อมั่นคง ไม่ส่ายโอนง่าย มีเหตุผล
3. รอบคอบ มีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. กล้าเสี่ยง (กล้าไถ่กล้าเสีย)
6. ชอบแสดงตัว
7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป
8. เป็นผู้นำ
9. รักความยุติธรรม
10. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด
12. ตั้งจุดหมายไว้สูง และคิดว่าทำได้สำเร็จ
13. มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น

ส่วน สมพงษ์ จิตวัฒน์ (2517 : 24 - 25) ได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึง
ความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าพูดกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น
2. ไม่อายไม่ประหม่าไม่เคอะเขิน
3. จิตใจมั่นคง เปลี่ยนความเชื่อยาก มั่นใจในความคิดของตนเอง
4. กล้าตัดสินใจไม่ลังเล
5. ไม่วิตกกังวล
6. กล้าเผชิญต่อความจริง
7. มีจิตใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่

เลขา ปิยะอัจริยะ (2524 : 237 - 279) ได้กล่าวถึงความนึกคิดเกี่ยวกับตน
ทั้งในแง่บวกและแง่ลบว่าเป็นความคิดพื้นฐานหรือความเชื่อเบื้องต้นที่จะทำให้บุคคลมีหรือขาด
ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองเชื่อว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า
มีความสำคัญ ยอมรับและพอใจในความเป็นตัวของตัวเองและยอมรับสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง
ให้เกิดขึ้นได้และอยู่ในระดับที่สูงกว่าบุคคลที่ขาดความภาคภูมิใจ ไม่แน่ใจในความสามารถและ
ความมีค่าของตน ดังนั้น เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงหมายถึง เด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดที่
ต่อตนเอง

โรเจอร์ (Roger) และมาสโลว์ (Maslow) เห็นว่าความเชื่อในตนเอง
ของเด็กนั้น เกิดจากความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เกี่ยวกับตนถ้าเด็กได้รับรู้ว่าประสบการณ์ที่เขา
ได้รับนั้นทำให้เขามีค่า มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และคนอื่นมีความรู้สึกที่ดีต่อเขา
เด็กก็จะมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดี และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดีนี้
จะเป็นตัวกำหนดให้เด็กแสดงลักษณะและพฤติกรรมที่เรียกได้ว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
(ประคินันท์ อุประมัย. 2526 : 37 - 38)

ดังนั้นจึงอาจสรุปลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองได้ว่าเป็นผู้ที่มีความเป็น
ตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก เป็นผู้นำของกลุ่ม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคม
ได้อย่างมั่นใจ

4. ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เด็กวัยนี้กำลังสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว อยากรู้ อยากเห็น ชอบทำตามและเลียนแบบ มีความคิดริเริ่ม ถ้าสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ทำให้เด็กมีความสุข เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มองโลกในแง่ดี ถ้าสภาพแวดล้อมรอบตัวทำให้เด็กขาดความสุข เด็กจะมีความเครียด เกิดความวิตกกังวลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมองโลกในแง่ร้าย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522 : 7 - 8) ดังนั้นบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก็คือ ผู้มีส่วนในการสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ผู้ใกล้ชิด ครู เพื่อน และบุคคลที่เด็กรู้จัก นอกจากสิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2524 : 38 - 40)

สำหรับในสถาบันทางครอบครัวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็ก เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากและมีอยู่ตลอดไป ครอบครัวจะมีบทบาทมากต่อการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็ก การสร้างลักษณะเฉพาะหรืออุปนิสัยของเด็กแต่ละคน เกิดจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ หรือการที่แสดงพฤติกรรมออกมาแล้วคนอื่นในครอบครัวยอมรับ พอใจ ลักษณะเช่นนี้เด็กจะเรียนรู้ และแสดงออกเสมอ เพราะว่าการที่คนอื่นยอมรับนั้นเป็นการได้รับรางวัลอย่างหนึ่งของเด็ก จนในที่สุดลักษณะเช่นนี้กลายเป็นลักษณะเฉพาะของตนเองไป นอกจากนี้ ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมในสังคม ศาสนาและระบบสังคม เป็นสิ่งที่เด็กได้รับถ่ายทอดโดยผ่านทางครอบครัวทั้งสิ้น (กวีรินทร์ ชรรมนุต. 2522 : 17 - 18) พรอยด์ (ศรีวรรณ มากชู. 2521 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1965 : 26 - 29) ได้เน้นถึงความสำคัญของการปลูกฝังบุคลิกภาพในวัยเด็กเล็กมากที่สุด โดยกล่าวว่าในช่วง 1 - 5 ปี แรกของชีวิต เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาบุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการกระทำตัวอย่างให้แก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็ก ๆ จะเลียนแบบบิดามารดาและผู้ที่ใกล้ชิด นอกจากนั้นการที่เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองได้ก็ต่อเมื่อได้รับความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ ได้รับการส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการตัดสินใจ ส่วนเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองนั้นมักสาเหตุมาจากถูกพ่อแม่ควบคุมให้ปฏิบัติตามอยู่ในขอบเขตที่พ่อแม่เห็นชอบ ทำให้เด็กขาดอิสระที่จะคิดหรือตัดสินใจด้วยตนเอง

เมื่อพบกับปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ เพราะไม่เคยฝึกการแก้ปัญหามาก่อน (สมาลี วงศ์ปลุกแก้ว.
2526 : 19)

ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้เด็กนั้น นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันทางการศึกษายังเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้เด็ก ครูจึงควรสร้างบรรยากาศช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็ก พกกับเด็ก อย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเขาพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่และยอมรับในความสามารถที่เด็กมีอยู่ต่างกัน โดยไม่เปรียบเทียบความสามารถของเด็กกับคนที่มีความสามารถเหนือกว่า แต่ควรยกย่องหรือชี้ให้เด็กแต่ละคนเห็นว่าทุกคนต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะแตกต่างกัน ควรแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่ (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล.

2530 : 23 - 24) นอกจากนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอ จนมีทักษะและความสามารถสูงในที่สุดจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น (ฐิติพร อ่อนโลกสูง.

2516 : 14)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การจัดกิจกรรม และสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กทั้งสิ้น ฉะนั้นพ่อแม่ ครู และผู้ใกล้ชิด จึงควรให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผลให้อิสระเด็กในการตัดสินใจ จัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนอย่างเต็มที่

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับในประเทศไทย ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน เช่น นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม (2519 : 51 - 53) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้น ม.3 ในกรุงเทพฯ และ จังหวัดอุดรธานีพบว่า คนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมากจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ส่วนคนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวน้อย (เก็บตัว) จะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ และคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีความภูมิใจในตนเองสูง ส่วนคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำจะมีความภูมิใจในตนเองต่ำ ต่อมา สุรเกียรติ ลิ้มเจริญ (2523 : 50 - 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัยในชั้นของนักเรียนชั้น ป.6 ในโรงเรียนเขตกรุงเทพฯ

พบว่า ระเบียบวินัยแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน ถ้านักเรียนอยู่ในชั้นเรียนที่มีระเบียบวินัยแบบประชาธิปไตยมากจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และถ้าอยู่ในชั้นเรียนที่มีระเบียบวินัยแบบประชาธิปไตยน้อยจะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ นอกจากนี้ ทักษิมา ระเบียบดี (2529 : 46) ได้ศึกษาการใช้เทคนิคแบบโดยการใส่โลโก้การศุ เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของ นักเรียนชั้น ป.6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกฝนโดยใช้แบบแผนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญระดับ .01

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99 - 110) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง และวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดกวดขัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง และแบบเด็ก เป็นศูนย์กลางพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวด ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลางมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวด ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง - และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ที่อยู่ในชั้นเรียนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน

6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ laissez-faire อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองในต่างประเทศนั้น ได้แก่ ผลงานวิจัยของ โบว์แมน และแมทธิว (Bowman and Mathews) และผลงานวิจัยของ แมกซ์เวลล์ (Maxwell) ได้สรุปผลตรงกันว่าลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนคือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง (ประคินันท์ อุประมัย. 2524 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Bowman and Mathews. 1960 ; Maxwell. 1960) ในปี ค.ศ. 1949 บาร์ช (Baruch. 1949 : 4 - 5) ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและมีความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยทำให้บุคคลอยู่รวมกันโดยความสงบสุข วินัยจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในสังคมโดยความสงบสุข ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเป็นผู้นำ พบว่า ผู้นำจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีบุคลิกภาพแสดงตัวซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สไทร์ส (Stires. 1970 : 3511-A) ที่ว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ยังมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากเท่าไรก็ยังได้รับศรัทธาจากคนอื่นมากเท่านั้น ต่อมา กัวร์ (Goor. 1974 : 3514-A) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

จากผลงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนั้นสามารถปลูกฝังได้โดยการจัดสภาพแวดล้อม และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

1. ความหมายของกลุ่ม

พรหมพิศ วาณิชการ (2528 : 135) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่มีการกระทำร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ร่วมกัน และเป็นการอยู่ร่วมกันในลักษณะที่มุ่งสนองความต้องการบางประการของแต่ละบุคคล

ส่วน นภาพร พุ่มพลกษ (2529 : 31) สรุปว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกันโดยมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) มีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำพฤติกรรมบางอย่างโดยที่หนึ่งรวมกันนั่นเอง

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่รวมกันเฉย ๆ เท่านั้น แต่การรวมกลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะ

3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
2. ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิก
3. มีการสื่อสารทางวาจาหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เควิส (Davis. 1962 : 405) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีเป้าหมายร่วมกันอย่างเห็นได้ชัด

เคมป์ (Kemp. 1964 : 24 - 25) กล่าวว่า กลุ่ม ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รวมกันอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใจและไม่ใช้ภาษา มีผู้นำและสมาชิก หรืออาจจะไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

เชสเตอร์ (Chester. 1972 : 379) ให้นิยามว่ากลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่ถึงกับมีจำนวนมากเกินไป คนที่มาร่วมกันเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายบางอย่างร่วมกัน

2. ประโยชน์ของการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

พจน. ลิมอารีย์ (2522 : 56 - 57) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ ทักษะการคิดเห็น และช่วยปรับปรุงทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิก รวมทั้งให้สมาชิกได้เป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน
3. กลุ่มช่วยเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติตามกฎอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายร่วมกัน ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความอดทนคอย
4. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย การทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

พจน์ วรกวิน (2522 : 149 - 150) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลในด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มเป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่น และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ซึ่ง เทียน ทองแก้ว (2523 : 34) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจจะเป็นแรงผลักดันให้คนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ และทักษะดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดความมั่นใจตามมา

วาศี ประสงค์ (2524 : 18) กล่าวว่า การทำงานร่วมกับกลุ่มช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อต้องทำงานร่วมกับคนอื่น ปฏิบัติงานโต้ตอบกับเพื่อน ๆ จึงมีความสำคัญมาก เพราะช่วยให้เกิดการพัฒนาระบบสังคมและทางศีลธรรมจรยา

สุนิรัตน์ ฤทธิงชัยเลิศ (2530 : 5) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน การมีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการทำงานร่วมกัน จะทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง สามารถประเมินปรับปรุงบุคลิก และพฤติกรรม ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิดและค่านิยมของตนให้เหมาะสม

สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่งเสริมการคิดค้นและการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอย่างดี

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121 - 122) กล่าวอ้างถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะช่วยให้ส่งเสริม สร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ติดต่อกับผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกันคือ เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

ชมัค (Schmuck. 1971 : 2) กล่าวว่า การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มจะช่วยขจัดความรู้สึกท้อแท้หรือความเงิบเหงาได้

ยัง (Young. 1972 : 630 - 634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกปลอดภัย ไม่เกรงกลัว เมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
2. ช่วยแก้ไขข้อสงสัยให้นักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกตนว่า มีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้เพิ่มมากขึ้น
3. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเรื่องระเบียบวินัย
4. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม
5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักอภิปราย การเสนอแนะ และการซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้นักเรียนด้วย

บัททอน (Button. 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ยอมต่อการสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ฉะนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ถ้าโรงเรียนจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอแล้วจะเป็นการสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก มีความรู้สึกภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมไทยต่อไป

3. การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัย

การเล่นเป็นธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หรืออาจกล่าวได้ว่าปฐมวัยเป็นวัยของการเล่น การเข้ากลุ่มของเด็กปฐมวัยก็เริ่มพัฒนาขึ้นมาจากการเล่นอันเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสังคม ในที่นี้จึงขอกล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม การเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยดังนี้

3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม

3.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ อิริคสัน (Erikson's Theory)

อิริคสัน (Erikson) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการของมนุษย์ออกเป็น 8 ขั้น ในที่นี้จะกล่าวเพียง 3 ขั้นแรกที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจหรือความไม่ไว้วางใจ (Basic Trust VS. Mistrust) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ขวบ ระยะเวลาเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอ จะทำให้เด็กรู้สึกไว้วางใจผู้อื่น แต่ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่ดีพอ ความต้องการของเด็กไม่ได้รับการตอบสนองก็ทำให้เด็กเกิดความระแวง ไม่ไว้วางใจในสภาพแวดล้อม

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง หรือความละอายและความสงสัย (Autonomy VS. Shame and Doubt) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 1 - 3 ขวบ ระยะเวลาเป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตัวเอง แสดงเอกลักษณ์ของตนเอง

ถ้าการกระทำดังกล่าวได้รับความสำเร็จ เด็กจะเกิดความมั่นใจ แต่ถ่าระยะนั้นตามารดาเข้มงวดมากเกินไปไม่ยอมให้เด็กทำอะไรเองหรือแสดงความเป็นตัวของตัวเองจะทำให้เด็กเกิดความละอายและสงสัยในคุณค่าและความสามารถของตัวเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกอายน่ากลัวที่จะทำสิ่งต่าง ๆ (Initiative VS. Guilt) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 3 - 6 ขวบ ในวัยนี้ความคิดริเริ่มของเด็กจะพัฒนาขึ้นจากความเป็นตัวของตัวเอง ในขั้นที่ 3 นี้ เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เด็กสามารถพัฒนาความรับผิดชอบ ยอมรับกฎข้อบังคับ มีความต้องการและความสามารถในการเล่นและกระทำสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะร่วมมือกับเพื่อน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (Stephen and Grace. 1977 : 88 - 89 ; citing Erikson. 1963)

3.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development)

ซัลลิแวน (Sullivan) ได้พัฒนาขึ้นของการพัฒนาการมาจากรากฐานที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่จะนำบุคคลนั้นไปสู่ความมั่นคง ปลอดภัย ซัลลิแวน แบ่งขั้นของการพัฒนาการออกเป็น 5 ขั้น คือวัยทารก วัยเด็กเล็ก วัยเข้าโรงเรียน วัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลาย ในขั้นนี้จะกล่าวเพียงวัยเด็กเล็กและวัยเข้าโรงเรียน ดังนี้

วัยเด็กเล็ก (Childhood) เป็นระยะที่เด็กได้พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้อีกมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระกว้างขวางมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้ถึงทิศทางของวัฒนธรรมที่เขามีสวนร่วมอยู่ เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็เรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่น เพื่อที่จะทำให้อันเองรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เด็กเริ่มรู้สึกถึงสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกวิตกกังวลและสามารถจัดการความวิตกกังวลนั้นได้

วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) ระยะนี้เด็กเริ่มรู้จักตนเองและเห็นสิ่งที่ตนเองแตกต่างจากคนอื่น เริ่มมีเอกลักษณ์ของตนเองโดยเฉพาะเมื่อเข้าโรงเรียน เด็กจะแวดล้อมด้วยกลุ่มเพื่อนและมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ นอกเหนือจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง

พฤติกรรมการวิเคราะห์ตนเอง การแข่งขันชิงดีชิงเด่น และการประเมินประเมินเริ่มปรากฏให้เห็น เด็กจะรู้จักสถานะและความเป็นตัวตนของเขาจากความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่เขา มีส่วนรวมอยู่ (Dinkmeyer. 1965 : 150 - 151)

3.1.3 งานตามขั้นพัฒนาการของ ฮาวิกเฮอร์สท์ (Havighurst's Development Tasks)

ฮาวิกเฮอร์สท์ (Havighurst) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอิริคสัน เกี่ยวกับลักษณะของพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยเขาได้อธิบายว่า ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นมีความประจำวัน ซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ทำในช่วงนั้น ๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเฮอร์สท์ แบ่งงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยทารกและวัยเด็กตอนต้น ออกเป็น 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคมและทางกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย

ประการที่ 2 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและบุคคลอื่น รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

ประการที่ 3 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม (พรณี ชูพิย เจริญจิต. 2528 : 77 - 78)

3.2 การเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นวัยอยู่ในระยะเริ่มคิด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้สติปัญญา เด็กจะเริ่มรู้จักคิด การคิดของเด็กขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้ง แต่ก็เป็นวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้สัญลักษณ์และใช้สัญลักษณ์ได้ สัญลักษณ์ที่สำคัญก็คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เด็กจะพยายามเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาบอกข้อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขาและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเขา และพยายามเรียนรู้ให้เข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเขา การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเด็กวัยนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์ตรงจากการที่ได้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม โดยเด็กต้องเกิดความสนใจและพอใจที่จะกระทำ

พฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ เพราะลักษณะนิสัยของเด็กวัยนี้อยู่ในระยะที่ตนเองเป็นศูนย์กลางจะกระทำกิจกรรมที่ตนสนใจและพอใจเท่านั้น (ชัยบุทธ บุญสวัสดิ์ และพูนสุข บุญสวัสดิ์. 2525 : 500 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ดังนั้นเด็กจะเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือการสัมผัส การทดลอง และปฏิบัติจริง ฯลฯ ซึ่งถ้าครูเข้าใจและจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เล่นหลาย ๆ แบบก็จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง ทั้งยังช่วยให้เด็กมีโอกาสนักซนทักษะต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กันด้วย (เยาวพา เฑระคุปต์.

2528 : 13) ซึ่ง สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และละออ ชูติกร (2525 : 162 - 220) กล่าวว่า การเล่นเป็นการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และเรียนรู้ในการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเล่น ในระยะแรกเด็กจะเล่นและมีปฏิสัมพันธ์กับมารดา ญาติผู้ใหญ่ และพี่เลี้ยงที่บ้าน แต่เมื่อโตขึ้นเขาจะพบว่าสมาชิกในบ้านไม่สามารถที่จะเล่นกับเขาได้ตามที่เขาต้องการ เด็กจึงปรารถนาที่จะคบกับเพื่อนวัยเดียวกัน เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะทำให้เด็กมีโอกาสดัดนิสัยกับบุคคลต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ซึ่ง เฮิร์ลล็อก (Hurlock. 1972 : 237) กล่าวว่า ถ้าจำนวนครั้งของการติดต่อดัดนิสัยกับบุคคลอื่นเพิ่มมากขึ้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมมากขึ้น

สถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนระดับประถม เป็นองค์การทางสังคมที่สำคัญที่ทำให้เด็กเริ่มมีความคิดริเริ่มด้วยตนเองที่เหมาะสม และทำให้เด็กได้เข้าใจความหมายในบทบาทของเขา เป็นการเตรียมตัวเด็กในการเข้าสู่สังคมในอนาคต (Maier. 1965 : 50 - 54 ; citing Erikson. 1963) ซึ่ง ชิคเค็ดแดนซ์ (Chickedanz) ได้อธิบายว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลจะทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางสังคม วิธีปฏิบัติที่ต่างไปจากพฤติกรรมเมื่อตอนอยู่บ้าน เพราะที่โรงเรียนเด็กจะต้องเรียนรู้ว่าเขากำลังมีการแบ่งปันทั้งในค่านิยม วัสดุของเล่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องยอมรับฟังทัศนะของผู้อื่น เรียนรู้เรื่องของการให้ความร่วมมือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำเด็กไปสู่วิธีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นต่อไป

มุนซิงเจอร์ (Munsinger) กล่าวถึง พฤติกรรมของเด็กเมื่อแรก
 เข้าโรงเรียนว่า นอกเหนือจากการ เปลี่ยนแปลงสังคมของเด็กปฐมวัยที่เด็กมีความสนใจเพื่อน
 และกลุ่มเพื่อนมากยิ่งขึ้นแล้ว ช่วงอายุ 3 - 6 ปี เด็กจะมีการ เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทาง
 สังคมและโครงสร้างทางสังคมในกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า
 ความสัมพันธ์ทางสังคมจะเพิ่มจำนวนครั้งและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามอายุ โดยเฉพาะชนิด
 ของการเล่น การมีส่วนร่วมในการเล่นจะเปลี่ยนไป เด็กเล็กจะมีการ เล่นตามลำพังคนเดียว
 (Solitary Play) หรือต่างคนต่างเล่น (Parallel Play) ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อน
 แต่เด็กอายุ 3 - 6 ปี เริ่มมีการ เล่นแบบร่วมมือกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำกิจกรรมร่วมกับ
 สมาชิกในกลุ่มเพื่อนบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เด็กอายุ 4 ปีขึ้นไป จะได้รับอิทธิพลจากพลังของ
 กลุ่มเพื่อน เด็กจะมีการปรับตัวเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม เพื่อให้ตัวเองเข้ากลุ่ม
 เพื่อนได้ เด็กจะต้องเรียนรู้ การแบ่งปัน การป้องกันตัวจากการกาวราวของเพื่อนและเรียนรู้
 การประนีประนอม กลุ่มเพื่อนจะเฝ้าระวังพฤติกรรมที่เห็นว่าดีและลงโทษหรือปฏิเสธพฤติกรรม
 ที่เห็นว่าไม่ดีตามมาตรฐานของกลุ่ม กลุ่มเพื่อนจะให้รูปแบบของพฤติกรรมที่ยอมรับและไม่ยอมรับ
 ของกลุ่มแก่เด็ก (เพียงจิต โรจนศุภรัตน์. 2530 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Munsinger.
 1975 : 19)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 239) กล่าวถึงรูปแบบพฤติกรรม
 ทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่ามี 2 ลักษณะ คือพฤติกรรมที่เข้ากับสังคม (Social Behavior
 Patterns) และพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม (Unsocial Behavior Patterns)

รูปแบบพฤติกรรมที่เข้ากับสังคม ประกอบด้วย

1. การร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกัน
 ของคน 2 คน หรือมากกว่าเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น การร่วมมือในการเล่นเกม
 การร่วมมือกีฬา (Mussen and others. 1984 : 358) ถ้าเด็กมีโอกาสทำกิจกรรม
 ร่วมกันบ่อยมากเท่าไร เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือมากขึ้น (Hurlock. 1978 : 239)

2. การแข่งขัน (Rivalry) เป็นความพยายามที่จะให้ใครหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เหมือนหรือเท่ากับคนอื่นโดยปราศจากการขัดแย้งโดยตรง หรือเป็นลักษณะของการต่อสู้กันในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่าหรือดีเท่ากับคนอื่น (English and English. 1958 : 102, 467) ถ้าการแข่งขันเป็นสาเหตุให้เกิดการโอ้อวด ทะเลาะวิวาท จะมีผลเสียต่อการอยู่ร่วมกันของเด็ก (Hurlock. 1978 : 239)

3. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Generosity) เด็กจะแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ออกมาในรูปแบบของการแบ่งปันสิ่งของ

4. ความต้องการ เป็นที่ยอมรับของสังคม (Desire for Social Approval) ถ้าเด็กมีความต้องการ เป็นที่ยอมรับของสังคมมาก จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมยอมรับความคาดหวังของสังคม ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่จะเกิดขึ้นก่อนความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน

5. ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) เด็กจะมีความเห็นอกเห็นใจใครถ้าเขาเคยอยู่ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันมาก่อน เด็กจะแสดงความเห็นอกเห็นใจออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือและปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับความยากลำบาก

6. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) เป็นความสามารถที่จะเอาตนเองเข้าไปแทนที่ในสถานการณ์ของผู้อื่น และเข้าใจว่าเขารู้สึกอย่างไร การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นความคิดและความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ (Westlake. 1973 : 339) เด็กจะพัฒนาความสามารถขึ้นมาได้เมื่อเด็กเข้าใจการแสดงออกทางสีหน้าคำพูดของผู้อื่น (Hurlock. 1978 : 239)

7. การพึ่งพา (Dependency) ได้แก่ การที่เด็กต้องการให้ผู้อื่นช่วยเหลือ เอาใจใส่ สนใจรักใคร่ ซึ่ง มุสเซน และคนอื่น ๆ กล่าวว่า รูปแบบของพฤติกรรมพึ่งพาจะมีหลายแบบ เช่น แสวงหาความช่วยเหลือ แสวงหาความเอาใจใส่ ความอบอุ่นใจ แสวงหาการยอมรับ ติดแฉ่อยกับผู้ใหญ่หรือเด็กอื่น หรือขอความช่วยเหลือและการคำจุนจากบุคคลอื่น (Mussen and others. 1969 : 342)

8. ความเป็นเพื่อน (Friendliness). เพื่อนของเด็กวัย 5 - 7 ปี ก็คือ คนที่เขาเล่นควยและพอกันบ่อย ซึ่งมักจะไต่แกเพื่อนบ้าน เพื่อนที่โรงเรียน จะมีการแบ่งปันสิ่งของ อาหาร และของเล่น เพื่อนจะทำดีและสนุกด้วยกัน ความเป็นเพื่อนของเด็กวัยนี้จะไม่ยืดยาว เกิดง่ายและสิ้นสุดเร็ว (Mussen and others. 1984 : 320 ; citing Damon. 1977 : 154)

9. การไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) การที่เด็กช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งที่เขามีอยู่ใหญ่นั้น ถือเป็นการเรียนรู้ที่เด็กจะมีจิตใจคิดถึงผู้อื่นมากกว่าที่จะคิดถึงแต่ความสนใจและความต้องการของตนเองเท่านั้น (Hurlock. 1978 : 239)

10. การเลียนแบบ (Imitation) หมายถึง การที่เด็กเลียนแบบคำพูด พฤติกรรมและบุคลิกลักษณะของบุคคลอื่นที่ใกล้ชิด เคยพบเห็น หรือเคยติดต่อสัมพันธ์ควย เช่น การเลียนแบบพ่อแม่ เด็กที่โตกว่า หรือแม่แต่พี่เลี้ยง หรือครู (Hurlock. 1978 : 474)

11. ความผูกพัน (Attachment Behavior) เมื่อเด็กมีความผูกพันเป็นความรัก ความอบอุ่นกับแม่ เด็กจะถ่ายทอดรูปแบบพฤติกรรมนี้ไปสู่คนอื่น ๆ และเรียนรู้ที่จะสร้างความเป็นมิตรกับคนอื่นเหล่านั้นในระยะที่ยาวเข้าสู่วัยเด็กเล็ก (Hurlock. 1978 : 239)

รูปแบบพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม ประกอบด้วย

1. การต่อต้าน (Negativism) เป็นการต้านทานหรือขัดขวาง เพื่อจะผลักดันพฤติกรรมของตนไปในแนวทางที่ตนต้องการ (Hurlock. 1978 : 239) หรือเป็นการรวมเอาความรู้สึกที่จะปกป้องตนเองจากสภาพความกดดันที่มีอยู่มากเกินไป เด็กที่มีการปรับตัวดีจะแสดงการต่อต้านอย่างตรงไปตรงมา เช่น ไข่ว่า "ไป" เป็นคำตอบสำหรับข้อเสนอแนะของผู้ใหญ่ ขณะที่เด็กมีการปรับตัวที่ไม่ดีจะแสดงการต่อต้านควยอารมณ์รุนแรง เช่น ร้องกรีด หรือร้องไห้ พร้อมกับกลิ้งเกลือกตัวเองกับพื้น เป็นต้น (Hurlock. 1978 : 232)

2. ความก้าวร้าว (Aggression) เป็นการขู่เข็ญ คุกคามผู้อื่น มักเกิดขึ้นเมื่อถูกยั่วให้โกรธ เด็กจะแสดงความก้าวร้าวออกมาควยการกระทำและคำพูดที่โหม่งผู้อื่นและมักจะแสดงต่อผู้อื่นนอกอาณาเขต

3. การทะเลาะวิวาท (Quarreling) เป็นการแสดงอารมณ์โกรธ ซึ่งบุคคลหนึ่งใช้โจมตีอีกฝ่ายหนึ่ง การทะเลาะวิวาททางกับความก้าวร้าว การทะเลาะวิวาทจะเกี่ยวข้องกับคน 2 คน หรือมากกว่านั้น ขณะที่การก้าวร้าวเป็นการกระทำส่วนบุคคล บุคคลที่อยู่ระหว่างทะเลาะวิวาทจะแสดงบทบาทป้องกันตัวเองขณะที่การก้าวร้าวเป็นการรุกราน

4. การล้อเลียนและข่มขู่ (Teasing and Bullying) การล้อเลียนเป็นการรุกรานผ่านทางวาจา ขณะที่การข่มขู่เป็นการรุกรานผ่านทางกาย ผู้รุกรานจะเฝ้ามองความไม่สบายใจของผู้ถูกข่มขู่อย่างพึงพอใจ และพยายามจะแกล้งผู้ถูกข่มขู่เสมอ

5. ความมีอำนาจเหนือ (Ascendance) เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่พยายามจะข่มขู่หรือเป็นนายผู้อื่น ถ้าเขาสามารถกระทำได้สำเร็จ ก็คือลักษณะความเป็นผู้นำนั่นเอง แต่ถ้าทำไม่สำเร็จ ก็จะถูกกลุ่มปฏิเสธ

6. การถือตนเองเป็นใหญ่ (Egocentrism) เด็กเกือบทั้งหมดจะถือตนเองเป็นใหญ่ มักจะคิดและพูดถึงแต่ตนเองเท่านั้น พฤติกรรมนี้จะลดลง หรือเพิ่มมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าเด็ก ธรรมชาติหรือไม่ว่าการมีพฤติกรรมนี้ทำให้ตนเองไม่เป็นที่น่าสนใจ และมีความต้องการที่จะทำให้ตนเองเป็นสิ่งที่น่าสนใจมากขึ้น

7. ความลำเอียง (Prejudice) พฤติกรรมนี้เริ่มเกิดขึ้นในวัยเด็กเล็ก เนื่องจากเด็กแลเห็นถึงความแตกต่างในคุณลักษณะและพฤติกรรมระหว่างตนเองกับคนอื่น และแลเห็นความแตกต่างกันทางสังคมที่พาให้บางคนเกิดความต่ำต้อย เด็กมักจะแสดงความลำเอียงโดยการแยกแยะความแตกต่างของคนอื่นไปในทางลบ

8. การแบ่งเพศ (Sex Antagonism) ในวัยเด็กเล็กนี้ เด็กชายมักจะหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับเด็กหญิงหรือไม่เล่นร่วมกับเด็กหญิง เพราะเขาเรียนรู้ว่าความเป็นชายอยู่เหนือความเป็นหญิง แม้ว่าในระยะนี้เด็กชายจะยังไม่ต่อต้านเด็กหญิง แต่เขาก็จะหลีกเลี่ยงและรังเกียจกิจกรรมของเด็กหญิง (Hurlock. 1978 : 239)

แฮมมอน (Hammond) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ 4 ประการ คือ

1. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) เป็นชนิดของการเล่น เมื่อเด็กเริ่มรู้จักเล่น จนถึงอายุราว 2 ขวบ ซึ่งการเล่นในระยะนี้เป็นการเล่นที่เด็กเล่นตามลำพังคนเดียว เพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กยังไม่อยู่ในขั้นที่จะสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2. การเล่นคู่ขนาน (Parallel Play) การเล่นในลักษณะนี้จะเริ่มตอนเมื่ออายุ 2 ขวบ โดยเด็กพอใจจะเล่นตามลำพังแต่มีเพื่อนหรือเด็กอื่นเล่นอยู่ข้าง ๆ แต่ต่างคนต่างเล่น

3. การเล่นโดยมีผู้อื่นเป็นส่วนประกอบ (Complementary Play) เมื่อเด็กอายุ 3 ขวบ จะเริ่มสนใจที่จะเล่นกับเด็กอื่น 2 - 3 คน แต่กิจกรรมและกลุ่มมักเปลี่ยนแปลง ซึ่ง กิเซล (Gesell) กล่าวว่า ในช่วงนี้การเล่นสมมุติ และจินตนาการจะเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเล่นของเด็ก เมื่อเด็กอายุ 4 ขวบ จะเริ่มเล่นเป็นกลุ่มที่มีเพศเดียวกันประมาณ 2 - 3 คน แต่เด็กยังไม่สามารถปรับตัวและมีส่วนร่วมกับกลุ่มได้ เขามักแสดงตัวว่าเป็นหัวหน้าคนอื่นและผู้อื่นเป็นส่วนประกอบ กิจกรรมการเล่นในช่วงนี้จะเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่าง โดยเด็กจะเริ่มรู้จักเล่นของเล่นในทางสร้างสรรค์ และรู้จักใช้เครื่องแต่งกายในการเล่นบทบาทสมมุติ

4. การเล่นเป็นกลุ่ม (Group Play หรือ Cooperative Play) การเล่นในช่วงนี้เริ่มเมื่อเด็กอายุ 5 ขวบ โดยเด็กจะเล่นร่วมกับผู้อื่นได้จำนวนประมาณ 2 - 5 คน เด็กเริ่มรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้น เช่น รู้จักขอร้อง บอกกล่าว การเล่นสมมุติจะเริ่มแสดงออกในทางสร้างสรรค์มากขึ้น (เยาวยา เคระคุปต์. 2525 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Hammond. 1967 : 224)

ส่วน มิลลาร์ (Millar) ได้แบ่งขั้นของการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยออกเป็น 4 ขั้น ได้แก่

1. การเล่นแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric Play) เป็นระดับขั้นที่เด็กเล่นคนเดียวกับสิ่งของโดยไม่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและยึดความคิดของตนเป็นใหญ่

2. การเล่นข้างเคียง (Parallel Play) เป็นขั้นการเล่นในระยะที่สอง เด็กจะเล่นอยู่ข้าง ๆ เพื่อน แต่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกัน เด็กจะสนใจเฉพาะกิจกรรมที่ตนทำอยู่ ไม่สนใจคนอื่น แม้ว่าบางครั้งของเล่นที่เล่นนั้นจะเป็นของเล่นประเภทเดียวกัน ในขั้นนี้

การเล่นของเด็กอาจมีลักษณะการเล่นแบบมองดู (Onlooker Play) คือเฝ้ามอง สังเกต และเรียนรู้การเล่นของผู้อื่น

3. การเล่นเริ่มรวมกลุ่ม (Associative Play) ในขั้นนี้เด็กเริ่มเล่นเป็นกลุ่ม ซึ่งจะมีเด็ก 4 - 5 คน เล่นรวมกัน แต่จะไม่รวมกลุ่มกันนานและมักเปลี่ยนกลุ่มบ่อย

4. การเล่นรวมกลุ่ม (True Social - Group Play) ในขั้นนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 5 ขวบ การเล่นจะมีลักษณะให้ความร่วมมือกัน เด็กพยายามที่จะเข้าใจความคิดและความต้องการของเพื่อนในกลุ่ม ดังนั้นเด็กในวันนี้จะเริ่มเล่นเกมที่ฝึกทักษะทางกาย ๆ อันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเล่นที่สนุกสนานต่อไป (Lundsteen and Docherty.

1981 : 352 - 353 ; citing Millar. 1968)

จากการศึกษาของ พาร์เทน (Parten) โดยการสังเกตเด็กอายุ 2 - 5 ปี จำนวน 30 คน ในขณะที่เด็กเล่นเสรีในโรงเรียนพบว่า การเล่นรวมกันของเด็กมี 5 ระดับ ได้แก่

1. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) เด็กจะเล่นของเล่นตามลำพังโดด ๆ กับเด็กอื่นโดยไม่สนใจกับสิ่งอื่นหรือคนรอบข้าง

2. การเล่นแบบเฝ้าดูผู้อื่นเล่น (Onlooker Play) - เด็กจะใช้เวลาทั้งหมดเฝ้าดูผู้อื่นเล่น มักจะพูดกับเด็กอื่น ถามคำถามหรือให้ข้อเสนอแนะแต่ไม่เข้าไปเล่นด้วย

3. การเล่นแบบคู่ขนาน (Parallel Play) เด็กจะเล่นของเล่นที่เขาชอบกับเด็กอื่นที่อยู่ใกล้ ๆ แต่การเล่นของเขา กับเด็กอื่นจะไม่เกี่ยวข้องกัน เด็กอาจจะเล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ไม่เล่นด้วยกัน

4. การเล่นแบบเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (Associative Play) เด็กจะเล่นกับเด็กอื่น มีการพูดคุยกัน ขอยืมและให้ยืมของเล่น ในการเล่นเด็กจะยังไม่มีจุดมุ่งหมายรวมกัน

5. การเล่นแบบร่วมมือกัน (Cooperative Play) เด็กจะเล่นกับเด็กอื่น มีการช่วยเหลือและแบ่งบทบาทหน้าที่เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายรวมกัน

พาร์เทน พบว่า การเล่นของเด็กจะซับซ้อนมากขึ้นตามอายุ เด็กอายุ 2 - 3 ขวบ มักจะเล่นในขั้นการเล่นแบบเฝ้าดูคนอื่นเล่นและแบบคนชาน ส่วนเด็กอายุมากกว่า 3 ขวบ มักจะเล่นอยู่ในขั้นการเล่นแบบเกี่ยวของสัมพันธ์กันและแบบร่วมมือกัน (Stewart. 1983 : 236 ; citing Parten. 1932, 1933)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า เด็กในวัย 5 - 6 ปี สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและกลุ่มเพื่อน จำนวนประมาณ 2 - 5 คนได้ ในลักษณะให้ความร่วมมือกัน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กได้เกิดการ เรียนรู้บทบาทของตนเอง มีความเชื่อมั่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี อย่างมีความสุข

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ได้แก่

ลักขณา ธรรมไพโรจน์ (2524 : 85) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า เด็กมีพฤติกรรม กล้าแสดงออกสูงขึ้นหลังจากใช้วิธีการ กลุ่มสัมพันธ์

สมาน สายสุข (2525 : 44 - 45) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้น ป.4 ปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

มาลี วงษ์แก้ว (2526 : 60) ได้ศึกษานิสัยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น ป.6 ปรากฏว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนให้สูงขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ เสนอการ สนเทศ

มานิดา ทองทวี (2526 : 72 - 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น ม.4 พบว่า เด็ก ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแล้วจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และเด็กที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการให้ คำปรึกษาแบบรายบุคคล

สึนยรัตน์ ฤทธิรงค์ชัยเลิศ (2530 : ๑) ได้ศึกษาผลจากการใช้กิจกรรม
กลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น ป.5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แตกต่างกัน ผลปรากฏว่า

1. หลังจากการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
ความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่น
สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของกลุ่มควบคุม

จงใจ ชัยกิจ (2530 : 122) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนระดับอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอน
ตามแผนการจัดประสบการณ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการบูรณาการ
กลุ่มสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาตามแผนการจัดประสบการณ์
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิด
สร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่า
ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็น
รายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ทำกิจกรรม
วาดรูปเป็นกลุ่มและกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

โรเจอร์ (เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์. 2531 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Rogers.
1970 : 121 - 122) กล่าวอ้างถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) พบว่า การทำ
กิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะส่งผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางจิตวิทยามาก มีการเปลี่ยนแปลงทางด้าน
การรับรู้ ความรู้สึกตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเองเข้าใจตนเอง
การใช้อ่านาจดคนน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น มีการแก้ปัญหาโดย
การทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

คอฟฟิลด์ (มาลี วงศ์แก้ว. 2526 : 36; อ้างอิงมาจาก Caufield. 1813 - 1814) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นปีที่ 5 ที่สถานภาพทางสังคมต่ำ โดยใช้ขอทดสอบทางสังคมมิติ และแบบทดสอบบุคลิกภาพแคลิฟอร์เนีย ทั้งก่อนและหลังให้คำปรึกษา ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีการปรับตัวดีขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่า ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับครู จะนำการจัดกิจกรรม ในลักษณะกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและสติปัญญาของเด็กให้สามารถ อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเป็นสุข

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา

1. ความสำคัญของการสอนศิลปศึกษา

การสอนศิลปะสำหรับเด็กนั้นมุ่งให้เด็กเป็นคนดีพร้อมทุกด้านส่งเสริมให้เด็ก เจริญงอกงามขึ้นตามความมุ่งหมายของการศึกษา ที่สำคัญคือให้มีความงอกงามในทางสร้างสรรค์ ครูพึงตระหนักอยู่เสมอว่า ศิลปะสำหรับเด็กนั้นเป็นงานของเด็ก ดังนั้นจึงต้องจัดขึ้นตามความสนใจ ความต้องการ และประสบการณ์ของเด็กสิ่งที่ครูจะต้องช่วยเหลือก็คือต้องเร้าให้เด็กเกิดความรู้สึก อยู่เสมอในการทำกิจกรรมศิลปะ ส่งเสริมความเป็นอิสระ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสุข มีความพอใจ/ เกิดความนับถือตนเองและผู้อื่น (ประเทิน มหาชนธ์. 2505 : 21)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2515 : บทนำ) ได้กล่าวว่า ศิลปศึกษานอกจากจะช่วย ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาจิตใจ ปลูกฝัง ความรักชาติ รักวัฒนธรรมและระสนิยมค่านิยมที่วิทยาศาสตร์ได้อีกด้วย

เจส อานันท์ (2519 : 44) ได้สรุปการสอนศิลปศึกษาแบบสร้างสรรค์ว่า การสอนศิลปศึกษาตามแนวความคิดใหม่ที่ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดริเริ่มและความคิด จินตนาการ เพื่อพัฒนาทางสมอง ร่างกาย สังคม และส่งเสริมความเจริญเติบโตทางอารมณ์ จิตใจ การสอนให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของศิลปศึกษา ครูจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน มีการแสดงออกอย่างอิสระเสรี (Free Expression) ควบคู่การทดสอบคนควากับวัสดุค่านานาชนิด

อย่างกว้างขวางที่สุดโดยไม่มีการใช้อ่านาจับบังคับขู่เข็ญใด ๆ ทั้งสิ้น มิฉะนั้นแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ย่อมจะไม่เกิดขึ้น

นิรมล คีรณสาร สวัสดิคุปฺต (2525 : 34) ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จำเป็นต้องจัดไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเจริญก้าวหน้า

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 63 - 68) ได้อธิบายว่า ศิลปะช่วยให้เกิดพัฒนาการด้านอื่น ๆ ดังนี้

1. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมในการทำงาน เด็กจะเกิดความคล่องตัวในการคิดและการแสดงออก ความชำนาญในการสร้างสรรค์หรือสมรรถภาพในการแสดงออกนี้เป็นสิ่งท้าทายให้เด็กเกิดความกระหายในการทำงานศิลปะต่อไปอีก
2. ศิลปะพัฒนาบุคลิกภาพ การเรียนโดยไคลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความเคยชินซึ่งจะกลายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ทำให้เด็กรักการทำงานและขยันหมั่นเพียร
3. ศิลปะพัฒนาพลังของการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดจินตนาการและการสร้างสรรค์
4. ศิลปะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ผลสำเร็จของการทำงานศิลปะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อบุคคลได้พบกับความสำเร็จอยู่เสมอจะทำให้บุคคลเกิดความมั่นใจในการทำงานของตนมากขึ้น
5. ศิลปะพัฒนาให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การสร้างสรรค์จึงเป็นการลองผิดลองถูก และแก้ปัญหายุ่งยากตลอดเวลาจนกว่างานจะเสร็จ
6. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมเพื่อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาหารือและหาข้อสรุปร่วมกัน

สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ (2528 : 102) กล่าวว่า วิชาศิลปะเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ สามารถแสดงออกได้เต็มที่กว่าวิชาอื่นใด

ไพโรจน์ รุจิระวิจักขณ์ (2528 : 16) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนเราอย่างแยกกันไม่ออก สามารถที่จะสร้างเสริมให้คนเกิด ความเจริญงอกงามทางจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ช่วยให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ขึ้น ช่วยให้แสดงความรู้สึกนึกคิดและความสนใจต่าง ๆ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ความมั่นใจ ในตนเอง

พรมารินทร์ สุทธจิตตะ (2529 : 24) กล่าวว่า กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิด การเรียนรู้ได้ก็คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เพราะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยให้กล้ามเนื้อและ ตาสัมพันธ์กัน ช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ และส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิด จินตนาการ การรู้จักการทำงานด้วยตนเอง ฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งความคิดและ การกระทำ ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ และยังสามารถนำไปสู่การ เรียนเขียนอ่านต่อไป

รีด (Read. 1956 : 11) กล่าวว่า ศิลปศึกษาที่จะส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตขึ้น เด็กต้องมีความสามารถ และมีความพร้อมในการแสดงความคิด และอารมณ์อย่างอิสระ ไม่เช่นนั้น แล้วการทำงานศิลปะก็จะมีคุณค่าและไม่ส่งเสริมให้เด็กเจริญขึ้นแต่อย่างใด

ปีเตอร์สัน (Peterson. 1958 : 101) กล่าวว่า เด็กทุกคนต้องการที่จะ แสดงออกทั้งด้านความคิดและความรู้สึกต่าง ๆ ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการ โอกาสที่จะได้แสดงออก อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึก และ ความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอด มาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคนนั่นเอง

แทนสเลย์ (Tansley. 1960 : 167 - 172) ได้กล่าวถึง งานสร้างสรรค์ ในโรงเรียนเป็นรูปแบบที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ในการพัฒนาความเจริญงอกงาม ทุก ๆ ด้าน เช่น พัฒนาการทางอารมณ์ สติปัญญา ทำให้เกิดการ เรียนรู้อย่างกว้างขวาง

ลูคา (Luca. 1968 : 44 - 45) ได้สรุปไว้ว่า ศิลปะไม่เพียงแต่เป็น แบบฝึกหัดทางความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น ในหลักสูตรที่สมบูรณ์จะต้องมีวิชาศิลปะเป็นส่วนประกอบ อยู่ด้วย เพราะศิลปะเป็นสิ่งที่ถูกต้องมีคุณค่าในตัวเอง มีความสัมพันธ์กับทุกวิชา จึงเปรียบเสมือน เป็นศูนย์กลางวิชาของหลักสูตร

ดังนั้น ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะนอกจากจะส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด จินตนาการอย่างอิสระแล้ว ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนา คานวณร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข อีกด้วย

2. สิ่งที่เด็กได้รับการแสดงออกทางศิลปะ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 225 - 227) ได้กล่าวถึง สิ่งที่เด็กได้รับการแสดงออกทางศิลปะ คือ

1. ศิลปะส่งเสริมประสิทธิภาพทางการรับรู้ การมองเห็นและการเห็นของ เราที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ขอบมีความสัมพันธ์กับความรู้ ลึกนึกคิดบ่อยครั้งที่เรามองดูไป เบื้องหน้า แทะวาระของจิตใจมิได้พุ่งตรงไปสู่สิ่งนั้น ก็อาจจะไม่เกิดการมองเห็น หรือภาพที่ ได้รับก็อาจจะเบลอภาพที่เลื่อนลงไป นอกจากนั้นแต่ละคนมองเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวยังมี ข้อแตกต่างกันทางด้านการเห็นภาพ แตกต่างกันทางการรับรู้ และแตกต่างกันทางด้าน ความรู้ ลึกนึกคิดอีกด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดูของแต่ละคน ทั้งในแง่ การจดจ่อประสบการณ์ และการวิเคราะห์การมองเห็นนั้น

2. ศิลปะส่งเสริมประสิทธิภาพทางการคิด สำหรับศิลปะของเด็กแล้ว เราเชื่ออย่างหนึ่งว่า กิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการคิดได้ ในขณะที่ เด็กสร้างสรรค์ศิลปะนั้น เขาจะจัดระบบความคิดอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในอันที่จะควบคุม การแสดงออกให้เป็นไปอย่างที่เขาคิดคำนึง เด็กส่วนใหญ่เมื่อเขาเขียนภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เขา จะสร้างสรรค์สัญลักษณ์โดยแปลความรู้สึกออกมาหลากหลายชนิด และเกือบจะไม่ซ้ำกันใน แต่ละครั้ง จากข้อสังเกตนี้เราจะพบว่า เด็กมีมุมมองความคิดหลายต่อหลายมุมสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภาพเขียนหรืองานศิลปะของเด็กจึงเปลี่ยนไปตามแง่มุมความคิดต่าง ๆ นั้น ซึ่งความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเขา การคิดและการมีความหมายสำหรับเขาจึงเป็น วิธีทางการ เรียนรู้ทางหนึ่ง ด้วยประสบการณ์เช่นนี้ย่อมเป็นผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพใน การคิด ทั้งส่วนที่เกี่ยวกับผลงานศิลปะ และเกี่ยวโยงไปถึงสิ่งต่าง ๆ

3. ศิลปะส่งเสริมประสิทธิภาพทางการรับรู้ อารมณ์ความรู้สึกของคนเรา จะยังคงมีอยู่ในทุกตัวคนและตลอดไป การที่เด็กเติบโตขึ้นมานั้น เขาควรจะต้องรับรู้และทำ

ความเข้าใจกับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่อยู่รอบตัว มีใจยอมรับและทำความเข้าใจเฉพาะ
อารมณ์ความรู้สึกของตนเองเท่านั้น เพื่อให้เด็กจะได้มีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างดี

สิ่งที่ทำได้ที่สุดสำหรับทางงานศิลปะก็คือ เปิดโอกาสและสนับสนุนให้เด็กได้
แสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึก และให้เด็กได้เผชิญความจริงกับอารมณ์ ความรู้สึกรอบด้าน
การเผชิญกับอารมณ์ความรู้สึกในแง่ดี ยอมรับออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปะ และสำหรับ
ผลงานศิลปะเราจะพบว่า ผลงานของเด็กแต่ละชิ้นได้เสนออารมณ์ความรู้สึกในแง่มุมต่าง ๆ กัน
ทั้งอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว ของบุคคลอื่น ของชุมชน และที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ควบคู่กัน
รูปทรง น้ำหนัก บริเวรว่าง พื้นผิว ปริมาตร รวบรวมของสี่หรือห้า

องค์การ / อินทรมพรรย และคณะอื่น ๆ (2526 : 279 - 282) ได้กล่าวถึง
ประโยชน์ของการให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระไว้ว่า การให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ
ช่วยให้เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน การทำงานของเด็กอย่างพึงพอใจ
ตามความคิดของตนเอง ช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการ เรียน
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง การให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ โดยไม่กำหนด
แบบอย่างตายตัว จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการทำงานของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก
ผลงานของตนเองได้เป็นที่ยอมรับในเรื่องของการแสดงออกมากกว่าการ เลียนแบบ เด็กจะได้รับ
การพัฒนาในด้านของการ เป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครู หน้าที่ถึงขอบเขตของเด็ก
ที่แสดงออกอย่างเหมาะสมควย
3. มีความคิดสร้างสรรค์ เด็กที่กล้าแสดงออกจะมีความคิดเป็นตัวของตัวเอง
มีความฉะฉานในการคิด การกระทำที่ไม่เป็นการลอกเลียนแบบของผู้อื่น
4. ความเป็นผู้มีเหตุผล ความสามารถในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
โดยไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นที่ตั้ง มีเหตุผลในการ คัดเลือก หรือตัดสินสิ่งต่าง ๆ ได้
อย่างเหมาะสม เช่น การคัดเลือกชิ้นลำดับของผลงาน เด็กควร ยอมรับข้อบกพร่อง หรือหลักเกณฑ์
ในการทำงาน ก่อนที่จะพิจารณาตัดสินว่า ผลงานชิ้นใดเหมาะสม

5. การเป็นผู้รู้จักสังเกต การสังเกตช่วยให้การทำงานของเด็ก มีลำดับขั้นตอนสามารถบรรลุจุดหมายโดยรวดเร็ว ช่วยทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น และเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักทำงานอย่างมีลำดับขั้น

6. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ มีความสามารถในการคิดแปลงประสบการณ์ที่ได้พบเห็นมาใช้ในกิจกรรมทางศิลปะได้ เช่น การประดิษฐ์ภาพบ้านของตน เป็นต้น

7. ความเป็นผู้กล้าตัดสินใจ ความสามารถในการแสดงออก มีส่วนต่อการเป็นผู้กล้าตัดสินใจ เช่น การฉีกรูปทรงตามความนึกคิด โดยไม่ต้องร่างแบบก่อน ผู้ที่กระทำใดต้องมีความเชื่อมั่นกล้าตัดสินใจ

8. การเป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแสดงออกอย่างฉับไวของอาศัยความสามารถในการแก้ปัญหา เช่น การที่ครูกำหนดให้วาดภาพเพื่อนบ้าน แต่เด็กไม่มั่นใจที่จะวาดรูปคน เด็กก็วาดแต่รูปบ้าน หลังจากพิชิตถ่วงความคิดของเด็กแล้ว เด็กก็ตอบว่า "คนอยู่ในบ้านจึงมองไม่เห็น" ดังนั้นครูควร จะเน้นให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นและกล้าที่จะแสดงออก มีใช้เลี้ยงปัญหา

จะเห็นได้ว่าการแสดงออกทางศิลปะของเด็กปฐมวัยนั้น เด็กจะแสดงออกตามความพึงพอใจและมีลักษณะของการแก้ปัญหาตามวิถีทางเฉพาะหน้าของเด็กแต่ละคน โดยการเรียนรู้ด้วยวิธีลองผิดลองถูก และเป็นสิ่งที่เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเป็นอย่างยิ่ง

3. การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

ฮิลเดบรันด์ (ฮาลีน บูโรคม. 2523 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Hildebrand. 1975 : 226 - 229) ได้กล่าวว่า กิจกรรมทางศิลปะมีความสำคัญยิ่งในการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน สำหรับเด็กปฐมวัยและได้เสนอแนะในการจัดกิจกรรมทางศิลปะไว้ 10 ข้อ ดังนี้ คือ

1. ให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าจะคำนึงถึงผลงานของเด็ก

2. ให้ความสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์โดยหลีกเลี่ยง
การให้เด็กวาดลอกเลียนแบบ หรือวาดภาพระบายสีจากสมุดวาดภาพ ซึ่งทำให้เด็กไม่ได้ใช้
ความคิดอิสระ ซึ่งทั้งสองแบบเมื่อทวีผลต่อความคิดสร้างสรรค์

3. แสดงความชื่นชมต่อผลงานความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กสามารถหยิบได้ง่ายและสะดวก

ในการใช้

6. ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่ว่า "กำลังทำอะไรอยู่" หรือเดาว่าสิ่งที่เด็กทำ
คืออะไร

7. ฝึกฝนและแนะนำให้เด็กได้ลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแสดงออก
และมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย

8. ให้คิดว่า กิจกรรมทางด้านศิลปะมีความสำคัญเหมือนกับการจัดประสบการณ์
ในการเขียนและการอ่าน

9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาด และรูปร่าง แก่เด็ก
10. อธิบายใหญ่ปกครองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และแนวทางในการส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 31) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมศิลปะระดับ
ปฐมวัยว่า การสนับสนุนหรือเสนอกิจกรรมศิลปะให้เด็กสร้างสรรค์นั้น ครูควรจะต้องมีเป้าหมาย
หรือความเชื่อเกี่ยวกับผลงานศิลปะของเด็กไว้อย่าง

1. เขาจะต้องเป็นผู้ริเริ่ม
2. เขาจะต้องเป็นผู้นำทางความคิด
3. เขาจะต้องเป็นผู้จินตนาการกว้างขวาง
4. เขาจะต้องเป็นผู้มีอิสระภาพ
5. เขาจะต้องเป็นผู้กระตือรือร้นในการรับรู้

และวิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 249 - 251) ได้กล่าวถึงเนื้อหาและกิจกรรม
ศิลปะสำหรับเด็กอายุ 5 - 6 ปี ไว้ดังนี้

1. การปูพื้นฐานให้เด็กมองเห็นความสวยงามทางศิลปะ

1.1 ปีกสังเกตรูปทรงรอบ ๆ ตัว

1.2 ให้เด็กสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีรูปร่างเหมือนกัน แตกต่างกันและ

คล้ายคลึงกัน

1.3 ให้เด็กช่วยกันจัดแจกัน

1.4 เด็กช่วยกันจัดมุมห้องให้สวยงาม

1.5 เด็กและครูช่วยกันจัดหาสิ่งประดิษฐ์สำรับจัดมาตกแต่งห้อง

1.6 เด็กและครูช่วยกันสะสมภาพต่าง ๆ ที่มีรูปร่างและเส้นที่สวยงาม

เพื่อใช้ตกแต่งห้อง หรือเพื่อให้เด็กดูตามใจชอบ.

1.7 ให้เด็กได้มีโอกาสไปชมการแสดงภาพเขียน หรือสิ่งประดิษฐ์ของเด็กวัยต่าง ๆ บางทีสามารถทำได้

2. การวาดภาพระบายสี

2.1 ให้เด็กวาดภาพโดยเสรี ด้วยดินสอสี สีเทียน หรือดินสอคำ แล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพที่เขียน

2.2 ให้ป้ายสีด้วยพู่กันบนกระดาษโดยเสรี แล้วเล่าเรื่องจากภาพที่เขียน

2.3 ให้เด็กใช้สีเทียนระบายลงบนกระดาษ โดยใช้ปลายหรือข้างสีเทียน แล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพ

2.4 ให้เด็กทดลองใช้ข้างของสีเทียนเขียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น หมุนเป็นวงกลม ลากเป็นแถวยาว หรือซิกแซก

2.5 ให้ระบายสีตามรูปทรงที่กำหนดให้

2.6 ให้วาดภาพระบายสีตามความคิดคำนึงของเด็ก แล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพนั้น ๆ

2.7 พาเด็กออกไปศึกษานอกสถานที่ แล้วกลับมาเขียนภาพตามที่พบเห็นและประทับใจ

3. การทดลองเกี่ยวกับสี ..

- 3.1 ให้ละเลงสีหลาย ๆ สีด้วยส่วนต่าง ๆ ของช่วงแขน
- 3.2 ให้ละเลงสีหลาย ๆ สีเป็นภาพโดยอิสระ แล้วให้เด็กบอกความหมาย

ของภาพนั้น ๆ

- 3.3 ให้ละเลงสีหลาย ๆ สีเป็นภาพตามที่ครูกำหนด
- 3.4 ให้หยดสีโปสเตอร์หรือสีฝุ่นลงบนกระดาษเปียก
- 3.5 ให้เด็กเป่าสีบนกระดาษ
- 3.6 ให้เด็กทดลองผสมสีหลาย ๆ สี แล้วสังเกตการผสมผสานกันของสี
- 3.7 ให้ใช้สีย้อมผ้า สีคางทูม โรยบนกระดาษเปียก
- 3.8 ให้ใช้ลูกแก้วกลิ้งสีโปสเตอร์ที่หยดบนกระดาษที่อยู่ในถาด เอียงถาด

ไปมาให้ลูกแก้วกลิ้งย่นสีและย่นแผนกระดาษ

4. การพิมพ์

- 4.1 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของช่วงแขน
- 4.2 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ
- 4.3 ให้เด็กพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่ทำ
- 4.4 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยทรายยางแล้วระบายสี
- 4.5 ให้เด็กใช้กระดาษวางซ้อนวัสดุพิมพ์ลายบน แล้วใช้ดินสอดำหรือ

ดินสอสี

5. การปั้น

- 5.1 ให้เด็กเล่นดินน้ำมัน ดินเหนียว หรือแป้ง
- 5.2 ให้เด็กปั้นแป้งทำขนมง่าย ๆ เช่น ขนมบัวลอย ขนมกรวยเค็ม ฯลฯ
- 5.3 ให้ปั้นตามใจชอบเป็นรูปสัตว์ คน หรือสิ่งของเครื่องใช้
- 5.4 ให้เล่นก่อกทราย
- 5.5 ให้ปั้นรูปทรงต่าง ๆ แล้วนำมาติดต่อกัน
- 5.6 ให้ปั้นตามเรื่องราว หรือนิทานที่ครูเล่า หรือเด็กแต่งเอง

6. การพับ ฉีก ตัด ปะ

6.1 ให้ฉีกหรือตัดกระดาษตามคำสั่งครู

6.2 ให้เด็กตัดหรือฉีกกระดาษ และปะลงบนกระดาษอีกแผ่นหนึ่ง อาจจัดให้เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้ หรือตามความคิดคำนึงของเด็ก

6.3 ให้เด็กพับหรือฉีกกระดาษที่ตัดเป็นแถบยาว ๆ เป็นวงกลมหรือรูปสี่เหลี่ยมต่าง ๆ แล้วนำรูปทรงต่าง ๆ มาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ ดอกไม้ และอื่น ๆ ตามใจชอบ

6.4 ให้พับผ้าเช็ดหน้า ใบตอง ใบมะพร้าววางยี่ ๆ ตามใจชอบ หรือตามแบบอย่าง

7. การประดิษฐ์

7.1 เด็กประดิษฐ์ภาพและเครื่องห้อยแขวนจากวัสดุต่าง ๆ

7.2 ให้ประดิษฐ์ของเล่นและของใช้ต่าง ๆ จากเศษวัสดุ

7.3 ให้ร้อยดอกไม้ ลูกปัด หรือวัสดุต่าง ๆ กานรูป กานะพรว

ลวด เชือก หรือค้าย

7.4 ให้เขียนหรือร้อยตามรอยรูปของรูปภาพ ผ้าเนื้อหยาบหรือกระสอบควยเข็มใหญ่ ๆ ปลายหู ๆ

7.5 ให้ใช้กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว สานหรือประดิษฐ์ของเล่น ครูจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระตามความสามารถ และความสนใจ คอยให้คำปรึกษา พร้อมทั้งแสดงความชื่นชมในผลงานเพื่อให้เด็กมีกำลังใจ และมั่นใจที่จะสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น

4. ศิลปศึกษากับการสร้างเสริมลักษณะนิสัย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 241 - 243) ได้กล่าวว่าศิลปศึกษารสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการแสดงออก ในสังคมประชาธิปไตยเราขอมหวังประชาชนที่กล่าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ไม่ปล่อยให้ความคิดความอ่านเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือของคนกลุ่มเล็ก ๆ เพียงกลุ่มเดียวถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว สังคมนี้ขอมเกิดการผูกขาดทั้งความคิดและการปฏิบัติ การกล่าคิดกล่าทำ กล้าแสดงออก ต้องได้รับการส่งเสริมเป็นกิจนิสัย

เราไม่สามารถรอเวลาให้เกิดขึ้นหรือบอกเล่าให้เกิดขึ้นได้ เมื่อการแสดงออกทางศิลปะเป็นกระบวนการที่ทองศักดิ์สนใจเสนอความคิด ทองศักดิ์ก็จะกระทำ และแสดงออกมาตามความคิดคำนึง หรือเหตุผลของแต่ละคน กระบวนการเช่นนั้น จะมีผลต่อลักษณะนิสัยโดยตรงและยอมเป็นกระบวนการพื้นฐานที่จะกระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออกในทุก ๆ ด้านด้วย

2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการคิดสร้างสรรค์ เราทราบว่าคุณมีความคิดสร้างสรรค์ก็จะเป็นคนพร้อมที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเหมาะสมกว่าหรือดีกว่ากว่าสิ่งเดิมที่ประชาชนคอยทางด้านการคิดสร้างสรรค์ยอมเป็นสิ่งที่ไม่อาจพัฒนาการดำรงชีวิตให้ก้าวไปสู่ความก้าวหน้าและสันติสุขได้และก็เช่นกัน ความคิดสร้างสรรค์จะฝังอยู่ในพฤติกรรมของคนเราได้ ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง การสร้างสรรค์ศิลปะก็เป็นวิธีทางหนึ่งในอีกหลายวิธีทาง สำหรับการ สังสมลักษณะนิสัยทางด้านการนี้ให้กับเด็ก กิจกรรมศิลปะในปัจจุบันจะพอมูลควยวิธีทางของการ สังสมลักษณะนิสัยสร้างสรรค์นับตั้งแต่ปฐมวัยเป็นต้นไป

3. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการจินตนาการสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราสร้างสรรค์ขึ้นมา ยอมเริ่มต้นควยจินตนาการ ก่อน จินตนาการ ของคนเราต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยอมมีเหตุผลหรือ ความจริงเป็นพื้นฐาน จินตนาการ เป็นเรื่องของการ คาดคิด ความหวัง หรือความปรารถนาที่จะให้เกิดสิ่งดีงามขึ้น เช่น เราหวังที่จะให้เกิดสิ่งสวยงามหวังให้เกิดสิ่งใหม่ หวังให้เกิดความสงบสุข กิจกรรมทางศิลปะยอมผลักดันเด็กไปสู่ความคิดคำนึงที่กว้างไกล คิด และหวัง ความเคยชินเช่นนั้นยอมมีผลไปสู่ลักษณะนิสัยของเด็กและสืบต่อไปในอนาคต

4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการสุนทรียภาพ สุนทรียภาพเป็นเรื่องความรู้สึกส่วนบุคคล เป็นความรู้สึกอันละเอียดอ่อนและฉับไว เมื่อสัมผัสกับสภาพแวดล้อม และจะรู้สึกสัมผัสในความงาม ความเป็นระเบียบ ประณีต และคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ศิลปะ วัตถุหรือรูปแบบของความคิดต่าง ๆ ซึ่งต่างก็มีความงามและคุณค่าอยู่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ผู้มีสุนทรียภาพอยู่ในตัว จึงพร้อมที่จะรับรู้และซาบซึ้งต่อคุณค่าทางด้านการต่าง ๆ ของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว ศิลปะเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกที่ยอมรับกันว่า เป็นตัวการกระตุ้นความรู้สึกสัมผัสทางด้านการนี้ การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กจึงเป็นการ สะสมคุณภาพทางสุนทรียภาพในตัวบุคคลโดยตรงเพื่อชีวิตและจิตใจที่ประณีตงดงามเป็นสำคัญ

5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความปรารถนา การทำงานศิลปะจำเป็นต้องอาศัยความตั้งใจ เพื่อให้งานทุกชิ้นเสร็จลุล่วงไปได้ และตลอดเวลาของความตั้งใจนั้น ก็ต้องใช้ความพยายาม การสังเกต และความปรารถนาเรียบเรียงอยู่ตลอดเวลา เด็กบางคนอาจจะร่างภาพด้วยสีคำและระบายสีลงในช่องว่างที่เกิดขึ้น ตลอดเวลาเราจะต้องพยายามควบคุมมือให้สามารถระบายสีอยู่ในขอบเขตที่ต้องการ แม้อาจจะดูไม่เรียบร้อยไปบ้างในสายตาผู้ใหญ่ แต่ดีที่สุดตามวุฒิภาวะของเด็ก นอกจากนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ทางศิลปะยังเน้นความปรารถนาเรียบเรียงในกรรมวิธีการสร้างสรรค์แตกต่างกันออกไป ถ้าการสร้างสรรค์ศิลปะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ก็ย่อมหวังได้ว่า เด็กย่อมมีลักษณะนิสัยในการทำงานที่ปรารถนาเรียบร้อย และการทำงานศิลปะที่สะอาดปรารถนาเรียบร้อยก็ควรที่จะส่งผลไปสู่การใช้ชีวิตที่สะอาดปรารถนาเรียบร้อยด้วย เช่น การจัดงาน การแต่งกาย

6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการทำงาน เราสามารถสังขมลักษณะนิสัยรักการทำงานได้ ก็ด้วยส่งเสริมให้เด็กขยันหมั่นเพียรในการทำงานตั้งแต่เยาว์วัย ลักษณะนิสัยเช่นนี้ย่อมของรวมมือกันทุกฝ่าย ทั้งบ้านและโรงเรียน และในงานทุก ๆ ด้าน ศิลปะปฐมวัยเป็นการเริ่มต้นทางหนึ่งที่สำคัญยิ่งให้เด็กมีนิสัยรักการทำงานได้ เพราะงานสำหรับเด็กระดับปฐมวัยนั้นย่อมไม่ใช่งานมากมายเช่นงานของผู้ใหญ่ จะมีก็เพียงการช่วยเหลือพ่อแม่และกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติด้วยมือ ซึ่งก็คือ กิจกรรมศิลปะประกอบกับกิจกรรมศิลปะต้องอาศัยความรักความพยายาม และเมื่องานศิลปะแต่ละชิ้นเสร็จสมบูรณ์ลง เด็กทุกคนจะภาคภูมิใจกับ "งาน" ของเขามาก ซึ่งความภาคภูมิใจนี้จะผลักดันให้เขากระตือรือร้นที่จะกระทำต่อไปในวัฏจักรของ "คน" สร้าง "งาน" และ "งาน" สร้าง "คน" ด้วยเหตุนี้การสร้างเสริมศิลปะจึงนับเป็นพื้นฐานการรักงานของเด็กปฐมวัยได้อย่างดียิ่ง

7. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการทำงานร่วมกัน กิจกรรมศิลปะที่บ้านอาจจะไม่มีผลทางด้านการทำงานร่วมกันนัก แต่กิจกรรมศิลปะในโรงเรียนสามารถช่วยสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกันได้อย่างดี เพราะการสร้างเสริมงานศิลปะไม่ใช่การนั่งเรียนรู้อย่างเดียว แต่จะต้องมีการพูดคุย ปรึกษาหารือ เดินไปมาหากัน หยิบยื่นสิ่งต่าง ๆ ต่อกัน เท่านั้นยังไม่พอ ปัจจุบันครูนิยมจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม กิจกรรมเขียนภาพนั่งร่วมกัน กิจกรรมเหล่านี้ยังส่งเสริมให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน

เพราะการทำงานด้วยกัน เด็กจะต้องคิดต้องวางแผน แบ่งงาน และทำงานร่วมกัน นอกจากนั้น การเสนอปัญหาหรือหัวข้อให้เด็กสร้างสรรคงานศิลปะ ยังอาจจะเสนอหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกัน ซึ่งนับว่าจะเป็นแรงผลักดันอีกทางหนึ่งด้วย

องค์การ อินเทอร์เน็ต และคนอื่น ๆ (2526 : 268 - 272) ได้กล่าวถึง ลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะไว้ว่า การเรียนการสอนวิชาศิลปะนั้น ประกอบด้วยงานวาดภาพ งานปั้น งานประดิษฐ์ ซึ่งรวมถึงงานปะ ตัด ฉีก พับ กระดาษ งานพิมพ์ภาพ ประติมากรรม และเศษวัสดุอื่น ๆ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเรียนรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื่องจากสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กในวัยนี้ได้ตาม พัฒนาการของเขา เด็กจะมีช่วงของความสนใจยาวนาน และเป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้สอนสามารถ ที่จะปลูกฝังให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ ในเรื่องของลักษณะนิสัยที่เหมาะสมได้หลายอย่าง นอกเหนือจากการให้ประสบการณ์ทางศิลปะ ลักษณะนิสัยที่สามารถให้เด็กเกิดการ เรียนรู้จากการทำกิจกรรม คานศิลปะ ได้แก่

1. การเป็นผู้รักในการทำงาน โดยมุ่งให้เด็กได้สามารถทำงานได้สำเร็จ ตามลำดับขั้นตอนในเวลาที่กำหนด ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ โดยมุ่งให้เด็กเรียนรู้จักแบ่งแยกเวลาเล่นและ เวลาทำงานได้อย่างเหมาะสม ใ้รู้จักการรอโอกาส เช่น ในการทำงานที่ต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกัน หากเป็นเวลาที่เด็กเรียนต้องการใช้เครื่องมืออื่น แต่เพื่อนกำลังใช้อยู่ เด็กจะจะต้องรู้จัก คอยโอกาสให้นั้นทำเสร็จก่อน ไม่ควรขัดแย้งเอามาทันที หรือการรู้จักโอกาสที่เหมาะสมในการพูด ไม่ควรแทรกเข้ามาในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่
3. การเป็นผู้ที่กล้าพูด กล้าซักถาม กล้าแสดงออก โดยมุ่งให้เด็กเป็นคนกล้า กล้าพูด กล้าซักถาม กล้าตอบคำถามในสิ่งที่ตนคิด ตนต้องการ หรือเมื่อจะขอความช่วยเหลือจากคนอื่น
4. การเป็นผู้รู้จักสังเกต โดยมุ่งให้เป็นคนช่างสังเกตเมื่อพบเห็นสิ่งใด ก็พยายามสังเกตและจดจำรูปร่างของสิ่งนั้นได้ โดยสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น นักเรียนเคยเห็นช้างทั้งจากรูปภาพ หรือประสบการณ์จริงก็สามารถบอกถึงลักษณะของช้างได้ว่าเป็นเช่นไร

5. การเป็นผู้รักความเป็นระเบียบ ความสวยงาม และรักษาความสะอาด โดยมุ่งจะให้รู้จักการกระทำที่ระเบียบ เรียบร้อยสวยงาม เช่น

5.1 การเข้าแถวหยิบอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้

5.2 การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า ไม่ทำให้สกปรก

5.3 รู้จักพาลงานให้สะอาดเรียบร้อย ไม่ทำให้เลอะเทอะ เช่น

การทาขาวที่ทาแพพอดี้ ไม่ทาจนเลอะออกมานอกรูป

5.4 รู้จักเก็บรักษาทำความสะอาดเครื่องมือที่ใช้โดยนำไปล้าง เช็ด และเก็บคืนเข้าที่เดิมภายหลังที่ใช้เสร็จแล้ว

6. การรู้จักรักของใช้ทั้งที่เป็นส่วนตนและส่วนรวม โดยมุ่งปลูกฝังให้เด็ก เห็นความสำคัญของสิ่งของเครื่องใช้ทั้งที่เป็นส่วนตนและส่วนรวม โดยดูแลเอาใจใส่บำรุงรักษา ให้อยู่ในสภาพดี ไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายให้เกิดความเสียหาย

7. การมีน้ำใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมุ่งให้น้ำใจในการช่วยเหลือ ซักกันและกัน รู้จักแบ่งปันอุปกรณ์ เครื่องใช้ ในสิ่งที่เป็นส่วนรวมก็ไม่หวงเก็บไว้แต่เพียงผู้เดียว มีน้ำใจในการช่วยเก็บสิ่งของ ทั้งที่เป็นส่วนตนและส่วนรวม

8. การเป็นผู้รู้จักประหยัด โดยมุ่งให้เด็กใช้อุปกรณ์และวัสดุในขนาดและ จำนวนที่จำเป็นต่อรูปแบบของงาน

9. การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ โดยมุ่งให้มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จด้วยความอดทนและมานะพยายาม มีความรับผิดชอบในการเก็บรักษา สิ่งของ เครื่องใช้ เครื่องเล่นที่นำมาใช้แล้วก็เก็บเข้าที่เดิมเมื่อเลิกกิจกรรมนั้นแล้ว และรู้จักทำความสะอาดสถานที่ที่ตนปฏิบัติงานตามความสามารถและพัฒนาการตามวัย

10. การเป็นผู้มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีหรือตนทำขึ้น โดยมุ่งให้เด็กเกิดความรัก และเชื่อมั่นต่องานที่ตนทำขึ้นในการปลูกฝังให้เด็กเกิดความสนใจในงานศิลปะนั้น การจัดกิจกรรม ทางศิลปะให้เด็ก ควรมุ่งให้เด็กเกิดความพึงพอใจและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ที่สามารถ ประสพผลสำเร็จในการทำงานนั้น ๆ การสอนควรหลีกเลี่ยงการให้เด็กเลียนแบบให้เหมือนจริง เพราะการสอนดังกล่าวหากเด็กยังมีทักษะความพร้อมไม่เพียงพอ ก็อาจจะเกิดความล้มเหลว จนทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จึงไม่เป็นการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แต่อย่างใด

นอกจากนั้น องค์การ อินทรมพรวัย และคนอื่น ๆ (2526 : 277) ยังได้กล่าวถึงเทคนิคของการปลูกฝังลักษณะนิสัยไว้ดังนี้

ในการจัดกิจกรรมทางคานศลปะให้กับเด็กปฐมวัย ผู้สอนสามารถปลูกฝังลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ให้กับเด็กได้ทั้งก่อนปฏิบัติกิจกรรม ขณะปฏิบัติกิจกรรมและภายหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมแล้ว ดังนี้

ก่อนปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนสามารถปลูกฝังนิสัยในด้าน

1. การเตรียมตัวของเด็กให้พร้อมก่อนการปฏิบัติงาน
2. ความมีระเบียบในการเข้าแถวรับอุปกรณ์ มีความอดทน และรอโอกาส

จนถึงลำดับต้น

ขณะปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนสามารถปลูกฝังนิสัยในด้าน

1. การเป็นผู้รักการทำงาน
2. การมีน้ำใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. การสังเกต
4. กล้าพูด ชักถาม และแสดงออก
5. การเป็นผู้รักความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ และการรู้จัก

รักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ

6. การเป็นผู้รู้จักรักของใช้ทั้งที่เป็นส่วนตนและส่วนรวม
7. การเป็นผู้รู้จักรับผิดชอบ

หลังปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนสามารถปลูกฝังนิสัยในด้าน

1. การเป็นผู้มีความเชื่อมั่น ศรัทธา พอใจในผลงานที่ตนทำขึ้น
2. การเป็นผู้ที่สามารถพิจารณาเลือกตัดสินใจเลือกสิ่งใดถูกต้องเหมาะสมกับวัย

(ระดับอายุ 6 ขวบ สามารถที่จะปลูกฝังลักษณะนิสัยส่วนนี้ได้ดีกว่าระดับอื่น)

จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยนั้น นอกจากส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการทำงานและการดำรงชีวิตต่อไปภายหน้า

- จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กนั้น นอกจากจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาจากสถาบันครอบครัวแล้ว โรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. การอบรมเลี้ยงดู
 - ๑.๑ การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย
 - ๑.๒ การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย
 - ๑.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
๒. ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ๒.๑ ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ๒.๒ ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ๒.๓ ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ๒.๔ ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
๓. การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
 - ๓.๑ ความหมายของกลุ่ม
 - ๓.๒ ประโยชน์ของการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
 - ๓.๓ การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัย
 - ๓.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม
๔. ศิลปะศึกษาหรือกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - ๔.๑ ความสำคัญของการสอนศิลปะศึกษา
 - ๔.๒ สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการแสดงออกทางศิลปะ
 - ๔.๓ การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
 - ๔.๔ ศิลปะศึกษากับการส่งเสริมลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 73 คน เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 38 คน และเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม 35 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มประชากรดังนี้

1. เลือกโรงเรียนอนุบาลที่ผู้บริหาร ครูผู้สอนให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่และจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ในชั้นอนุบาลตรงตามตารางกิจกรรมประจำวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเวลาเดียวกันทุกห้อง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี
2. นำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ แจมจันทร์ เกียรติกุล จำนวน 45 ชุด ไปให้ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 243 คนตอบ เพื่อสำรวจจำนวนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรในแต่ละห้องเรียนจำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู

ห้องเรียน / แบบการอบรมเลี้ยงดู	แบบเข้มงวดกวดขัน		แบบรักทะนุถนอม		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
อนุบาล 2/1	3	1	4	3	11
อนุบาล 2/2	5	3	4	4	16
อนุบาล 2/3	5	2	2	2	11
อนุบาล 2/4	4	4	2	1	11
อนุบาล 2/5	4	3	2	3	12
อนุบาล 2/6	1	3	6	2	12
รวม	22	16	20	15	73

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 60 คน เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 30 คน และเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม 30 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สัมภาษณ์พฤติกรรมของครูที่สอนประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้ง 6 ห้อง เพื่อสุ่มเด็กเฉพาะที่อยู่ในห้องเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางเป็นแบบเดียวกัน โดยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูของ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล ไปสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูที่สอนประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้ง 6 คน คนละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยผู้วิจัยสังเกตร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 3 ท่าน เพื่อศึกษาว่าครูมีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางเป็นแบบใด ถ้าครูปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมในแบบสังเกตสูงกวาร้อยละ 60 ถือว่าเป็นครูที่มี

พฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง และถ้าปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมในแบบสังเกตตัวร้อยละ 40 ถือว่าเป็นครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง ปรากฏผลว่าครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลางเหมือนกัน ทั้ง 6 คน ดังนั้น จึงสามารถสรุปกลุ่มตัวอย่างได้ เพราะประชากรที่จะสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น อยู่ในชั้นเรียนของครูที่สอนประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีลักษณะพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเดียวกันทั้ง 6 ห้อง

2. สุ่มเด็กชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกลุ่มละ 8 คน จำนวน 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สุ่มเด็กชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมกลุ่มละ 8 คน จำนวน 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สุ่มเด็กหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกลุ่มละ 7 คน จำนวน 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สุ่มเด็กหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมกลุ่มละ 7 คน จำนวน 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู และเพศ

กลุ่ม	ทดลอง		รวม	ควบคุม		รวม
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
เข้มงวดกวดขัน	8	7	15	8	7	15
รักทะนุถนอม	8	7	15	8	7	15
รวม	16	14	30	16	14	30

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครู
3. แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
4. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
5. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของแจ่มจันทร์ เกียรติกุล มีจำนวน 45 ข้อ แบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักทะนุถนอม ซึ่งแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูนี้ได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ กวินทร์ ธรรมนัค (2522 : 75 - 80) มีค่าความเชื่อมั่นดังนี้ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .775 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .849 และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .751 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .793

ลักษณะแบบสอบถาม

เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ ตรงกับพฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงออกต่อลูกมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาได้แล้วจึงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องที่กำหนดให้ตรงแบ่งเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังตัวอย่าง

ข้อที่	พฤติกรรมที่ท่านแสดงต่อเด็ก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	เมื่อลูกขอความช่วยเหลือท่านร่วมมือในงานนั้นเป็นอย่างดี					
00	ท่านเห็นว่าเด็กอายุ 4 - 5 ขวบ ควรยอมให้ทำความผิดโดยไม่ถูกลงโทษ เพราะเด็กยังเล็กเกินไป					

ความหมายของมาตราส่วนประเมินค่า

มากที่สุด หมายความว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่ หรือผู้ปกครองแสดงต่อเด็กสม่ำเสมอทุกครั้ง
 มาก หมายความว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองแสดงต่อเด็กเป็นส่วนมาก

(ทำมากกว่าไม่ทำ)

ปานกลาง หมายความว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองแสดงต่อเด็กโดยบางครั้งทำ
 บางครั้งไม่ทำเท่า ๆ กัน

น้อย หมายความว่า พฤติกรรมนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองแสดงต่อเด็กนาน ๆ ครั้ง

น้อยที่สุด หมายความว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองแสดงต่อเด็กน้อยครั้งหรือ

ไม่เคยกระทำต่อเด็กเลย

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ถ้าทำของมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ถ้าทำของมาก ให้ 4 คะแนน

ถ้าทำของปานกลางให้ 3 คะแนน

ถ้าทำของน้อย ให้ 2 คะแนน

ถ้าทำของน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

แบบสอบถามวิธีการอบรมเลี้ยงดูนั้นคะแนนรวมในแต่ละท่านระหว่าง 15 ถึง 75 คะแนน ถ้าคะแนนค่าใดสูงกว่าค่าอื่นไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน แสดงว่าผู้ปกครองใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูของ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล ซึ่งมี 4 ท่าน คือ

ท่านการถามคำถามมี 4 ข้อ

ท่านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักเรียนมี 5 ข้อ

ท่านการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระมี 6 ข้อ

ท่านการชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนมี 6 ข้อ

ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูนี้ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล ได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัย ทฤษฎี แบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจา และผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นได้นำไปทดลองสังเกตพฤติกรรมของครูที่สอนประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 คน โดยให้ผู้สังเกต 2 คน แล้วยกคะแนนที่ได้จากการสังเกตไปหาค่าความเที่ยงตรง ค่าความเที่ยงตรงของการสังเกต .82 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยให้ผู้สังเกต 2 คน ไปสังเกตครูที่ทำการสอนประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 3 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น .91 ซึ่งถือว่าแบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

ลักษณะแบบสังเกต

แบบสังเกตมีรายการพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยการบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกตช่วงละ 3 นาที ผู้สังเกตบันทึกเป็น 1 ครั้ง เสร็จการให้คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูให้คะแนนเป็น 0 คะแนน และ 1 คะแนนทุกพฤติกรรม ถ้าครูปฏิบัติให้ 1 คะแนน ไม่ปฏิบัติให้ 0 คะแนน ถ้าปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมดังกล่าวสูงสุดเกิน 60 % ถือว่าเป็นครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลางและถ้าปฏิบัติต่ำกว่า 40 % ของพฤติกรรมดังกล่าว ถือว่าเป็นครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครู

รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
<u>การถามคำถาม</u> 1. ครูถามคำถามที่ทองถา เหตุผลจากนักเรียน โดยใช้ข้อความขึ้นต้นว่า "เพราะอะไร" 2. ครูถามคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหา โดยใช้ข้อความขึ้นต้นว่า "จะทำอย่างไร" <u>การยอมรับความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียน</u> 1. ครูยอมรับความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียน ทางท่าทาง เช่น โอบ หักหน้า 2. เมื่อนักเรียนทำผิดครูชี้แจงด้วยเหตุผล		

3. แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย มีวิธีสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น
งานวิจัยของ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2526) สัมพันธ์ บุญเกิด (2522) สุมชาติ วงศ์ปลูกแก้ว
(2526) แจมจันทร์ เกียรติกุล (2530) สุนิรัตน์ ฤทธิรงค์ชัยเลิศ (2530) จงใจ ขจรศิลป์
(2531) และเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็กหน่วยที่ 8 ของมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช (2526 : 34 - 40)

3.2 สอดถามครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 12 ท่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่
เด็กแสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งแต่ละคนจะมีไม่เหมือนกัน

3.3 นำผลข้อ 3.1 และ 3.2 มาจัดกลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเองได้ 4 ลักษณะ คือ

3.3.1 การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความสามารถ และกล้ายอมรับผิด

3.3.2 การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

3.3.3 การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล การตัดสินใจ

3.3.4 การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น รู้จักช่วยเหลือให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

3.4 สร้างแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองโดยยึดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดไว้เป็นเกณฑ์และเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยจำนวน 40 ข้อ

3.5 นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่สร้างขึ้นไปทดลองถามเด็กปฐมวัยที่เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ จำนวน 10 คน และโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 10 คน รวม 20 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในคำถาม และสำรวจคำตอบที่เด็กแสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง

3.6 นำคำตอบที่ได้มาจัดลำดับคะแนนตามลักษณะของคำตอบ ซึ่งแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองมีคำตอบ 3 ลักษณะ ดังตัวอย่าง

พฤติกรรมกร กล้าแสดงออก

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1	ถ้าคุณครูให้นักเรียนออกไป เล่นที่สนามเรื่องที่นักเรียน เคยฟังมาแล้วหน้าชั้น นักเรียนจะทำอย่างไร	เดินออกไปเล่น	- ออกไปเล่น แต่ต้องให้ คุณครูบอก หลาย ๆ ครั้ง - ออกไปแต่ ไม่เล่น	- นั่งเฉย ๆ - ให้เพื่อนออกไปเล่น - ไม่ออกไป

พฤติกรรมกร พึ่งตนเอง

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
6	ถ้านักเรียนเข้าห้องน้ำ แล้วเปิดประตูห้องน้ำออก มาไม่ได้ นักเรียนจะทำ อย่างไร	- หุบประตูทั้ง ๆ หรือตะโกนให้ คนมาช่วย - พยายามเปิด โดยเขย่าประตู หรือแกะกลอน	- นั่งคอยให้คน มาเปิด	ร้องไห้

2 คะแนน หมายถึง ตอบตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดในแต่ละพฤติกรรม หรือแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเอง

1 คะแนน หมายถึง ตอบตรงจุดมุ่งหมายเพียงบางส่วน

0 คะแนน หมายถึง ตอบไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดหรือแสดงถึง ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

3.7 นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 40 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญ คือ

อาจารย์รศ. ทองสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล)

ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกศล อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อาจารย์ไฉ อิ่มสมบูรณ์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน

3.8 นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 50 คน

3.9 คำนวณหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แล้วเลือก ข้อที่มีค่า t ระหว่าง 2.4584 - 5.555 จำนวน 20 ข้อ

3.10 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองทั้งฉบับด้วยวิธีของ คูเกอ-ริชาดสัน 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองเท่ากับ .8458

4. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

4.1 ศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจากแผนการจัด ประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1 ปีการศึกษา 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

4.2 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2 ปีการศึกษา 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่าง เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์

4.3 เขียนแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม จำนวน 16 แผน โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล ซึ่งการจัดกิจกรรมนั้น จะเน้น การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเร้าให้เด็กสนใจและสร้างบรรยากาศให้เด็ก อ่อนน้อม มั่นใจในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

ขั้นกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น วางแผน การทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นของทุกคนในกลุ่ม

ขั้นสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ทำงานร่วมกันและการ เสนอผลงานของกลุ่ม

4.4 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มี ประสบการณ์ทางการสอนปฐมวัยตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญคือ

ดร.พัฒนา ชัยพงศ์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผศ.ดร.เขาวพา เฑระคุปต์ อาจารย์โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อาจารย์กัญญา เกตุกล้า อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงาน

สลากกินแบ่งรัฐบาล)

4.5 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มที่ผ่านการตรวจจาก ผู้เชี่ยวชาญ แล้วมาปรับปรุงแก้ไข ขั้นนำในกิจกรรมที่ 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15 และ 16 ให้สัมพันธ์กับขั้นตอนของแต่ละกิจกรรม

4.6 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มไปทดลองสอนกับเด็ก นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลา อุปกรณ์ และการใช้ภาษา ซึ่งปรากฏว่าเหมาะสมแล้ว จึงนำไปทดลองจริง

5. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปฏิกิริยาชีวิตค่าในการสร้างแบบเดียวกับชีวิตค่าในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม ยกเว้นแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่จะเน้นการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กสนใจและสร้างบรรยากาศให้เด็กอบอุ่น มั่นใจในการทำกิจกรรม

ขั้นกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้แสดงความคิด ความสามารถ ออกมาเป็นผลงานของตน

ขั้นสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้เสนอผลงานที่ตนทำให้ผู้อื่นเข้าใจ

5.1 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ทางการสอนปฐมวัย ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญ คือ

ดร.พัฒนา ชัยพงศ์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ศศ.ดร.เปาวพา เกษะคุปต์ อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อาจารย์กัญญา เกตุกล้า อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล)

5.2 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาปรับปรุงแก้ไข ขั้นนำในกิจกรรมที่ 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15 และ 16 ให้สัมพันธ์กับขั้นตอนของแต่ละกิจกรรม

5.3 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปทดลองสอนกับเด็กนักเรียน อนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลา อุปกรณ์ และการใช้ภาษา ซึ่งปรากฏว่าเหมาะสมแล้ว จึงนำไปใช้ทดลองจริง

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติในแต่ละวิธีของการอบรมเลี้ยงดู ในแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 76 - 78) ดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

การกำหนดเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
(R)E	T _{1E}	X	T _{2E}
(R)C	T _{1C}	~	T _{2C}

E	แทน	เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละวิธีที่เป็นกลุ่มทดลอง
C	แทน	เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละวิธีที่เป็นกลุ่มควบคุม
(R)	แทน	กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จากการสุ่ม
T _{1E} , T _{1C}	แทน	การทดสอบก่อนการทำกิจกรรม
T _{2E} , T _{2C}	แทน	การทดสอบหลังการทำกิจกรรม
X	แทน	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
~	แทน	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

ดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ก่อนทดลองนำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองไปวัดกับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม โดยทำการวัดเป็น

รายบุคคล วันละ 15 คน จนครบ 60 คน ดังตาราง 4

ตาราง 4 การวัดก่อนการทดลอง

วันพัก	กลุ่มตัวอย่าง
วันจันทร์	กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
วันอังคาร	กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
วันพุธ	กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
วันพฤหัสบดี	กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่เป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมที่เป็นกลุ่มทดลองทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มทุกวันจันทร์และวันพุธ กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่เป็นกลุ่มควบคุมกับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมที่เป็นกลุ่มควบคุมทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี โดยแต่ละกลุ่มจะสลับกันเข้าทำกิจกรรมครั้งละ 30 นาที จำนวน 16 ครั้ง รวมเวลาที่ดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์

รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 การดำเนินการทดลอง

ลำดับที่ ของ การทดลอง	วันที่ ของ การทดลอง	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม		กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ	
		9.30-10.00	10.00-10.30	9.30-10.00	10.00-10.30
1	1	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม	-	-
	2	-	-	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม
	3	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน	-	-
	4	-	-	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน
2	5	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน	-	-
	6	-	-	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน
	7	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม	-	-
	8	-	-	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม
3	9	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม	-	-
	10	-	-	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม
	11	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน	-	-
	12	-	-	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน
4	13	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน	-	-
	14	-	-	รักทะนุถนอม	เข้มงวดกวดขัน
	15	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม	-	-
	16	-	-	เข้มงวดกวดขัน	รักทะนุถนอม

ตาราง 5 (ต่อ)

สัปดาห์ ของ การทดลอง	วันที่ ของ การทดลอง	กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม		กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ	
		9.30-10.00	10.00-10.30	9.30-10.00	10.00-10.30
5	17	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน	-	-
	18	-	-	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน
	19	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ	-	-
	20	-	-	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ
6	21	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ	-	-
	22	-	-	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ
	23	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน	-	-
	24	-	-	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน
7	25	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน	-	-
	26	-	-	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน
	27	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ	-	-
	28	-	-	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ
8	29	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ	-	-
	30	-	-	รักหนูนอน	แข่งวาดภาพ
	31	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน	-	-
	32	-	-	แข่งวาดภาพ	รักหนูนอน

ในการทดลองนี้กลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกลุ่มและกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ มีวีธีดำเนินการในขั้นนำเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม แต่แตกต่างกันในขั้นสอนและขั้นสรุป ดังนี้

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
<u>ขั้นนำ</u> เด็กทุกคนได้ทำกิจกรรม ได้แก่ ร้องเพลง ตอบปัญหา เล่นเกม ฯลฯ ร่วมกัน <u>ขั้นสอน</u> เด็กแต่ละคนในกลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มละ 5 คน ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามทีกลุ่มตกลงกัน เมื่อทำเสร็จแล้ว ให้ทุกคนในกลุ่มนำผลงานของตนมาจัดจอเงินรวมกันให้เป็นภาพสมบูรณ์ <u>ขั้นสรุป</u> เด็กแต่ละกลุ่มช่วยกันเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม	<u>ขั้นนำ</u> เด็กทุกคนได้ทำกิจกรรม ได้แก่ ร้องเพลง ตอบปัญหา เล่นเกม ฯลฯ ร่วมกัน <u>ขั้นสอน</u> เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามความสนใจคนละ 1 กิจกรรม <u>ขั้นสรุป</u> เด็กแต่ละคนเล่าผลงานที่ตนทำ

ในการจัดกิจกรรมนั้นจะจัดกิจกรรมให้แต่ละกลุ่มทำครั้งละ 3 กิจกรรม โดยหมุนเวียนกิจกรรมใหม่เข้ามาแทนกิจกรรมเดิมครั้งละ 1 กิจกรรมทุกครั้ง รายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 กิจกรรมที่จัดในแต่ละวัน

สัปดาห์ ของ การทดลอง	วันที่ ของ การทดลอง	กิจกรรม
1	1 - 2	ปิ่นคนน้ำมัน บีบสี ฉักปะ
	3 - 4	บีบสี ฉักปะ วาดภาพควยสีเทียน
2	5 - 6	ฉักปะ วาดภาพควยสีเทียน เป่าสี
	7 - 8	วาดภาพควยสีเทียน เป่าสี พิมพ์ภาพ
3	9 - 10	เป่าสี พิมพ์ภาพ วาดภาพควยน้ำมัน
	11-12	พิมพ์ภาพ วาดภาพควยน้ำมัน หยดสี
4	13-14	วาดภาพควยน้ำมัน หยดสี ปั้นแป้ง
	15-16	หยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพควยสีน้ำ
5	17-18	ปั้นแป้ง วาดภาพควยสีน้ำ พับกระดาษ
	19-20	วาดภาพควยสีน้ำ พับกระดาษ ขูดสี
6	21-22	พับกระดาษ ขูดสี วาดภาพควยชอล์กสี
	23-24	ขูดสี วาดภาพควยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ
7	25-26	วาดภาพควยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะ
	27-28	ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะ ลากเส้นต่อจุด
8	29-30	ตัดปะ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี
	31-32	ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ปิ่นคนน้ำมัน

3. เมื่อดำเนินการทดลองไปแล้ว 8 สัปดาห์ นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ไปวัดกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ วัธนุณยอม โดยคำนวณวิธีการแบบเดียวกันกับการวัดก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์หาวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หากสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลัง การทดลองทั้ง 4 กลุ่ม

1.1 คะแนนเฉลี่ย

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกวดขันระหว่างการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ปกติ

3. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ วัธนุณยอมระหว่างการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์วิริยะ. 2530 : 41)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนนักเรียน

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 74)

$$S = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
N แทน จำนวนคน

2. สถิติสำหรับเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละวิธี ระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ ใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

(ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 190 - 191)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1+n_2-2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
 $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
 n_1 แทน จำนวนนักเรียนของกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
 n_2 แทน จำนวนนักเรียนของกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
 s_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
 s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด คำนวณโดยใช้สูตร KR-20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน. 2530 : 225)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma p q}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง
	n	แทน	จำนวนข้อสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำถูกในแต่ละข้อ $= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในแต่ละข้อ คือ $1-p$
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

4. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ด้วยการทดสอบค่า t โดยใช้สูตร
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530 : 238)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	s_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	s_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน คะแนนดิบ
ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
df	แทน ค่าแห่งความเป็นอิสระ
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 7 คาสถิตพื้นฐานคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละวิธี

กลุ่มตัวอย่าง		N	$\bar{X}$	S
กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ชมงวคกคชน	กลุ่มทดลอง	15	8.8	5.13
	กลุ่มควบคุม	15	3.8	4.77
กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ รักทะนุถนอม	กลุ่มทดลอง	15	6.8	3.90
	กลุ่มควบคุม	15	3.8	4.36

จากตาราง 7 แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละวิธี เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน และเพื่อทดสอบว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละวิธีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงนำข้อมูลของทั้งสองกลุ่มไปวิเคราะห์ ปรากฏผลดังตาราง 8 ถึง 9

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม กับทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	s^2	t
กลุ่มทดลอง	15	8.8	26.31	2.76**
กลุ่มควบคุม	15	3.8	22.74	

$$t_{(01, 28)} = 2.467$$

จากตาราง 8 แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	15	6.8	15.17	1.99**
กลุ่มควบคุม	15	3.8	19.03	

$$t_{(05, 28)} = 1.701$$

จากตาราง 9 แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุป ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนันทบุรี จำนวน 73 คน เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 38 คน เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม 35 คน ซึ่งได้มาจากการทอบแบบสอบถามของครูปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 60 คน เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 30 คน และเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการจับฉลากจากประชากรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 38 คน และแบบรักทะนุถนอม 35 คน ในชั้นเรียนของครูประจำชั้นที่มพบกิจกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครู เป็นศูนย์กลาง จากนั้นจึงจับฉลากเด็กในแต่ละแบบออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเลือกกลุ่มประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล จำนวน 45 ข้อ ซึ่งใช้จัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักทะนุถนอม ให้ครูปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 243 คน ตอบเพื่อสำรวจจำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และจำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .793

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูของ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล ในการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 6 คน คนละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เพื่อสุ่มเด็กเฉพาะที่อยู่ในห้องเรียนของครูที่มพบพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางเป็นแบบเดียวกัน โดยผู้วิจัยสังเกตพร้อมกับผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 3 ท่าน ปรากฏว่าครูที่มพบพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางเป็นแบบครู เป็นศูนย์กลางเหมือนกันทุกห้องแบบสังเกตมีความเที่ยงตรงเท่ากับ .82 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและแผนการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ปกติ เป็นการกำหนดแนวคิด จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การดำเนินการ และ
การประเมินผลในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

3.2 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีจำนวน 16 แผน แต่ละแผน
จะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล การจัดกิจกรรมนั้นได้เน้นการทำ
กิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เราให้เด็กสนใจและสร้างบรรยากาศ
ให้เด็กอบอุ่นใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3.2.2 ขั้นกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นวางแผน
การทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นของทุกคนในกลุ่ม

3.2.3 ขั้นสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การทำงานร่วมกันและการเสนอผลงานของกลุ่ม

3.3 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ มีจำนวน 16 แผน แต่ละแผน
จะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล การจัดกิจกรรมนั้นจะเน้นการทำ
กิจกรรมเป็นรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

3.3.1 ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เราให้เด็กสนใจและสร้างบรรยากาศ
ให้เด็กอบอุ่น มั่นใจในการทำกิจกรรม

3.3.2 ขั้นกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้แสดงความคิด
ความสามารถออกมาเป็นผลงานของตน

3.3.3 ขั้นสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้เสนอผลงานที่ตนทำให้
ผู้อื่นเข้าใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ได้แก่ แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบวัดที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมที่เด็กแสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งได้แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความสามารถ และกล้ายอมรับผิด จำนวน 5 ข้อ

4.2 การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จำนวน 4 ข้อ

4.3 การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล การตัดสินใจ จำนวน 6 ข้อ

4.4 การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น รู้จักช่วยเหลือให้ความร่วมมือกับทุกคน ยอมรับสถานการณ์ใหม่ จำนวน 5 ข้อ

แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยนี้ เป็นแบบวัดที่หาค่าทอไว

3 ลักษณะ คือ

ตอบตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดในแต่ละพฤติกรรม หรือแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองได้ 2 คะแนน

ตอบตรงจุดมุ่งหมายเพียงบางส่วนได้ 1 คะแนน

ตอบไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดหรือแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองได้

0 คะแนน

ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่น .8458

วิธีการในการทดลอง

1. นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยไปวัดกับกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักเมตตาในชุมชนทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคลจนครบ 60 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้วัดด้วยตนเองทุกคน

2. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดย

2.1 กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมที่เป็นกลุ่มทดลอง ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มทุกวันจันทร์ และวันพุธ วันละ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ แล้วดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้
ขั้นนำ เด็กทุกคนทำกิจกรรม ได้แก่ ร้องเพลง ตอบปัญหา เล่นเกม ฯลฯ
 รวมกัน

ขั้นสอน เด็กแต่ละคนในกลุ่มซึ่งมีกลุ่มละ 5 คน ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามที่กลุ่มตกลงกัน 1 กิจกรรม เมื่อทำเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำผลงานของตนมาจัดจอเพิ่มรวมกันให้เป็นภาพที่สวยงาม

ขั้นสรุป เด็กแต่ละกลุ่มช่วยกันเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม
 2.2 กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมที่เป็นกลุ่มควบคุม ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ ทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี วันละ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ แล้วดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นนำ เด็กทุกคนทำกิจกรรม ได้แก่ ร้องเพลง ตอบปัญหา เล่นเกม ฯลฯ
 รวมกัน

ขั้นสอน เด็กทุกคนเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามที่ตนสนใจ คนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป เด็กแต่ละคนเล่าผลงานที่ตนทำ
 3. วัดความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้ว โดยดำเนินการวัดเช่นเดียวกับการวัดก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละวิธีระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม ผลการศึกษามีดังนี้

จากการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันระหว่างเด็กที่ทำการศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำการศิลปสร้างสรรค์ปกติ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมระหว่างเด็กที่ทำการศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเด็กที่ทำการศิลปสร้างสรรค์ปกติ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำการศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ทำการศิลปสร้างสรรค์ปกติ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำการศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ทำการศิลปสร้างสรรค์ปกติ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังว่าลูกของตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามแนวคิดและความเชื่อของตน กับทั้งคอยเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ตลอดเวลา (จรรยา สุวรรณทิพย์, ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์, 2521 : 26) จะเป็นเด็กที่เชื่อฟังผู้ใหญ่ทุกอย่างโดยไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ชอบพึ่งพาผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ (ประมัต เล็กสวัสดิ์, 2517 : 95 - 100) ส่วนลักษณะเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม ซึ่งมีบิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ยอมให้ลูกตัดสินใจหรือลงมือทำอะไรด้วยตนเอง พ่อแม่จะเป็นผู้ทำให้โดยตลอด ลูกไม่มีอิสระภาพทั้งกายและใจ (อัจฉรา สุขารมณ์ และคนอื่น ๆ, 2528 : 11) จะเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตนเอง ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่น ไม่สามารถจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ยาก (วราภรณ์ รักกิจชัย, 2528 : 14 - 17) เมื่อเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมได้รับการส่งเสริมให้ไปจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำการศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มจึงช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กได้มีโอกาสแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการทำงานร่วมกันจึงทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ภาคภูมิใจว่าตนเองมีคุณค่า ซึ่งเป็นผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังที่ สุนีรัตน์ ฤทธิ์ขงชัยเลิศ (2530 : 5) กล่าวว่า กลุ่มจะช่วยพัฒนาคุณค่าของการ เป็นมนุษย์เพราะการได้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการทำงานร่วมกัน ทำให้สามารถปรับปรุงบุคลิก และพฤติกรรมของตนให้เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่งเสริมการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอย่างมาก

ในระยะแรก ๆ เด็กที่ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มต้องอาศัยเวลาในการปรับตัวให้ เข้ากับเพื่อน ซึ่งมาจากห้องอื่น ๆ ก่อนที่เด็กจะสามารถร่วมมือ แลกเปลี่ยนความคิด และมีปฏิสัมพันธ์กัน แต่เมื่อทำกิจกรรมไปได้ประมาณ 4 - 5 ครั้ง ก็จะเริ่มเข้าใจ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่ม กล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง ซึ่ง อีริกสัน (Stephen and Grace. 1977 : 88 - 89 ; citing Erikson. 1963) ได้กล่าวว่า เด็กที่อายุ 3 - 6 ขวบ จะเริ่มพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ความ รับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ยอมรับกฎข้อบังคับ มีความ ต้องการและมีความสามารถที่จะเล่น จะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะร่วมมือกับเพื่อน เพื่อใ้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และยัง (Young. 1972 : 630 - 634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมกลุ่มไว้ด้วยเด็กจะช่วยแก้ปัญหาคืออายของ เด็กบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้รู้สึกตนว่ามีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มากขึ้น โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 212 - 222) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า การทำ กิจกรรมเป็นกลุ่มช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ มีการตระหนักถึง ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมีการยอมรับตนเอง เข้าใจตนเอง วิธีการทำ ให้เด็กได้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไปภายหน้าได้

อย่างมีความสุข ซึ่ง มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) เชื่อว่าคนทุก ๆ คน ในสังคม มีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จและประเมินค่าความสำเร็จไว้อย่างสูง ทั้งยังมีความภาคภูมิใจในตนเองต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจจะทำให้คนนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนั้นสมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1952 : 185 - 186) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ ๆ บุคคลยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าไร ย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น

ส่วนการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติหรือเป็นรายบุคคลนั้น เด็กทำงานไปตามลำพังไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์กับผู้อื่น ไม่ได้เรียนรู้การปรับตัว และหาวิธีสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม เด็กที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มจึงมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จงใจ ชัยกิจ (2530 : 122) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการระดมการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีการระดมการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาตามแผนการจัดประสบการณ์ และ เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่าความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลซึ่งความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักเป็นบุคคลที่ชอบแสดงความคิดเห็น โดยการทำงานไม่ซ้ำแบบใคร มีความเชื่อมั่น มีความกระตือรือร้น

ยอมรับในสิ่งแปลก ๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก (ชื่นจิตร การบุญ. 2525 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1959 : 7) ดังนั้น กลุ่มจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้างนี้

1. เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ในระยะแรกของการทดลองจะไม่ค่อยกล้าพูดกล้าแสดงความสามารถ การปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มไม่ค่อยดี บางคนให้ความร่วมมือน้อย บางคนไม่ให้ความร่วมมือเลย แต่เมื่อการทดลองผ่านไปได้ประมาณ 3 - 4 ครั้ง เด็ก ๆ จะเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับกล้าแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือและยอมรับในกฎกติกาของกลุ่มมากขึ้น มองเห็นความสำคัญของงานในกลุ่มมากกว่าความรู้สึกส่วนตัว รู้จักช่วยกันสร้างผลงานให้สมบูรณ์ตามต้องการ ถึงแม้กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม การทำงานในระบบกลุ่มจะช้ากว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันก็ตาม แต่ในระยะหลังระบบการทำงานในกลุ่มจะดีขึ้นมาก การปฏิสัมพันธ์การร่วมมือกันในกลุ่มกระวนการทำงานในกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดลง

2. พัฒนาการทางภาษาของเด็กในกลุ่มทดลองจะดีกว่ากลุ่มควบคุม เพราะสังเกตจากการเล่าเรื่องราวจากผลงาน กลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มจะช่วยกันเล่าผลงานของกลุ่มอย่างละเอียด เด็กคนใดที่ไม่ค่อยกล้า แต่เมื่อเพื่อนในกลุ่มเล่าก็จะช่วยกระตุ้นให้เด็กคนนั้นกล้าเล่า และบางคนยังสามารถเล่าในส่วนที่เพื่อนในกลุ่มทำอีกด้วย ส่วนกลุ่มที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติจะเล่าแต่เพียงชื่อและส่วนประกอบเล็กน้อยเท่านั้น

3. เด็กมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมาก เพราะมีหลายกิจกรรมที่เด็กไม่ได้ทำบ่อยนัก และบางกิจกรรมก็เป็นกิจกรรมที่เด็กไม่เคยทำเลย

4. เด็กมีอารมณ์รื่นเริง สนุกสนาน สดชื่นแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลของการศึกษาในครั้งนี้ทำให้พบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักทะนุถนอม ครูปฐมวัยจึงควรตระหนักถึงการนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มไปใช้สลับกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล เพื่อแก้ปัญหาเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

1.2 ในการนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มไปใช้กับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับกระบวนการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม การสร้างบรรยากาศ การเสริมแรง การเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม และควรให้เวลาเด็กปรับตัวในการทำกิจกรรมสักระยะก่อนที่เด็กจะสามารถร่วมมือ แลกเปลี่ยนความคิดและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร

1.3 ไม่ควรนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มไปใช้กับเด็กตลอดเวลา ควรใช้สลับกับการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล เพราะต้องคำนึงถึงลักษณะของเด็กในวัยนี้ที่ยังต้องการความเป็นตัวของตัวเองอยู่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรทำการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มที่มีต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย

2.2 ควรทำการศึกษากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านอื่นจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองมากน้อยเพียงใด

2.3 ควรทำการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมที่เป็นลักษณะกลุ่มใน
กิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์
ที่โรงเรียนใช้อยู่ เช่น เกมการศึกษา การเคลื่อนไหวและจังหวะ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กวีรินทร์ ธรรมนุต. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิด โดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
ของเด็กที่มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดู และการยอมรับของกลุ่มเพื่อน.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2522. อัดสำเนา.

เชื่อน เสือคำ. การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ป.4 ระหว่าง
วิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพัง วิธีแนะนำให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง
เป็นกลุ่มย่อย และวิธีสอนแบบเดิม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2
เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
2531.

_____. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ,
2531.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528.

✓ จงใจ ขจรศิลป์. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมการเล่นตามมุม ที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
อัดสำเนา.

✓ จงใจ ชัยกิจ. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาลที่เรียน
วิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน,
2530. อัดสำเนา.

- จรรยา สุวรรณทัต กงเคื่อน พันธมนวัน และเพ็ญแซ ประจวบจิติก. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทวันวัฒนาพานิช, 2521.
- ✓แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และ ทัศนคติแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อุดสาเนา.
- ชัยบุษย บุญสวัสดิ์ และพูนสุข บุญสวัสดิ์. "สื่อพัฒนาสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์กับ ปฐมวัยศึกษา," ใน เอกสารการสนทนาศึกษาสื่อการสนทนาระดับปฐมวัยศึกษา เล่ม 1 หนวยที่ 7. หน้า 450 - 510. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- ชั้นจิตร การบุญ. อิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยต่อความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพรหมพรหมวิทยา อำเภอ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อุดสาเนา.
- ✓ฐิติ อ่อนโคกสูง. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อุดสาเนา.
- ฐิติ วังศรีทะนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- _____. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ฐิติ หลักเพชร. ความสัมพันธ์ระหว่างกาอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรม แห่งพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อุดสาเนา.
- เดช วิโย. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียน ประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อุดสาเนา.
- เกไช สวานนท์. จิตวิทยาสำหรับครูและผู้บริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2510.

พัฒนา ระเบียบข้อ. ผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่น
ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัดสำเนา.

พิทพรรณ กิติวิบูลย์. การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนากายทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียน
ในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ทิศนา แชนมณี. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์
การพิมพ์, 2522.

นภาพร พุ่มพุกกะ. ผลของกิจกรรมกลุ่มต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
ชั้น ม.3 โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. การศึกษาศิลปะภาพแสดงทั่ว ความเชื่อมั่นในตนเอง และความภูมิใจ
ในตนเองของนักเรียนชั้น ม.3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรธานี. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
อัดสำเนา.

○ นิรมล ชีวสาร สวัสดิ์บุตร. ฟิลศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : ฟิลศึกษา, 2525.

ประจักษ์ เคาณิม. จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ประจักษ์ เล็กสวาสดี. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู แบบให้ความรักและแบบควบคุม
ความเชื่อใจ และวินัยทางสังคม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

○ ประเทิน มหาจันทร์. "ศึกษาเด็กจากภาพที่เขาวาด," ประชาศึกษา. 267 ; ธันวาคม
2506.

พนม ลิมอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : จินตนาการพิมพ์, 2520.

- ๐ ๑ พรหมารินทร์ สุทธิจิตตะ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนการช่างภาพโดยการใช่และไม่ใช้รูปเรขาคณิตเป็นสื่อ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- พรหมพิศ วาณิชการ. "การทำงานแบบกลุ่ม," วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. 1 : 135 - 137 ; กรกฎาคม - กันยายน 2528.
- พรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- พจน์ วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.
- ✓ เพียงจิต โรจน์สุรรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ๐ ไพโรจน์ รุจิระวิจักกะ. การศึกษาความรู้อะไรและเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ภณี กุรรักษ์. เด็กก่อนวัยเรียน. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2524.
- มานิดา ทองทวี. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- มาลี วงษ์แก้ว. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- เยาวพา เดชะคุปต์. "การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก," ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. หน้า 44 - 49. กรุงเทพฯ : ชมรมไทยอิสราเอล, 2523.

เขาวพา เคชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

ละม้ายมาศ ศรีทัต และจรรยา สุวรรณทัต. อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่
ตำบลนาป่า อ.เมือง จ.ชลบุรี รายงานการวิจัยฉบับที่ 9 ของสถาบันระหว่างชาติ
สำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ : ศูนย์สภา, 2510.

ลักขณา ชรรณไพโรจน์. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์.
ปริทัศน์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2524. อัดสำเนา

ลักขณา สุวรรณรัตน์. แรงจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพ เฉพาะและความมั่นใจที่จะออกไป
ประกอบอาชีพในโรงเรียนประเภทช่างอุตสาหกรรม. ปริทัศน์นิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. "การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก : หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 237 - 279. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

○ เลิศ อานันท์นะ. "การสอนศิลปะแบบสร้างสรรค์," วิทยาสาร. 20 : 16 - 44 ;
มิถุนายน 2519.

วรารณ รักรัตน์. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

วาศี ประสงค์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ก.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

วิจิตร วรุตบางกูร. "การสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเองและการปรับปรุงบุคลิกภาพ,"
ประชาบาล. 11(4) : 8 กรกฎาคม 2521.

○ วิชัย วงษ์ใหญ่. ศิลปเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2515.

วิรุณ ตั้งเจริญ. "การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้านศิลปะ," ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กระดับปฐมวัยศึกษา : หน่วยที่ 1 - 7.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

๐ _____ . ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : ธีรพลอาร์ต, 2526.

ศิริวรรณ มากชู. การศึกษาเปรียบเทียบนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนตามสภาพครอบครัว
ที่แตกต่างกัน ในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

ศิริพร หลิมศิริวงศ์. ปัญหาทางครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องมาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครอง
เด็กกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2511. อัดสำเนา.

สมใจ ทัพย์ชัยเมธา และละออ ชูติกร. "การเล่นเกมส์สำหรับเด็กปฐมวัย"
การสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษาเล่ม 1 : หน่วยที่ 4
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

สมพงษ์ ธีรพัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูความเชื่อมั่นใน
ความรู้สึกับนิคชอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา

สมพร พลอยงาม. การทดลองสอนความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการที่
สติปัญญาต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

สมาน กำเนิด. การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
อัดสำเนา.

สมาน สายสุข. การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

สวนา พรพัฒน์กุล. ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย : รายงานการวิจัย ฉบับที่ 22
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2520. อัดสำเนา.

สัมพันธ์ บุญเกิด. ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่ต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก
ก่อนวัยเรียนในจังหวัดภาคเหนือ. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

○ สาลินี บุโรตม. การสร้างแบบฝึกหัดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

✓ สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสอนชุดการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กราฟิเคอาร์ท, 2524.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก : หน่วยที่ 8 - 15. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

สุนัยรัตน์ ฤทธิงชัยเลิศ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
ของนักเรียนชั้น ป.5 ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

√ สุมาลี วงศปลูกแก้ว. ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน ความรับผิดชอบและ
ความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สุรเกียรติ์ ลิ้มเจริญ. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเองความวิตกกังวล กับ
ระเบียบวินัยในชั้นเรียน. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

○ สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ. "ศิลปะกับการศึกษาเด็กพิเศษ : เด็กฉลาด," วารสารครุศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2 : 114 - 124 , เมษายน - มิถุนายน 2528.

สุลินี อินสว่าง. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครอง
เด็กกลางกับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

- องค์การ อินทรมพรรย์ และคนอื่น ๆ. "กิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัย
ด้านศิลปะ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กประถม
ปฐมวัยศึกษา : หน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2526.
- อัจฉรา สุชารมณ์ และคนอื่น ๆ. การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางสติปัญญา ด้านเหตุผล
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 : รายงานการวิจัยฉบับที่ 31 สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528.
- Baruch, D. New ways in Discipline. New York : McGraw-Hill Company,
1974.
- Button, L. Developmental Group Work with Adolescent. London :
University of London Press, 1974.
- Chester, I.A. and J. Schopler. Experimental Social Psychology.
Academic Press, 1972.
- Child Study Association of America. Our Children Today. New York :
The Viking Press, 1952.
- Daris, Keith. Human Relation at Work. 2nd ed. New York : McGraw-
Hill, 1962.
- Dinkmeyer, D.C. and R. Dreikurs. Encouraging Children to Learn.
Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1965.
- Dugger, Jame A. "A Study of Measurable Personal Factors of Leaders
and Non-Leaders among University woman," Dissertation Abstract.
30 : 1817-A, 1969.
- Goor, A. "Problem Solving Process of Creative and Non Creative
Students," Dissertation Abstract. 37 : 3517-A; December 1970.
- Gulley, H.E. Discussion, Conference and Group Process. New York :
Holt Rinehart and Winston, 1960.
- Hurlock, E.B. Child Development. 5th ed. New York : McGraw-Hill
1978.
- _____. Child Development. New York : McGraw-Hill Book Company,
1964.

- Kemp, Cratton C. Perspective on the Group Process. Boston : Houghton Mifflin, 1964.
- Luca, Mark. Art Education : Strategies of Teaching. Englewood Cliffs : N.J. Prentice-Hill, 1968.
- Lunsteen, S.W. and G.Y. Docherty. Guiding Young Children's Learning. New York : McGraw-Hill, 1981.
- Maier, H.W. Three Theories of Child Development. New York : Harper and Row, 1965.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper, 1954.
- Munsinger, H. Fundamental of Child Development. 2nd ed. New York : Holt Row Rinehart and Winston, 1975.
- Mussen, Paul H. and others. Child Development and Personality. 3rd ed. New York and Row, 1969.
- _____. Child Development and Personality. New York : Harper and Row, 1984.
- Parten, M.B. "Social Participation Among Pre-School Children," Journal of Abnomal and Social Psychology. 243 - 269, 1932.
- Peterson, Helen Thomas. Kindergaten, The Key to Child Growth. New York : Exposition Press, 1958.
- Read, Herbert. Education Through Art. London : Faber and Faber, 1958.
- Roger, Carl R. and Rosalind F. Diamon. Psychotherapy and Personality Change. University, of Chicago Press, 1970.
- Schmuck, R.A. and P.A. Schmuch. Group Process in the Classroom. Iowa : W.M.C. Brown, 1971.
- Shoban, E.J... "The Assesament of Parental Attitudes in Relation to Child Adjustment," Journal of Psychology. 19 : 148; 1950.
- Stephen, L.Y. and W.W. Grace. A Teacher's World : Psychology in the Classroom. McGraw-Hill, 1977.
- Stires, Kenneth Loyd. "Leadership Designation and Perceived Ability as Determination of Practical Use of Modesty and Self Enhancement," Dissertation Abstract. 30 : 3551-A; 1970.
- Symonds, Addington F. Teaching Yourself Personality Efficiency. London. The English University Press, 1944.

○ Tansley, A.E. The Education of Slow Learning Children. London :
Bautledge, 1960.

Young, C. "Train Learning," The Arithmetic Teacher. 19 : 630 - 634 ;
December, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

แบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครู

แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

เรียน ผู้ปกครองนักเรียน ทราบ

เนื่องจากคิดกำลังทำวิจัยเพื่อประกอบการศึกษาชั้นปริญญาโท สาขา
การศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่
ถูกต้องตามความเป็นจริง คิดขึ้นใจขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้ความคิดเห็นใน
การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของท่านตามแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ ซึ่งผลจาก
คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการอบรม
เลี้ยงดูเด็ก และการปลูกฝังให้เด็กมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเมื่อเจริญเติบโต เป็นผู้ใหญ่ที่ดี
ผลการวิจัยนี้จะนำเสนอขอเท็จจริงเพื่อส่วนรวมต่อไป

แบบสอบถามนี้จะไม่มีการพบกระเือนต่อท่าน และเด็กของท่านแต่อย่างใด
เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วโปรดนำส่งครูประจำชั้นด้วย ขอขอบพระคุณ ในความร่วมมือ
ครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอารี เกษมรติ)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของท่าน (หรือเด็กที่อยู่ในความปกครอง) ตามสภาพที่เป็นจริง โดยมีคำตอบให้ท่านเลือก 5 ตัวเลือก คือ

มากที่สุด หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอทุกครั้ง
 มาก หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กเป็นส่วนมาก (ทำมากกว่าไม่ทำ)
 ปานกลาง หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กโดยบางครั้งทำบางครั้งไม่ทำ

เท่า ๆ กัน

น้อย หมายถึง การกระทำที่ท่านมีต่อเด็กนาน ๆ ครั้ง

น้อยที่สุด หมายถึง การกระทำที่ท่านไม่เคยกระทำต่อเด็กเลย

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 45 ข้อ ขอให้ท่านตอบทุกข้อ ถ้าขาดไปข้อใดข้อหนึ่ง จะทำให้ข้ออื่นเป็นโมฆะไปด้วย

ผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลทั้งหมดนี้ไว้เป็นความลับ และไม่มีผลต่อการเรียนของบุตรของท่าน

ตัวอย่าง

ให้ท่านเลือกกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ขอ 0 ท่านรักลูกของท่านมาก	✓				
ขอ 00 ลูกของท่านเป็นเด็กไม่ดี					✓
ขอ 000 ลูกของท่านทำการบ้านทุกวัน				✓	

ขอความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. เมื่อลูกขอความช่วยเหลือ ท่านจะร่วมมือใน งานนั้นเป็นอย่างดี					
2. ท่านคอยเอาใจใส่ของเล่นหรือสิ่งของ ของลูกและกำชับไม่ให้ทำเสียหาย					
3. ท่านไม่เคยปล่อยให้ลูกไปไหนโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม					
4. ท่านให้ความรักความอบอุ่น และความเป็นกันเอง แก่ลูกเสมอ					
5. ท่านเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้จากพ่อแม่เอาใจใส่ ในการเรียนของเด็ก					
6. แม่ท่านมีงานยุ่งมาก แต่ท่านก็คอยดูแลลูกให้ ได้รับความสะดวกสบายที่สุด					
7. เมื่อลูกทำความดี หรือทำอะไรถูกใจท่าน ท่านจะ ชมเชยลูกเสมอ					
8. ท่านคอยกวาดชั้นและซักถามการปฏิบัติกิจกรรม ที่โรงเรียนของลูก					
9. ท่านคิดว่าเมื่อเด็กอายุ 4 - 5 ขวบ ควรยอม ให้ทำความผิด โดยไม่ถูกลงโทษเพราะเด็ก ยังเล็กเกินไป					
10. เมื่อลูกคิดอยากจะทำอะไร ท่านจะคอย ให้กำลังใจและคำแนะนำ					
11. สิ่งของเครื่องใช้ของลูก ท่านจะเป็นคนเลือก และขอให้ตามที่ท่านเห็นว่าดี					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. เวลาลูกเจ็บป่วย ท่านรู้สึกไม่สบายใจมาก และต้องเฝ้าดูแลอยู่ตลอดเวลา					
13. ท่านให้ลูกมีส่วนในการทำงานในบ้าน เช่น รดน้ำต้นไม้ เลี้ยงสัตว์					
14. เวลาสั่งสอนลูกท่านมักอ้างเอาคำโบราณมาสอน					
15. ทุกครั้งที่ท่านไปธุระนอกบ้าน ท่านต้องเอาลูกไปควยหรือท้องใหญ่ใหญ่ดูแลแทนท่าน					
16. แนวความคิดของท่านจะเป็นเด็ก ท่านก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก					
17. ท่านชอบให้ลูกซักถามหรือทักทายท่านชอบ					
18. ท่านดูแลทุกเรื่องของลูกด้วยตนเอง เช่น เสื้อผ้า การกิน การนอน โดยไม่ยอมให้ลูกทำด้วยตนเอง					
19. ท่านแสดงให้ลูกทราบว่าท่านรักลูกมาก เช่น การกอด การอุ้ม บอกให้เด็กทราบ					
20. เมื่อท่านเขียนตัวลูกแล้ว มักคิดหลังจากที่ทำไปนั้นรุนแรงเกินไปและไม่เป็นเหตุผล					
21. ท่านมีความรู้สึกว่าพอแม่จะทักเขาใจใส่ลูกอย่างเต็มที่ในทุกเรื่อง					
22. เมื่อท่านให้รางวัลแก่ลูก ท่านบอกลูกทุกครั้งว่าลูกทำความดีอะไร					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23. ท่านชอบที่จะให้ลูกคบเพื่อนที่ท่านเห็นว่าดี					
24. เมื่อลูกกลมไ้รับบาดเจ็บ ท่านจะรีบเข้าไป ปฐมพยาบาลอย่างรวดเร็ว					
25. ท่านจะอธิบายถึงเหตุผลในการที่จะลงโทษลูก ทุกครั้ง					
26. ลูกของท่านต้องมีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด					
27. ท่านไม่ชอบให้ลูกทำอะไรด้วยตนเอง เพราะลูกยังเด็กเกินไป					
28. ในโอกาสที่จะไปเที่ยวพักผ่อน ท่านให้ลูก ๆ เลือกสถานที่ที่จะไปเที่ยวไหน					
29. ถ้าสิ่งใดที่ท่านไม่ชอบ ท่านจะห้ามปราม ไม่ให้ลูกทำสิ่งนั้นด้วย					
30. ท่านคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของลูก อย่างใกล้ชิด					
31. เมื่อลูกทำให้ท่านไม่พอใจท่านจะลงโทษทันทีเมื่อ ท่านหายโมโหแล้ว (เมื่อลูกทำความผิด)					
32. เมื่อลูกร้องไห้ท่านจะตีหรือขู่ให้หยุดร้องทันที					
33. ท่านรู้จักเพื่อน ๆ ของลูกทุกคนโดยละเอียด ว่าเป็นลูกใคร อยู่ที่ไหน					
34. ท่านเลือกซื้อเครื่องแต่งกายของลูก ๆ จาก แบบหรือสไตล์ที่ชอบ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35. ท่านชอบที่จะให้ลูกอยู่ในโอวาทของท่านทุกอย่าง					
36. ท่านใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันในการดูแลลูกและครอบครัว					
37. เมื่อลูกทำการบ้านหรือทำงานอื่นได้ไม่ดี ท่านให้กำลังใจไม่ว่า และสนับสนุนให้แก้ตัวใหม่					
38. ท่านตำหนิลูกเสมอเมื่อลูกทำอะไรไม่เป็นที่พอใจ					
39. ท่านไม่แน่ใจว่าลูกของท่านจะดูแลรักษาตัวเองได้เมื่ออยู่ไกลสายตาของท่าน					
40. ท่านคอยอบรมเกี่ยวกับกิริยามารยาทและความประพฤติของลูกเสมอ					
41. ท่านจะห้ามลูก เมื่อจะออกไปเล่นนอกบ้าน					
42. ท่านไม่ยากให้ลูกทำหน้าต๊ะเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เก็บสิ่งของให้ลูกทำเลอะเทอะ เพราะเห็นว่าไม่สะอาดของลูก					
43. ท่านชอบให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น เล่นละคร กีฬา					
44. เสื้อผ้าที่ลูกสวมใส่ในแต่ละวัน ท่านต้องเป็นคนเลือกให้ใส่					
45. ถ้าลูกต้องการทำอะไร ท่านจะรีบหาให้ทันที					

แบบสังเกตพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางของครู

ชื่อผู้สังเกต ชื่อ วันที่ เดือน พ.ศ.
 การสังเกตครั้งที่ กิจกรรม เวลา น.
 ผู้สังเกต

รายการพฤติกรรม	ช่วงการสังเกตช่วงละ 3 นาที							
	1	2	3	4	5	6	7	8
<u>คำถามคำถาม</u>								
1. ครูถามคำถามที่เป็นความต้องการของนักเรียน เช่น "ใครอยากร้องเพลงบ้าง" "ใคร จะออกมาแสดงให้เพื่อนๆ"								
2. ครูถามคำถามที่หลายคำตอบ หรือคำถาม ที่ต้องการให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม เช่น "อะไรบางที่คุณลักษณะเป็นวงกลม"								
3. ครูถามคำถามที่ต้องการเหตุผลจากนักเรียน โดยให้ขอความเห็นว่า "เพราะอะไร" เช่น เพราะอะไรนักเรียน								
4. ครูถามคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหา โดยให้ขอความเห็นว่า "จะทำอย่างไร" เช่น นักเรียนจะทำอย่างไร								

รายการพฤติกรรม	ช่วงการสังเกตข้างละ 3 นาที							
	1	2	3	4	5	6	7	8
<u>ด้านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักเรียน</u>								
1. ครูยอมรับความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนทางวาจา เช่น "ครูเข้าใจใจ" "เล่าให้ครูฟังซิ"								
2. ครูยอมรับความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนทางท่าทาง เช่น ยิ้ม พยักหน้า								
3. ครูเห็นด้วยกับความคิดเห็นของนักเรียนทางวาจาและท่าทาง เช่น ครูพูดว่า ความคิดของนักเรียน ครูเรียบเรียงคำพูดใหม่ของนักเรียนโดยมีความหมายคงเดิม ครูพยักหน้ายอมรับ ครูเขียนหรือวาดรูปที่นักเรียนตอบลงบนกระดาน								
4. ครูชี้แจงขอบบพร่องของผลงาน และให้โอกาสนักเรียนทำใหม่								
5. เมื่อนักเรียนทำผิดครูชี้แจงด้วยเหตุผล								
<u>ด้านการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระ</u>								
1. ครูกระตุ้นให้นักเรียนเล่นเกมหรือทำกิจกรรมโดยอิสระ								
2. ครูกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันตัดสินใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน								

รายการพฤติกรรม	ช่วงการสังเกตช่วงละ 3 นาที							
	1	2	3	4	5	6	7	8
3. ครูกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น								
4. ครูให้นักเรียนร่วมกันกำหนดกิจกรรมขึ้น โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา								
5. ครูให้นักเรียนชี้แจง เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง								
6. ครูชักชวนสนับสนุนให้นักเรียนเสนอตัวออกมาทำกิจกรรม								
<u>ด้านการชมเชยและให้กำลังใจนักเรียน</u>								
1. ครูพูดชมเชย เมื่อนักเรียนพูดหรือตอบคำถาม เช่น ดีมาก ถูกต้องใช้ได้								
2. ครูพูดชมเชย เมื่อนักเรียนถาม เช่น เก่ง ดีมาก								
3. ครูพูดชมเชย เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมถูกต้อง เช่น ดี เก่ง หนูทำถูกแล้ว								
4. ครูชมเชยด้วยท่าทาง เมื่อนักเรียนพูดหรือตอบคำถาม เช่น ยิ้ม พยักหน้า ปรบมือ								
5. ครูชมเชยด้วยท่าทาง เมื่อนักเรียนถาม เช่น ยิ้ม พยักหน้า								
6. ครูชมเชยด้วยท่าทาง เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมถูกต้อง เช่น ปรบมือ โอบกอด								

แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

พฤติกรรมกรรมการกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความสามารถและกล้ายอมรับผิด

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1	ถ้าคุณครูให้นักเรียนออกไปเล่นนันทนาการ เรื่องที่นักเรียนเคยฟังมาแล้วหน้าชั้นเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร	-เดินออกไปแล้ว	-ออกไปแล้วแต่ ต้องให้คุณครู บอกหลายๆครั้ง -ออกไปแต่ไม่เอา	-นั่งเฉย ๆ -ให้เพื่อนออกไปแล้ว -ไม่ออก
2	ถ้าคุณครูอธิบายวิธีตอบลอกกับนักเรียนแต่ นักเรียนไม่เข้าใจ นักเรียนจะทำอย่างไร	-ถามคุณครูถึง วิธีตอบลอก -ตอบลอกเอง ให้ได้	-ถามเพื่อน -ให้เพื่อนถาม คุณครู	-นั่งดูเพื่อนตอบลอก -ให้เพื่อนทักให้
3	ถ้าคุณครูไม่อยู่ใน ห้องเรียนแล้วนักเรียน ทำเสียงดัง เมื่อคุณครู กลับมาถามว่าใครเป็นคน ทำเสียงดัง นักเรียนจะว่า อย่างไร	-รับว่าเป็นคนทำ เสียงดังเอง	-ยอมรับและ บอกว่าเพื่อน ทำเสียงดัง เหมือนกัน	-บอกว่าเพื่อนทำ เสียงดังก่อน -ไม่พูด
4	ขณะที่คุณครูไม่อยู่แล้ว นักเรียนทำแกล้งของคุณครู แกล้ง นักเรียนจะทำอย่างไร	-บอกคุณครูว่า เป็นคนทำแกล้ง แต่ไม่ไ่ตั้งใจ -จะรับใช้ให้ (ยอมรับ)	-ถ้าคุณครูถามจึง บอกว่าทำแกล้ง แกล้งเอง	-ไม่บอกทำเฉย ๆ เสีย -บอกคุณครูว่า หลนเอง

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
5	ถ้านักเรียนเข้าห้องส้วมแล้วไม่รอกน้ำ เมื่อคุณครูถามว่ามีใครเข้าห้องส้วมแล้วไม่รอกน้ำ นักเรียนจะทำอย่างไร	-บอกคุณครูว่าลืมรอกน้ำ -เดินกลับไปรอกน้ำ	-นั่งเงียบจนคุณครูถามหลาย ๆ ครั้ง จึงบอก	-นั่งเฉย ๆ

พฤติกรรมกาารพึ่งตนเอง การแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
6	ถ้านักเรียนเข้าห้องน้ำแล้วเปิดประตูห้องน้ำออกมาไม่ได้ นักเรียนจะทำอย่างไร	-ทุบประตูดัง ๆ หรือตะโกนให้คนมาช่วย -พยายามเปิดโดยเขย่าประตูหรือแกะกลอนออก	-นั่งคอยรอให้คนมาเปิด	-ร้องไห้
7	เมื่อโรงเรียนเลิกแล้วคุณแม่มารับแต่ที่นักเรียนมองหาคุณแม่ไม่พบ นักเรียนจะทำอย่างไร	-เดินหาอยู่ในบริเวณโรงเรียน -บอกคุณครูว่ามองไม่เห็นคุณแม่	-ยืนเหม่อลอย -นั่งคอยในห้อง -กลับห้อง	-ร้องไห้
8	ถ้านักเรียนเล่นตุ๊กตาหักตุ๊กตาอยู่แล้วยังเห็นตุ๊กตาบางส่วนชิ้นไม่ได้ นักเรียนจะทำอย่างไร	-พยายามหาภาพมาต่อให้ได้	-ให้ผู้อื่นช่วยต่อ -นั่งดูเฉย ๆ -ทิ้งไว้ก่อนแล้วค่อยมาต่อใหม่	-ไปเล่นอย่างอื่น -เก็บเลิกเล่น

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
9	ถ้านักเรียนไปเที่ยว เขาคินกับคุณพ่อคุณแม่แล้ว นักเรียนเกิดพลัดหลงกับ นักเรียนจะทำอย่างไร	-เดินไปบอกตำรวจ ให้ช่วยประกาศหา -ตะโกนเรียกคุณพ่อ คุณแม่ -ยืนตามจุดที่คุณแม่ สั่ง	-ยืนคอยอยู่แถวนั้น -เดินไปเรื่อย ๆ	-ร้องไห้

พฤติกรรมกาารเป็นตัวของตัวเอง การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล การตัดสินใจ

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
10	ขณะที่นักเรียนกำลังวาด ภาพอยู่แล้วคุณครูมายืนดู นักเรียนวาดอยู่ใกล้ ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร	-วาดภาพต่อไปให้ เสร็จ -พยายามวาดให้ สวย ๆ	-วาดต่อไปแต่ คอยเอามือปิดไว้ -วาดไปคุณครูไป	-หยุดวาด -รอให้คุณครูไปก่อน แล้ววาดต่อ
11	ขณะที่นักเรียนกำลัง เก็บของเล่นอยู่ แล้วเพื่อน มาเรียกให้ไปหา นักเรียน จะทำอย่างไร	-รีบเก็บของเล่น แล้วเดินไปหา เพื่อน -เก็บของเล่น ต่อไปเรื่อย ๆ	-บอกให้คนอื่น เก็บให้แล้ว เดินไปหาเพื่อน	-เลิกเก็บแล้ว เดินไปหาเพื่อน
12	ขณะที่นักเรียนออกมา เล่าข่าวซึ่งเป็นเรื่องจริง แต่เพื่อนบอกว่าไม่เชื่อ นักเรียนจะทำอย่างไร	-บอกเพื่อนว่า เป็นเรื่องจริง -บอกเพื่อนว่า ให้ไปพิสูจน์กัน	-หยุดชั่วคราวแล้ว เล่าต่อไป	-เลิกเล่า -ถือว่าเพื่อน

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
13	ขณะที่นักเรียนกำลังวาดภาพอยู่แล้วมีเพื่อนมาว่าภาพที่นักเรียนวาดไม่สวย นักเรียนจะทำอย่างไร	-เฉย ๆ วาดต่อให้เสร็จ -ของฉันสวยกว่าของเธออีก -ช่างฉฉ	-เอามือปิดไว้รอให้เพื่อนไปที่อื่นจึงวาดต่อ	-เลิกวาด -เอาไปเก็บ
14	ถ้าคุณครูเอาขนมมาแจกนักเรียนคนละชิ้น แต่ขนมไม่พอแจก นักเรียนไม่ได้ นักเรียนจะทำอย่างไร	-นั่งเฉย ๆ ไม่สนใจ -ขอให้เพื่อนแบ่งให้	-ขอเพื่อนไปทั้งหมด	-ร้องไห้ -บอกว่าทำไมหนูไม่ได้
15	ขณะที่นักเรียนกำลังเล่นของเล่นที่นักเรียนชอบอยู่แล้วมีคนแปลกหน้ามาชวนไปอยู่ลูกนกที่ตกลงมาข้างบ้าน นักเรียนจะทำอย่างไร	-นั่งเล่นของเล่นต่อไป -ไม่เดินไปดู	-ชวนเพื่อนเดินไปดู	-รีบเดินตามไปดู

พฤติกรรมกำรปรับตั้เข้ากับสิ่งแวดลอม การช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
16	ถ้าคุณครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ มีการแบ่งงานให้นักเรียนทำงานชิ้นหนึ่ง นักเรียนจะทำอย่างไร	-พยายามทำให้ดี -เปลี่ยนงานกับเพื่อน ถ้างานชิ้นนั้นไม่ถนัด	-ขอให้เพื่อนมาช่วยทำงานด้วย	-บอกเพื่อนว่าทำไม่ได้ -บอกให้คนอื่นทำแทน

ข้อ	รายการคำถาม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
17	ขณะที่นักเรียนกำลังเล่น ของเล่นอยู่แล้วมีเพื่อนใหม่มา ขอเล่นด้วย นักเรียนจะทำ อย่างไร	-ให้เพื่อนใหม่ เล่นด้วย	-แบ่งให้ไปเล่น ทางหาก	-นักเรียนเลิกเล่น ให้เพื่อนใหม่เล่น คนเดียว
18	ถ้าคุณครูประจำชั้นของ นักเรียนป่วยไม่มาโรงเรียน หลายวันแล้วนักเรียนต้องไป เรียนร่วมกับเพื่อนห้องอื่น นักเรียนจะทำอย่างไร	-มาทุกวัน -มาเรียนตามปกติ	-มาแต่ไม่อยาก ไปอยู่ห้องอื่น -ไม่อยากเรียน ด้วยแต่จำเป็นต้อง เรียน	-ไม่มาโรงเรียน
19	ขณะที่นักเรียนกำลังเล่น ของเล่นอยู่ แล้วคุณครูบอก ให้ทุกคนไปช่วยกันเก็บของ ที่วางเกะกะอยู่ให้เขาที่ให้, เรียนร่อย นักเรียนจะทำ อย่างไร	-เดินไปช่วยเก็บ	-รอให้เพื่อน เก็บก่อนแล้วจึง ไปช่วยเก็บ	-แอบนั่งเล่นต่อไป -บอกให้เพื่อนไปเก็บ
20	ถ้านักเรียนกับน้องมี ของเล่นใหม่คนละ 1 ชิ้น แต่น้องอยากได้ของเล่น ใหม่ของนักเรียน นักเรียน จะทำอย่างไร	-แลกของเล่น กับน้อง -ให้ของมาเล่น ของเล่นด้วย	-ขอเล่น ของเล่นใหม่ ของนักเรียน ก่อนแล้วจึง ให้ของ	-ไม่ให้บอกว่า ของเล่นของน้อง กับให้เล่นของเล่น น้องไป

ภาคผนวก ข

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

ตารางการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

- การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม โดยยึดหน่วยการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2531 ที่โรงเรียนอนุบาลนนทบุรีใช้เป็นหลักจำนวน 8 หน่วย ดังนี้

สัปดาห์ ของการทดลอง	วันที่ ของการทดลอง	การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	หน่วยการสอนเรื่อง
1	1	เป็นกลุ่ม	สัปดาห์ใหม่
	2	ปกติ	
	3	เป็นกลุ่ม	
	4	ปกติ	
2	5	เป็นกลุ่ม	กลางวันกลางวัน
	6	ปกติ	
	7	เป็นกลุ่ม	
	8	ปกติ	
3	9	เป็นกลุ่ม	วันเด็กวันครู
	10	ปกติ	
	11	เป็นกลุ่ม	
	12	ปกติ	
4	13	เป็นกลุ่ม	บุคคลที่ควรรู้จัก
	14	ปกติ	
	15	เป็นกลุ่ม	
	16	ปกติ	

สัปดาห์ ของการทดลอง	วันที่ ของการทดลอง	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	หน่วยการเรียนรู้
5	17	เป็นกลุ่ม	บุคคลที่ควรรู้จัก
	18	ปกติ	
	19	เป็นกลุ่ม	
	20	ปกติ	
6	21	เป็นกลุ่ม	วันมาฆบูชา
	22	ปกติ	
	23	เป็นกลุ่ม	
	24	ปกติ	
7	25	เป็นกลุ่ม	พาหนะนำโรค
	26	ปกติ	
	27	เป็นกลุ่ม	
	28	ปกติ	
8	29	เป็นกลุ่ม	ฤดูร้อน
	30	ปกติ	
	31	เป็นกลุ่ม	
	32	ปกติ	

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่จัดให้เด็กทำในแต่ละครั้งมี 3 กิจกรรม และจะหมุนเวียน
กิจกรรมใหม่เข้ามาแทนกิจกรรมเดิมครั้งละ 1 กิจกรรมทุกครั้ง

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

แนวคิด

การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มเป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ความหลากหลายของความคิดและจินตนาการของกลุ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์กันแล้วถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นผลงานศิลปะ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นผลงานร่วมกัน
2. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมือและประสาทสัมผัส

เนื้อหา

การปั้น วาด ประติมากรรม พับ ฉีก ตัด-ปะ และการทดลองเกี่ยวกับสี อย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

การดำเนินการ

1. จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์วันละ 3 กิจกรรม และจะสลับเปลี่ยนกิจกรรมใหม่เข้ามาแทนกิจกรรมเดิมวันละ 1 กิจกรรม เช่น

วันที่ 2	บีบสี ฉีกปะ วาดภาพด้วยสีเทียน
วันที่ 3	ฉีกปะ วาดภาพด้วยสีเทียน เป่าสี
วันที่ 4	วาดภาพด้วยสีเทียน เป่าสี พิมพ์ภาพ
วันที่ 5	เป่าสี พิมพ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ
วันที่ 6	พิมพ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ หยคลสี

2. แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ตามความสมัครใจ และกลุ่มนี้จะเปลี่ยนไปทุก ๆ 2 สัปดาห์
3. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์ 1 ใน 3 กิจกรรม
4. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จให้แต่ละกลุ่มเล่ายผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรมร่วมกัน
2. สังเกตผลงานของกลุ่มและการ เสนอผลงาน

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 1 (หน่วยสัปดาห์ใหม่)

การปั้นดินน้ำมัน การบีบสี การฉีกปะ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันปั้นดินน้ำมัน บีบสี ฉีกปะกระดาษ ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่ม
ต้องการได้

เนื้อหา

การปั้นดินน้ำมัน บีบสี ฉีกปะกระดาษ ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมส่ง ส.ค.ส. โดยให้เด็กนั่งเป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้ากลางวง ครูส่งบัตร
ส.ค.ส. ให้กับเด็กคนที่ 1 ส่งต่อ ๆ ไปให้เพื่อนหนึ่งทางด้านซ้ายมือพร้อมกับพูดคำกลอนใหม่
ไปด้วย เมื่อได้ยินเสียงนกหวีด บัตร ส.ค.ส. อยู่ที่ใคร คนนั้นจะต้องออกมากล่าวคำอวยพร
ให้เพื่อนฟัง แล้วจึงเริ่มส่งใหม่อีก 1 - 2 ครั้ง

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ปั้นดินน้ำมัน บีบสี ฉีกปะกระดาษ
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอน
การดำเนินงานดังนี้

ปั้นดินน้ำมัน	บีบสี	ฉีกปะ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มลองช่วยกัน คิดว่าปีใหม่นี้จะให้ของขวัญ อะไรกับคุณพ่อคุณแม่บ้าง 2. ให้แต่ละคนปั้นสิ่งที่คิดเอาไว้ 3. เมื่อปั้นเสร็จแล้วให้ทุกคน นำมาจัดวางและช่วยกัน ตกแต่งให้สวยงามในภาชนะ หรือแผ่นกระดาษ	1. ให้ทุกคนในกลุ่มลองช่วยกัน คิดว่าจะจัดตกแต่งงาน วันปีใหม่ให้สวยงามอย่างไร 2. ให้แต่ละคนบีบสีให้เป็นภาพ ตามที่ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อบีบสีเสร็จแล้วให้ทุกคน นำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบน กระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งตกแต่งเติมให้สวยงาม (อาจใช้สีเขียน สีน้ำ หรือ กระดาษสีตามความ ต้องการ)	1. ให้ทุกคนในกลุ่มลอง ช่วยกันคิดว่าปีใหม่นี้ จะให้ของขวัญอะไร กับเพื่อนบ้าง 2. ให้แต่ละคนฉีกปะกระดาษ สีให้เป็นภาพตามที่ ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อฉีกปะเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้น มาจัดปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งตกแต่งเติมให้ สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ค่ำกลอนปีใหม่
2. ดินน้ำมัน
3. สีน้ำ 5 สี

4. กระดาษสี 5 สี
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16X25 นิ้ว
6. แป้งเปียก
7. ไมกระดานหรือกระดาษแข็งขนาด 12X15 นิ้ว สำหรับวางคินนํ้ามันที่ป็นเสร็จแล้ว

คำกลอนปีใหม่

แสงแดดสดใส
นกน้อยร้องเพลง
ดอกไม้แย้มบาน

ปีใหม่วันใหม่
จิตใจสำราญ
ครันเกรงประสาน
ทุกคนร่าเริง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 2 (หน่วยสัปดาห์ใหม่)

การบีบสี การฉีกปะ การวาดภาพด้วยสีเทียน

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันบีบสี ฉีกปะกระดาษ และวาดภาพด้วยสีเทียน ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การบีบสี ฉีกปะกระดาษ วาดภาพด้วยสีเทียน ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงว่าวันปีใหม่พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ 2 ครั้ง เมื่อจบแล้ว ครูบอกกับเด็กว่าวันนี้จะให้เด็กแต่ละกลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อเป็นของขวัญวันปีใหม่

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ได้แก่ บีบสี ฉีกปะกระดาษ วาดภาพด้วยสีเทียน
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

บีบสี	ฉีกปะ	วาดภาพด้วยสีเทียน
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าถ้าได้จัดงานวันปีใหม่แล้วจะต้องทำอะไรในงานนี้มีแสงสีสวยงามอย่างไร 2. ให้แต่ละคนบีบสีให้เป็นภาพตามที่นึก เรียบคิดไว้ลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อบีบสีเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพนั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าปีใหม่นี้ต้องการจะให้ของขวัญอะไรกับเพื่อน 2. ให้แต่ละคนฉีกปะกระดาษสีให้เป็นภาพที่นึก เรียบคิดไว้ลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อฉีกปะเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่างานวันปีใหม่นี้ต้องการจะจัดให้มีอะไรในงานบ้าง 2. ให้แต่ละคนวาดภาพตามที่ได้คิดไว้ลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงร่ำวังหวังปีใหม่
2. กระดาษสี 5 สี
3. สีน้ำ 5 สี

4. สีเขียนแห้งใหญ่
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16X25 นิ้ว
6. แป้งเปียก

เพลงรำวงปีใหม่

รำวง รำวง ปีใหม่
รวมรื่นเริงสนุก

อวยชัยให้มีความสุข
อวยพรความสุขวันปีใหม่เอย

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 3 (หน่วยกลางวัน กลางคืน)

การฉีกปะ การวาดภาพควยสีเทียน การ เป่าสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันฉีกปะกระดาษ วาดภาพควยสีเทียน และเป่าสีให้เป็นผลงานตามทหกลุ่มของการได้

เนื้อหา

การฉีกปะกระดาษ วาดภาพควยสีเทียน เป่าสี ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูทนายปัญหาเด็กว่า "อะไรเอ่ย รูปร่างกลม ๆ เขา - เป็นอยู่ท่า กลางวันอยู่สูง" (ดวงอาทิตย์) เมื่อเด็กตอบแล้วครูถามว่าในเวลากลางวันสถานที่ทาง ๆ ที่เด็ก ๆ เห็นนั้นเป็นอย่างไร และอยากไปทำอะไรมากที่สุด

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ฉีกปะกระดาษ วาดภาพควยสีเทียน และเป่าสี
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ฉีกปะ	วาดภาพด้วยสีเทียน	เป่าสี
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าได้ไปเที่ยวเด็ก ๆ ต้องการเอาอะไรไปบ้าง 2. ให้แต่ละคนฉีกปะกระดาษสี ให้เป็นภาพที่คิดไว้ลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อฉีกปะเสร็จแล้วให้ทุกคน นำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบน กระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ต้องการไปเที่ยวที่ใดบ้าง 2. ให้แต่ละคนวาดภาพสถานที่ ที่ต้องการไปลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัด ปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และ ช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้ สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มลอง ช่วยกันคิดว่าถ้าได้ไป เที่ยวแล้วต้องการแต่งตัว ด้วยเสื้อผ้าที่มีลวดลาย อย่างไร 2. ให้แต่ละคนเป่าสีให้เป็น ภาพตามที่ต้องการลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อ เป่าสีเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้น มาจัดปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งต่อเติมให้ สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมา เล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ปริศนาคำทาย "อะไรเอ๋ย รูปร่างกลม ๆ เข้า - เป็นอยู่ท่า กลางวันอยู่สูง"
2. กระดาษสี 5 สี
3. สีน้ำ 5 สี

4. สีเทียนแท่งใหญ่
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16x25 นิ้ว
6. แปรงเปียก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 4 (หน่วยกลางวัน กลางคืน)
 การวาดภาพควยสี่เหลี่ยม การเป่าสี การพิมพ์ภาพ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันวาดภาพควยสี่เหลี่ยม เป่าสี และพิมพ์ภาพควยกานกลวยให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพควยสี่เหลี่ยม เป่าสี พิมพ์ภาพควยกานกลวยตามความคิดและจินตนาการ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูตกลงกับเด็กว่าถ้าครูชูภาพเวลากลางวันให้ทุกคนได้ยินเสียงสัตว์ที่ออกหากินเวลากลางวัน ถ้าครูชูภาพเวลากลางคืนให้ทุกคนมองเห็นเสียงสัตว์ที่ออกหากินเวลากลางคืน และถ้าครูชูทั้ง 2 ภาพ ให้เด็กทุกคนนอนหลับ ครูจะชูสลับกัน 2 - 3 ครั้ง

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพควยสี่เหลี่ยม เป่าสี และพิมพ์ภาพควยกานกลวย

2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

วาดภาพด้วยสีเทียน	เป่าสี	พิมพ์ภาพ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มลองช่วยกันคิดว่าในเวลากลางวันสถานที่ต่าง ๆ ที่นักเรียนเคยไปเที่ยวนั้นเป็นอย่างไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนวาดภาพตามที่คิดไว้บนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าในเวลากลางวันนั้นต้องทำอะไรในบ้านเรือนหรือห้องนอนหรือสถานที่ต่าง ๆ มีแสงสีเป็นอย่างไร 2. ให้แต่ละคนเป่าสีให้เป็นภาพตามที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อ เป่าสีเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าในเวลากลางวันนั้นแต่ละคนต้องการอะไรมากที่สุด 2. ให้แต่ละคนพิมพ์ภาพตามที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อพิมพ์ภาพเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพเวลากลางวัน - กลางคืน
2. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
3. สีเทียนแท่งใหญ่
4. สีน้ำ 5 สี
5. กานกลวยตัดตามขวางขนาดต่าง ๆ
6. ฟองน้ำขนาด 5 x 7 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 5 (หน่วยวันเด็ก วันครู)
 การ เป่าสี การพิมพ์ภาพ การวาดภาพด้วยนิ้วมือ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันเป่าสี พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ พริกหยวก ถั่วพลู วาดภาพด้วยนิ้วมือ
 ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การ เป่าสี พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ พริกหยวก ถั่วพลู วาดภาพด้วยนิ้วมือตามความคิดและ
 จินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงวันเด็กพร้อมกับทำท่าทางประกอบ 2 ครั้ง พอจบแล้วครูถามเด็กว่า
 วันเด็กปีนี้เด็ก ๆ จะทำอะไรบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ เป่าสี พิมพ์ภาพด้วยพริกหยวก ถั่วพลู
 และวาดภาพด้วยนิ้วมือ
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอน
 การดำเนินงาน ดังนี้

เป้าสี่	พิมพ์ภาพ	วาดภาพด้วยนิ้วมือ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า จะจัดงานวันเด็กปีนี้ให้มีแสงสี สวยงามอย่างไร 2. ให้แต่ละคนเป้าสี่ให้เป็นภาพ ตามที่ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อเป้าสี่เสร็จแล้วให้ทุก คนนำภาพเหล่านั้นมาจัด ปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และ ช่วยกันตกแต่งตกแต่งเติมให้ สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า วันเด็กปีนี้ต้องการจะได้ อะไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนพิมพ์ภาพตามที่ ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อพิมพ์ภาพเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัด ปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และ ช่วยกันตกแต่งตกแต่งเติมให้ สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าวันเด็กปีนี้ต้องการ จะไปเที่ยวที่ใดบ้าง 2. ให้แต่ละคนวาดภาพ ตามที่ต้องการลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้น มาจัดปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่ง ตกแต่งเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่างานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงวันเด็ก
2. สีน้ำ 5 สี
3. ขวบ พริกหยวก ถั่วพลู ฝักตามขวาง
4. แป้งเปียกผสมสีน้ำ
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
6. ฟองน้ำขนาด 5 x 7 นิ้ว

เพลงวันเด็ก

วันเด็ก วันเด็ก วันนี้	เราเล่นยินดียินดีรีดา
เสาร์ทองของเดือนมกรา	ทุกคนได้มาสนุกสนาน
วันเด็กวันเด็กมาถึง	เราฉิ่งฉิ้งรอกอขวานาน
ดวงจิตของเราสราญ	ทุกคนเบิกบานในวันเด็กเอ๋ย

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 6 (หน่วยวันเด็ก วันครู)

การพิมพ์ภาพ การวาดภาพควายนมอ การหยดสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันพิมพ์ภาพควายนมอกะหล่ำปลี วาดภาพควายนมอ หยดสี
ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การพิมพ์ภาพควายนมอกะหล่ำปลี วาดภาพควายนมอ หยดสี ตามความคิดและจินตนาการ
ของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กเล่นเกมทายใจคุณครู โดยหาอาสาสมัคร 1 คน ออกมายืนตรงกลางคุณครู
จะกระซิบความต่องการให้อาสาสมัครไว้ เพื่อเป็นคนบอกว่าคุณครูเป็นผู้ทายใจคุณครูได้ถูกหรือ
ไม่ถูกบ้าง แล้วให้เด็กที่เหลือช่วยกันทาย

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ พิมพ์ภาพควายนมอกะหล่ำปลี
วาดภาพควายนมอ หยดสี
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอน
การดำเนินงาน ดังนี้

พิมพ์ภาพ	วาดภาพด้วยนิ้วมือ	หยกสี
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า คุณครูของตอนชอบอะไร 2. ให้แต่ละคนพิมพ์ภาพตามที่ ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อพิมพ์ภาพเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมา จัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่ และช่วยกันตกแต่งต่อเติม ให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า คุณครูในฝันของทุกคนเป็น อย่างไร 2. ให้แต่ละคนวาดภาพคุณครู ในฝันลงบนกระดาษคนละ แผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัด ปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และ ช่วยกันตกแต่งให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าต้องการให้คุณครู ของตนแต่งตัวด้วย เสื้อผ้าลวดลายอะไร 2. ให้แต่ละคนหยกสีให้เป็น ภาพตามที่ต้องการลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อหยกสีเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้น มาจัดปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งต่อเติมให้ สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีน้ำ 5 สี

3. แป้งสำหรับปั้น
4. กระดาษวาดเขียนขนาด 16x25 นิ้ว
5. ไม้กระดานหรือกระดาษแข็งขนาด 12x15 นิ้ว สำหรับวางแป้งที่ปั้นเสร็จแล้ว
6. แผนกระดาษรูปชวดยา 2 แผน แต่ละแผนจะมีรูปชวดยาซ้อนกัน ภายในจะเขียนคำตั้งไว้ 2 - 3 คำตั้ง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 9 (หน่วยบุคคลทั่วรู้จัก)
 การปั้นแป้ง การวาดภาพด้วยสีน้ำ การพับกระดาษ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ตามความคิดและจินตนาการ ของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงผลไม้พร้อมกับร่ำวไปรอบ ๆ เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดให้จับกลุ่มตามจำนวนที่ส่ง กลุ่มใดไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดให้ออกมาทำกิจกรรมตามที่กลุ่มอื่นต้องการ

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

ขั้นแบ่ง	วาดภาพด้วยสีน้ำ	พับกระดาษ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าเราได้อะไรมาจากชาวสวนชาวไร่บ้าง 2. ให้แต่ละคนบันทึกสิ่งที่คิดเอาไว้ 3. เมื่อมันเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดวางและช่วยกันตกแต่งให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าต้องการมีส่วนใดหรือส่วนใดอะไร 2. ให้แต่ละคนวาดภาพตามที่ได้คิดไว้ลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าถ้าเราจะนำผลไม้ไปขายจะไปได้ 2. ให้แต่ละคนพับกระดาษให้เป็นรูปตามที่ต้องการ 3. เมื่อพับเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาติดบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงผลไม้
2. สีน้ำ 5 สี
3. พู่กันเบอร์ 12
4. แป้งโคสำหรับปั้น
5. กระดาษสีมันหน้าเดียว 3 สี ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดต่าง ๆ

2. แป้งเปียกผสมสีน้ำ
3. พู่กันเบอร์ 12
4. คอกกะหล่ำปลีตัดตามขวาง
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16X25 นิ้ว
6. ฟองน้ำขนาด 5X7 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 7 (หน่วยบุคคลทั่วรู้จัก)
 การวาดภาพควายนั้มือ การหยดสี การปั้นแป้ง

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันวาดภาพควายนั้มือ หยดสี ปั้นแป้ง ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพควายนั้มือ หยดสี ปั้นแป้ง ตามความคิดและจินตนาการ ของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมใบคำ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน เด็กที่เหลือจะทำหน้าที่เป็นผู้ใบคำให้แต่ละกลุ่มทาย กลุ่มใดทายถูกต้องมากที่สุดกลุ่มนั้นชนะ คำที่ครูใบให้เด็ก ๆ ทายจะเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น "เป็นช่างหญิง" ... "แต่งชุดสีขาว" ... "สวมหมวกขาว" (พยาบาล)

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนั้น ได้แก่ วาดภาพควายนั้มือ หยดสี ปั้นแป้ง
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

วาดภาพด้วยนิ้วมือ	หยดสี	ปั้นแป้ง
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า เมื่อโตขึ้นแล้วตนอยากจะเป็นอะไร 2. ให้แต่ละคนวาดภาพตามที่ต้องการจะเป็นลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมาจัด ปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และ ช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้ สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิด ว่าบุคคลต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ เคยเห็นนั้นแต่งตัวด้วย เสื้อผ้าสีอะไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนหยดสีให้เป็น ภาพตามที่ต้องการลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อหยดสีเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำภาพเหล่านั้นมา จัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่ และช่วยกันตกแต่งต่อเติม ให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าเมื่อโตขึ้นแล้ว ตนอยากจะเป็นอะไร 2. ให้แต่ละคนปั้นสิ่งที่ตน คิดเอาไว้ 3. เมื่อปั้นเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำมาจัดวาง และช่วยกันตกแต่งให้ สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีน้ำ 5 สี
2. พู่กันเบอร์ 12
3. แป้ง เบียกผสมสีน้ำ
4. แป้งสำหรับปั้น
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว

6. ไม้อัดหรือกระดานแข็งขนาด 12x15 นิ้ว สำหรับวางแป้นพิมพ์เสร็จแล้ว
7. ฟองน้ำขนาด 5x7 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 8 (หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก)

การหยดสี การปั้นแป้ง การวาดภาพด้วยสีน้ำ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันหยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การหยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมส่งกระต่ายรูปชวดยา โดยให้เด็กนั่งเป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้ากลางวง ครูแจกแผ่นกระต่ายรูปชวดยา 2 แผ่น ให้เด็กคนที่ 1 และคนที่ 8 เมื่อครูเปิดเพลงให้เริ่มส่งกระต่ายรูปชวดยา ไปให้เพื่อนทางขวามือต่อ ๆ กันไป เมื่อเพลงหยุดกระต่ายรูปชวดยาอยู่ที่ใคร คนนั้นต้องออกมาปฏิบัติตามคำสั่งที่เขียนไว้ในกระต่ายรูปชวดยา (ครูอ่านให้ฟัง) ซึ่งมี 2 - 3 คำสั่ง แล้วอ่านให้ปฏิบัติตามครั้งละคำสั่งเดียวแล้วให้เริ่มส่งใหม่

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ หยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

หยาบ	ปั้นแต่ง	วาดภาพด้วยสีน้ำ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าหากไม่สบายไปหาหมอแล้ว ในห้องหมอนั้นควรมีอะไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนหยาบให้ เป็นภาพ ตามที่ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อหยาบเสร็จแล้วให้ทุกคน นำภาพเหล่านั้นมาจัดประกอบ กระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าหากไม่สบายไปหาหมอแล้ว ในห้องหมอนั้นควรมีอะไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนปั้นสิ่งที่คิดเอาไว้ 3. เมื่อปั้นเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดวางและช่วยกันตกแต่งให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าถ้าหากไม่สบายไปหาหมอแล้ว ในห้องหมอนั้นควรมีอะไรบ้าง. 2. ให้แต่ละคนวาดภาพ ตามที่ต้องการลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำภาพเหล่านั้น มาจัดประกอบกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีน้ำ 5 สี
2. พู่กันเบอร์ 12

6. แป้งเปียกหรือกาว
7. กระดาษวาดเขียนขนาด 16x25 นิ้ว
8. ไม้กระดานหรือกระดาษแข็งขนาด 12x15 นิ้ว สำหรับวางแป้นที่ปั้นเสร็จแล้ว
9. สีเทียนขนาดใหญ่

เพลงผลไม้

มองมองไป
มีมะม่วงมะปราง

ผลไม้เมืองไทยนี้มีหลายอย่าง
มะพร้าวส้มโอมะละกอลางสาด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 10 (หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก)
 การวาดภาพด้วยสีน้ำ การพับกระดาษ การชดสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันวาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ชดสี ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ชดสี ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมแมงก้า - ลูกก้า โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน กลุ่มที่ 1 เป็นคนชายหรือแมงก้า กลุ่มที่ 2 เป็นคนช่อหรือลูกก้า ส่วนเด็กที่เหลือให้เป็นกรรมการ วิธีเล่นจะคล้ายกับการเล่นเกมกระต่าย กระแต ฉากรวมการพูดว่า "นักจักษ์" หรือ "ขนมหวาน ๆ จ้า" กลุ่มที่เป็นคนชายต้องวิ่งไล่จับกลุ่มที่เป็นคนช่อ แต่ฉากรวมการพูดว่า "เทาไรจะ" หรือ "อรอยไหมจะ" กลุ่มที่เป็นคนช่อต้องวิ่งไล่จับกลุ่มที่เป็นคนชาย

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ชดสี
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

วาทภาพด้วยสีน้ำ	พับกระดาษ	ชูคัส
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าฉันเขียนเป็นแม่ค้าแล้ว นักเรียนต้องการจะขายอะไร 2. ให้แต่ละคนวาดภาพร้านค้าตามความต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อวาดเสร็จแล้วให้ทุกคนนำภาพมาจัดปะลงบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าฉันเขียนเป็นแม่ค้าแล้ว นักเรียนต้องการจะขายอะไร 2. ให้แต่ละคนพับกระดาษให้เป็นรูปตามที่ต้องการ 3. เมื่อพับเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาติดบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันจัดตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าถ้าฉันเขียนเป็นแม่ค้าแล้วนักเรียนต้องการจะขายอะไร 2. ให้แต่ละคนชูคัสให้เป็นภาพตามที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อชูคัสเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดปะลงบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานในกลุ่มของตน

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีน้ำ 5 สี
2. พู่กันเบอร์ 12

3. กระดาษสีน้ำตาลเคียวสีเขียว สีม่วง สีส้ม (สีอ่อน) ตัดเป็นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4" 3" และ 2"
4. แป้งเปียกหรือกาา
5. กระดาษวาดเขียนขนาด 16x25 นิ้ว
6. สีเขียนขนาดใหญ่
7. ตะปู 5 ตัว หรือเหล็กแหลมสำหรับชุดสี

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 11 (หน่วยวัฒนธรรม)
 การพับกระดาษ การชดสี การวาดภาพด้วยชดสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันพับกระดาษ ชดสี วาดภาพด้วยชดสี ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่ม
 ของการได้

เนื้อหา

การพับกระดาษ ชดสี วาดภาพด้วยชดสี ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กแต่ละคนคิดว่าถ้าตนเองเข้าไปในป่าจะต้องเตรียมอะไรไปบ้างแล้วหมุนเวียนกัน
 บอกให้เพื่อนทราบทีละคน โดยแต่ละคนต้องคิดไม่ซ้ำกัน

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ พับกระดาษ ชดสี วาดภาพด้วย
 ชดสี
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอน
 การดำเนินงาน ดังนี้

พักระดาน	ชุดสี	วากภาพด้วยชอล์กสี
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าในป่าที่นักเรียนเคยเห็นหรือในความคิดของนักเรียนนั้นมีอะไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนพักระดานให้เป็นรูปตามที่ต้องการ 3. เมื่อพับเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาติดบนกระดานแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าป่าในความคิดของนักเรียนนั้นเป็นอย่างไร 2. ให้แต่ละคนชุดสีให้เป็นภาพตามที่ต้องการลงบนกระดานคนละแผ่น 3. เมื่อชุดสีเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดปะบนกระดานแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าป่าในความคิดของนักเรียนนั้นเป็นอย่างไร 2. ให้แต่ละคนวากภาพตามที่ต้องการลงบนกระดานคนละแผ่น 3. เมื่อวากภาพเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดปะบนกระดานแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษสีมันหน้าเดียว 3 สี ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดต่าง ๆ
2. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
3. กระดาษวาดเขียนสีดำขนาด 16 x 25 นิ้ว

4. สีเขียนขนาดใหญ่
5. ตะปู 5 ตัว หรือเหล็กแหลม สำหรับชุดสี
6. ขอลงสีที่ขุ่นน่ายสนำตาล
7. แปรงเปือกหรือการ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 12 (หน่วยวันมาฆบูชา)

การ ชูคติ การ วาดภาพด้วยชอล์กสี การ ประดิษฐ์ เศษวัสดุ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันชูคติ วาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์ เศษวัสดุ ให้เป็นผลงานตามที่
กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การ ชูคติ วาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์ เศษวัสดุ ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมทำใบ้ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ส่วนอีก 1 คน ให้ทำ
ท่าทางต่าง ๆ ให้แต่ละกลุ่มทาย ทำใบ้ให้นักเรียนทาย เช่น นั่งรถ ถัดของ ใส่บาตร
กรวดน้ำ พรมน้ำมนต์ เวียนเทียน พระเทศน์

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ชูคติ วาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์
เศษวัสดุ
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอน
การดำเนินงาน ดังนี้

ชุดสี	วาทภาพด้วยชอล์กสี	ประดิษฐ์เศษวัสดุ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้านักเรียนต้องการไปทำบุญ ใส่บาตรต้อง เตรียมอะไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนชุดสีให้เป็นภาพ ตามที่ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อชุดสีเสร็จแล้วให้ทุกคน นำมาจัดระบบกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้านักเรียนต้องการไปทำบุญ ใส่บาตรจะต้องเตรียมอะไร บ้าง 2. ให้แต่ละคนวาดภาพตามที่ ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำมาจัดระบบกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าถ้าเราต้องการไป ทำบุญที่วัดเราจะไปได้ อย่างไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนประดิษฐ์ สิ่งที่คิดเอาไว้ 3. เมื่อประดิษฐ์เสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำมาประกอบ และช่วยกันจัดตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
2. กระดาษวาดเขียนสีค่าขนาด 16 x 25 นิ้ว
3. สีเขียนแท่งใหญ่
4. ชอล์กสีที่ขม่น้ำผสมน้ำตาลทราย

5. เศษวัสดุ เช่น กลอง ฝาจุกยาสีฟัน ขวดยาคุลท์ หลอดค้าย ฯลฯ
6. กาวลาเท็กซ์
7. ตะปู 5 ตัว หรือเหล็กแหลมสำหรับขุด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 13 (หน่วยพหุหน้าโรค)

การวาดภาพด้วยชอล์กสี การประดิษฐ์เศษวัสดุ การตัดปะ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันวาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ ให้เป็นผลงานตามกลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพตามความคิดและจินตนาการ ของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงบุง พร้อมกับเดินตามมือไปรอบ ๆ ห้องเป็นรูปร่างกลม เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดให้กลับหลังหันเดินเป็นรูปร่างกลมสวนทางกับครั้งแรก เด็กจะร้องเพลงและเดินตามมือไปเรื่อย ๆ โดยครูจะเป่านกหวีดให้เปลี่ยนทางเดินเป็นระยะ แล้วถามเด็กว่าถ้าโดนบุงกัดแล้วจะเป็นอย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

วาดภาพด้วยชอล์กสี	ประดิษฐ์เศษวัสดุ	ตัดปะ
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้านักเรียนไม่สบายแล้ว ควรปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง 2. ให้แต่ละคนวาดภาพตามที่ ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อวาดเสร็จแล้วให้ทุกคน นำมาจัดปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้านักเรียนไม่สบายนักเรียน ต้องการจะไปที่ไหน 2. ให้แต่ละคนประดิษฐ์สิ่งที่ คิดเอาไว้ 3. เมื่อประดิษฐ์เสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำมาประกอบ และช่วยกันจัดตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าถ้านักเรียนไม่สบาย นักเรียนต้องการจะไป ที่ใด 2. ให้แต่ละคนตัดปะให้เป็นภาพตามที่ต้องการ ลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อตัดปะเสร็จแล้วให้ ทุกคนนำมาจัดปะบน กระดาษแผ่นใหญ่และ ช่วยกันตกแต่งต่อเติม ให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงบุง
2. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
3. กระดาษวาดเขียนสีค่าขนาด 16 x 25 นิ้ว

4. สีเทียนขนาดใหญ่
5. ซอกลีลาซุ่มน้ำสนมำทาลทราย
6. เสน่ห์สัตว์ เช่น กลอง ฝาจุกยาสีฟัน ขวดยาคุลท์ หลอดตาย
7. กาวลาเท็กซ์
8. แป้งเปียก
9. รูปภาพที่ครูเตรียมไว้ให้ตัดปะ
10. กรรไกรปลายมน

เพลงbung

bung bung bung
นอนในbungสบายชะมัด (ซ้ำ)

ใครนอนนอกbungแล้วจะโดนbungกัด
ไม่ตองกลัวbungกัดไม่ตองนอนตมbung

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 14 (หน่วยพาหนะนำโรค)
 การประพันธ์รูปร่างสัตว์ การตัดปะ การลากเส้นต่อจุด

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันประพันธ์รูปร่างสัตว์ ตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด ให้เป็นผลงานตามที่
 กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การประพันธ์รูปร่างสัตว์ ตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กนั่งเป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้ากลางวง แล้วครูจะกระซิบคำว่า "บ้านของฉัน
 น่ายุจริง ๆ " กับเด็กคนแรกแล้วให้กระซิบต่อ ๆ กันจนถึงคนสุดท้ายให้พูดดัง ๆ

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ประพันธ์รูปร่างสัตว์ ตัดปะภาพ
 ลากเส้นต่อจุด
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการ
 ดำเนินงาน ดังนี้

ประติมากรรมพิเศษ	ทักษะ	ลากเส้นต่อจุด
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าบ้านในความฝันของนักเรียนเป็นอย่างไร 2. ให้แต่ละคนประติมากรรมสิ่งที่คิดเอาไว้ 3. เมื่อประติมากรรมเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาประกอบและช่วยกันจัดตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าบ้านในความฝันของนักเรียนเป็นอย่างไร 2. ให้แต่ละคนทักษะให้เป็นภาพตามที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อทักษะเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดประกอบกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าบ้านในความฝันของนักเรียนเป็นอย่างไร 2. ให้แต่ละคนลากเส้นต่อจุดให้เป็นภาพตามที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อลากเส้นต่อจุดเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดประกอบกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
2. รูปภาพที่ครูเตรียมไว้ให้เด็กทักษะ

3. สีเขียนขนาดใหญ่
4. เศษวัสดุ เช่น กลอง ฝาจุยาสีพื้น ขวดยาคุลท์ หลอดค้าย ฯลฯ
5. กาวลาเท็กซ์
6. แป้งเปียก
7. กรรไกรปลายมน

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 15 (หน่วยฤดูร้อน)

การตัดปะ การลากเส้นต่อจุด การโรยทรายสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่มต้องการได้

เนื้อหา

การตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ตามความคิดและจินตนาการของ

กลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กแต่ละคนคิดว่าถ้าไปเที่ยวทะเลจะพาเพื่อนคนใดไปบ้าง แล้วหมุนเวียนกันบอกให้เพื่อนทราบทีละคน โดยแต่ละคนจะต้องคิดไม่ซ้ำกัน

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ตัดปะ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี
2. ให้เด็กแต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

วัตถุประสงค์	ฉากแสดงจุด	โรยทรายสี
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้านักเรียนต้องการไปเที่ยว ตากอากาศนักเรียนจะเลือก ไปที่ใด 2. ให้แต่ละคนตัดปะให้เป็นภาพ ตามที่ต้องการลงบนกระดาษ คนละแผ่น 3. เมื่อตัดปะเสร็จแล้วให้ทุกคน นำมาจัดปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่และช่วยกันจัดตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้านักเรียนต้องการไปเที่ยว ตากอากาศนักเรียนจะเลือก ไปที่ใด 2. ให้แต่ละคนฉากแสดงจุดให้ เป็นภาพตามที่ต้องการลงบน กระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อฉากแสดงจุดเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำมาจัดปะลงบน กระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกัน ตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกัน คิดว่าถ้านักเรียนต้องการ ไปเที่ยวตากอากาศ นักเรียนจะเลือกไป ไปที่ใด 2. ให้แต่ละคนโรยทรายสี ให้เป็นภาพตามที่ต้องการ ลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อโรยทรายสีเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำมาจัดปะลง บนกระดาษแผ่นใหญ่ และช่วยกันตกแต่ง ต่อเติมให้สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
2. กระดาษวาดเขียนสีค่าขนาด 16 x 25 นิ้ว

3. รูปภาพพืชมงคลเขียนไว้ให้เด็กตัดปะ
4. สีเทียนขนาดใหญ่
5. ทรายสีต่าง ๆ
6. แป้งเปียก
7. กรรไกรปลายมน

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม
กิจกรรมที่ 16 (หน่วยฤดูร้อน)
 การลากเส้นต่อจุด การโรยทรายสี การปั้นดินน้ำมัน

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถช่วยกันลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ปั้นดินน้ำมัน ให้เป็นผลงานตามที่กลุ่ม
 ต้องการได้

เนื้อหา

การลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ปั้นดินน้ำมัน ตามความคิดและจินตนาการของกลุ่ม

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมทายใจเพื่อน โดยหาอาสาสมัคร 2 คน ออกมายืนตรงกลางแล้วแต่ละคน
 กระซิบบอกแก่กันว่าชอบทำอะไรในช่วงปิดเทอมบ้าง ส่วนเด็กที่เหลือให้ช่วยกันทาย

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี
 ปั้นดินน้ำมัน
2. ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดใน 3 กิจกรรมนี้ ซึ่งมีขั้นตอน
 การดำเนินงาน ดังนี้

ลากเส้นต่อจุด	โรยทรายสี	ปั้นดินน้ำมัน
1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าโรงเรียนปิดเทอมนักเรียนต้องการจะทำอะไร 2. ให้แต่ละคนลากเส้นต่อจุดให้เป็นภาพที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อลากเส้นต่อจุดเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำมาจัดปะบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า ถ้าโรงเรียนปิดเทอมนักเรียนต้องการจะทำอะไร 2. ให้แต่ละคนโรยทรายสีให้เป็นภาพที่ต้องการลงบนกระดาษคนละแผ่น 3. เมื่อโรยทรายสีเสร็จแล้ว ให้ทุกคนนำมาจัดปะลงบนกระดาษแผ่นใหญ่และช่วยกันตกแต่งต่อเติมให้สวยงาม	1. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าถ้าโรงเรียนปิดเทอมนักเรียนจะทำอะไร 2. ให้แต่ละคนปั้นสิ่งที่คิดเอาไว้ 3. เมื่อปั้นเสร็จแล้วให้ทุกคนนำมาจัดวางและช่วยกันตกแต่งให้สมบูรณ์สวยงาม

ขั้นสรุป

ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมาเล่าผลงานและการทำงานภายในกลุ่ม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษวาดเขียนขนาด 16 x 25 นิ้ว
2. สีเทียน

3. ดินน้ำมัน
4. แป้งเปียก
5. ทรายสีต่าง ๆ
6. ไม้กระดานหรือกระดาษแข็งขนาด 12 X 15 นิ้ว สำหรับวางดินน้ำมัน

ที่ปั้นเสร็จแล้ว

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

แนวคิด

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ เป็นการช่วยให้เด็กถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นผลงานศิลปะได้อย่างอิสระเสรี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นผลงานของตน
2. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมือและประสาทสัมผัส

เนื้อหา

การปั้น วาด ประติมากรรม หัถ์ ฉัก ตัก-ปะ และการทดลองเกี่ยวกับสี อย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

การดำเนินการ

1. จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์วันละ 3 กิจกรรม และจะสลับเปลี่ยนกิจกรรมใหม่เข้ามาแทนกิจกรรมเดิมวันละ 1 กิจกรรม เช่น

- วันที่ 2 ปั้นสี ฉักปะ วาดภาพด้วยสีเทียน
- วันที่ 3 ฉักปะ วาดภาพด้วยสีเทียน เป่าสี
- วันที่ 4 วาดภาพด้วยสีเทียน เป่าสี พิมพ์ภาพ
- วันที่ 5 เป่าสี พิมพ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ
- วันที่ 6 พิมพ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ หยดสี

2. ให้เด็กเข้าไปทำกิจกรรมตามความสมัครใจ โดยแต่ละกิจกรรมเด็กจะเข้าไปทำได้ไม่เกิน 5 คน กิจกรรมใดมีครบ 5 คนแล้ว ถ้าเด็กคนใดสนใจกิจกรรมนั้นให้คอยหรือไปทำกิจกรรมก่อน
3. ให้เด็กแต่ละคนทำกิจกรรมอย่างน้อยคนละ 1 กิจกรรม
4. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้นำผลงานมาเล่าให้ครูฟัง

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตผลงานและการ เสนอผลงาน

แผนการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ปกติ

กิจกรรมที่ 1 (หน่วยสวัสดิ์ปีใหม่)

การปั้นดินน้ำมัน การบีบสี การฉีกปะ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถปั้นดินน้ำมัน บีบสี ฉีกปะกระดาษ ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การปั้นดินน้ำมัน บีบสี ฉีกปะกระดาษ ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก
เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมส่ง ส.ค.ส. โดยให้เด็กนั่งเป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้ากลางวง ครู
ส่งบัตร ส.ค.ส. ให้กับเด็กคนที่ 1 ส่งต่อ ๆ ไปให้เพื่อนที่นั่งทางด้านซ้ายมือพร้อมกับ
พูดคำกลอนปีใหม่ไปด้วย เมื่อได้ยินเสียงนกหวีด บัตร ส.ค.ส. อยู่ที่ใครคนนั้นจะต้อง
ออกมากล่าวคำอวยพรให้เพื่อนฟัง แล้วจึงเริ่มส่งใหม่อีก 1 - 2 ครั้ง

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ปั้นดินน้ำมัน บีบสี ฉีกปะ
กระดาษ
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ
คนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ค่ากลอนปีใหม่
 2. คินนํ้ามัน
 3. สีน้ำ 5 สี
 4. กระดาษสี 5 สี
 5. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
 6. แป้งเปียก
 7. ไม้กระดานหรือกระดาษแข็งขนาด 8×10 นิ้ว สำหรับวางคินนํ้ามัน
- ที่ปั้นเสร็จแล้ว

ค่ากลอนปีใหม่

แสงแดดสดใส
นกน้อยร้องเพลง
ดอกไม้แย้มบาน

ปีใหม่ วันใหม่
จิตใจสำราญ
ครั้นเกรงประสาน
ทุกคนร่าเริง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
กิจกรรมที่ 2 (หน่วยสัปดาห์ใหม่)
 การบีบสี การฉีกปะ การวาดภาพควยสีเทียน

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถบีบสี ฉีกปะกระดาษ และวาดภาพควยสีเทียนให้เป็นผลงานตามขั้นตอน
 ของการได้

เนื้อหา

การบีบสี ฉีกปะกระดาษ วาดภาพควยสีเทียนตามความคิดและจินตนาการของเด็ก
 เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงว่าวงรีใหม่พร้อมกับทำท่าทางประกอบ 2 ครั้ง เมื่อจบแล้วครูบอก
 กับเด็กว่า วันนี้จะให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมคนละ 1 ชิ้น เพื่อเป็นของขวัญวันปีใหม่

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำกันในวันนี้ได้แก่ บีบสี ฉีกปะกระดาษ วาดภาพ
 ควยสีเทียน
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ
 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงร่ำวงปี่ไฉน
2. กระดาษสี 5 สี
3. สีน้ำ 5 สี
4. สีเขียนแท่งไทย
5. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
6. แป้งเปียก

เพลงร่ำวงปี่ไฉน

ร่ำวง ร่ำวงปี่ไฉน
รวมรื่นเริงสนุก

อวยชัยให้ความสุข
อวยพรความสุขวันปี่ไฉนเอย

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
กิจกรรมที่ 3 (หน่วยกลางวัน กลางคืน)
 การฉีกปะ การวาดภาพด้วยสีเทียน การเป่าสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถฉีกปะกระดาษ วาดภาพด้วยสีเทียน และเป่าสีให้เป็นผลงานตามขั้นตอน
 ของการได้

เนื้อหา

การฉีกปะกระดาษ วาดภาพด้วยสีเทียน เป่าสี ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก
 เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูทาบปัญหาเด็กว่า "อะไรเอ๋ย รูปว่างกลม ๆ เข้า - เป็นอยู่ท่า กลางวันอยู่สูง"
 (ควงอาทิตย์) เมื่อเด็กตอบแล้ว ครูถามว่าในเวลากลางวันสถานที่ต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ เห็นนั้น
 เป็นอย่างไร และอยากไปเที่ยวที่ไหนมากที่สุด

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ฉีกปะกระดาษ วาดภาพด้วยสีเทียน
 เป่าสีลงบนกระดาษที่ครูเตรียมไว้ให้
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ
 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ปริศนาคำทาย "อะไรเอ๋ย รูปร่างกลม ๆ เซา - เป็นอยู่ท่า กลางวันอยู่สูง"
2. กระดาษสี 5 สี
3. สีน้ำ 5 สี
4. สีเทียนแท่งใหญ่
5. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
6. แป้งเปียก

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

กิจกรรมที่ 4 (หน่วยกลางวัน กลางคืน)

การวาดภาพควยสีเทียน เป่าสี การพิมพ์ภาพ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถวาดภาพควยสีเทียน เป่าสี และพิมพ์ภาพควยกันกล้วยให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพควยสีเทียน เป่าสี พิมพ์ภาพควยกันกล้วยตามความคิดและจินตนาการของเด็ก เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ชั้นนำ

ครูตกลงกับเด็กว่า ถ้าครูชูภาพเวลากลางวันให้ทุกคนร้องเลียนเสียงสัตว์ที่ออกหากินเวลากลางวัน ถ้าครูชูภาพเวลากลางคืนให้ทุกคนร้องเลียนเสียงสัตว์ที่ออกหากินเวลากลางคืน และถ้าครูชูทั้ง 2 ภาพ ให้เด็กทุกคนนอนหลับ ครูจะชูสลับกัน 2 - 3 ครั้ง

ชั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพควยสีเทียน เป่าสี พิมพ์ภาพควยกันกล้วย
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ภาพเวลาดกลางวัน - กลางคืน
2. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
3. สีเทียนแท่งใหญ่
4. สีน้ำ 5 สี
5. กานกลวยตัดตามขวางขนาดต่าง ๆ
6. ฟองน้ำ ขนาด 5×7 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
กิจกรรมที่ 5 (หน่วยวันเด็ก - วันครู)
 การเป่าสี การพิมพ์ภาพ การวาดภาพด้วยนิ้วมือ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถเป่าสี พิมพ์ภาพด้วย บวบ พริกหยวก ถั่วพุด วาดภาพด้วยนิ้วมือ
 ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การเป่าสี พิมพ์ภาพด้วย บวบ พริกหยวก ถั่วพุด วาดภาพด้วยนิ้วมือตามความคิด
 และจินตนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงวันเด็กพร้อมทำท่าทางประกอบ 2 ครั้ง เมื่อจบแล้วครูถามเด็กว่า
 วันเด็กเป็นเด็ก ๆ จะทำอะไรบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ได้แก่ เป่าสี พิมพ์ภาพด้วยบวบ พริกหยวก ถั่วพุด
 และวาดภาพด้วยนิ้วมือ
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ 1
 1 กิจกรรม

ขั้นตอน

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงวันเด็ก
2. สีน้ำ 5 สี
3. บวบ พริกหยวก ถั่วพลู ตัดตามขวาง
4. แป้งเปียกผสมสีน้ำ
5. กระดาษโรเนียวขนาด 80 แกรม พับ 4
6. ฟองน้ำขนาด 5 x 7 นิ้ว

เพลงวันเด็ก

วันเด็ก วันเด็ก วันนี้	เราแสนยินดี ยินดี ปีรึกา
เสาร์ที่สองของเดือนมกรา	ทุกคนโคม่าสสนุกสนาน
วันเด็กวันเด็กมาถึง	เราเ็นกะนั่งรอคอยมานาน
ดวงจิตของเราสราญ	ทุกคนเบิกบานในวันเด็กเอ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
กิจกรรมที่ 6 (หน่วยวันเด็ก วันครู)
 การพิมพ์ภาพ การวาดภาพควายนวมือ การหยดสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถพิมพ์ภาพ วาดภาพควายนวมือ หยดสี ให้เป็นผลงานตามที่ตนเองต้องการได้

เนื้อหา

การพิมพ์ภาพควายคอกกะหล่ำปลี วาดภาพควายนวมือ หยดสี ตามความคิดและจินตนาการ
 ของเด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กเล่นเกมทายใจคุณครู โดยหาอาสาสมัคร 1 คน ออกมาขึ้นตรงกลาง
 คุณครูจะกระซิบความต้องการให้อาสาสมัครไว้ เพื่อเป็นคนบอกว่ายูเคเป็นยูหยาใจคุณครู
 ได้ถูกต้อง หรือไม่แล้วให้เด็กที่เหลือช่วยกันทาย

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ พิมพ์ภาพควายคอกกะหล่ำปลี
 วาดภาพควายนวมือ หยดสี
2. ให้เด็กแต่ละคน เลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ
 คนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีนํ้า 5 สี
2. แป้งเปียกผสมสีนํ้า
3. พู่กันเบอร์ 12
4. คอกกะหล่ำปดี
5. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
6. ฟองนํ้าขนาด 5×7 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปฏิกิริยา
กิจกรรมที่ 7 (หน่วยบุคคลทั่วรู้จัก)
 การวาดภาพด้วยนิ้วมือ การหยดสี การปั้นแป้ง

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถวาดภาพด้วยนิ้วมือ หยดสี ปั้นแป้ง ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพด้วยนิ้วมือ หยดสี ปั้นแป้ง ตามความคิดและจินตนาการของเด็กเป็น
 รายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมใบ้คำ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน เด็กที่เหลือจะทำหน้าที่
 เป็นผู้ใบ้คำให้แต่ละกลุ่มทาย กลุ่มใดทายถูกต้องมากที่สุดกลุ่มนั้นชนะ คำที่ใบ้ให้เด็กทายจะเป็นคำ
 ที่เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น "เป็นผู้หญิง"... "แกงจืดขาว" ... "สวมหมวกขาว"
 (พยายาม)

ขั้นตอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพด้วยนิ้วมือ หยดสี ปั้นแป้ง
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ

1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีน้ำ 5 สี
2. พู่กันเบอร์ 12
3. แป้งเปียกผสมสีน้ำ
4. แป้งสำหรับปั้น
5. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
6. ไม้กระดาน หรือกระดานแข็งขนาด 8×10 นิ้ว สำหรับวางแป้งที่ปั้นเสร็จแล้ว
5. ฟองน้ำขนาด 5×7 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
กิจกรรมที่ 8 (หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก)
 การหยดสี การปั้นแป้ง การวาดภาพด้วยสีน้ำ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถหยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การหยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ ตามความคิดและจินตนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมกระดามรูปชวดยา โดยให้เด็กนั่งเป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้าหากกลางวง ครูแจกแผ่นกระดามรูปชวดยา 2 แผ่น ให้เด็กคนที่ 1 และคนที่ 8 เมื่อครูเปิดเพลงให้เริ่มส่งกระดามรูปชวดยาไปให้เพื่อนทางขวามือต่อ ๆ กันไป เมื่อเพลงหยุดกระดามรูปชวดยาอยู่ที่ใคร คนนั้นต้องออกมาปฏิบัติตามคำสั่งที่เขียนไว้ในกระดามรูปชวดยา (ครูอ่านให้ฟัง) ซึ่งมี 2 - 3 คำสั่ง แต่อ่านให้ปฏิบัติตามครั้งละคำสั่งเดียว แล้วให้เริ่มต้นสิ่งใหม่

ขั้นตอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ หยดสี ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เด็กแต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีนํ้า 5 สี
2. พู่กันเบอร์ 12
3. แป้งสำหรับปั้น
4. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
5. ไม้กระดาน หรือกระดาษแข็งขนาด 8×10 นิ้ว สำหรับวางแป้นที่ปั้นเสร็จแล้ว
6. แผนกระดาษรูปชวดยา 2 แผ่น แต่ละแผ่นมีรูปชวดยาซ้อนกันภายในจะเขียนคำสั่งไว้ 2 - 3 คำสั่ง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ภาคี
กิจกรรมที่ 9 (หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก)
 การปั้นแป้ง การวาดภาพด้วยสีน้ำ การพับกระดาษ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ให้เป็นผลงานตามที่ตนเองต้องการได้

เนื้อหา

การปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงผลไม้พร้อมกับร่ายไปรอบ ๆ เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดให้จับกลุ่มตามจำนวนที่สั่ง กลุ่มใดไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด ให้ออกมาแสดงให้เพื่อนดู

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ปั้นแป้ง วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สีที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงผลไม้
2. สีน้ำ 5 สี
3. พู่กันเบอร์ 12
4. แป้งสำหรับปั้น
5. กระดาษสีมันหน้าเดียว 3 สี ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดต่าง ๆ
6. แป้งเปียกหรือกา
7. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
8. ไม้กระดาน หรือกระดาษแข็ง ขนาด 8×10 นิ้ว สำหรับวางแปะที่ปั้นเสร็จแล้ว
9. สีเขียนขนาดใหญ่

เพลงผลไม้

มองมองไป
มีมะม่วงมะปราง

ผลไม้เมืองไทยนั้นมีหลายอย่าง
มะพร้าวส้มโอมะละกอลางสาด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 10 (หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก)

การวาดภาพด้วยสีน้ำ การพับกระดาษ การชดสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถวาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ชดสี ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ ชดสี ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก
เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมแมคคา - ลูกคา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน กลุ่มที่ 1 เป็นคนชาย
หรือแมคคา กลุ่มที่ 2 เป็นคนหรือลูกคา ส่วนเด็กที่เหลือเป็นกรรมการ วิธีเล่นจะคล้ายกับการ
เล่นเกมกระต่าย กระแต ถ้ากรรมการพูดว่า "ผักจักษ์" หรือ "ขนมหวาน ๆ จ้า" กลุ่ม
เป็นคนชายต้องวิ่งไล่จับกลุ่มที่เป็นคนหรือ แต่ถ้ากรรมการพูดว่า "เทาโหลระ" หรือ "อรอยไหมจะ"
กลุ่มที่เป็นคนหรือต้องวิ่งไล่จับกลุ่มที่เป็นคนชาย

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพด้วยสีน้ำ พับกระดาษ
ชดสี
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ คนละ
1 กิจกรรม

ชั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาแสดงงานที่ทำ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีน้ำ 5 สี
2. พู่กันเบอร์ 12
3. กระดาษสีมันหน้าเดียว สีเขียว สีม่วง สีส้ม (สีอื่น) ตัดเป็นรูปร่างกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4" 3" และ 2"
4. แป้งเปียกหรือกาบ
5. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
6. สีเขียนขนาดใหญ่
7. ตะปู 5 ตัว หรือเหล็กแหลมสำหรับชุดสี

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

กิจกรรมที่ 11 (หน่วยวันมาฆบูชา)

การพับกระดาษ การชดสี การวาดภาพด้วยชดสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถพับกระดาษ ชดสี วาดภาพด้วยชดสี ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การพับกระดาษ ชดสี วาดภาพด้วยชดสี ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กแต่ละคนคิดว่า ถ้าตนเองเข้าไปในป่าจะต้องเตรียมอะไรไปบ้างแล้วหมุนเวียนกันบอกให้เพื่อนทราบทีละคน โดยแต่ละคนจะต้องคิดไม่ให้ซ้ำกัน

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ พับกระดาษ ชดสี วาดภาพด้วยชดสี
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สื่อกำหนดใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษสีมันหน้าเขียว 3 สี ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดต่าง ๆ
2. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
3. กระดาษวาดเขียนสีค่าขนาด 9X 14 นิ้ว
4. สีเขียนขนาดใหญ่
5. ตะปู 5 ตัว หรือเหล็กแหลมสำหรับขุดสี
6. ขอลดสีขุ่นน้ำสนน้ำตาล
7. แป้งเปียกหรือกา

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

กิจกรรมที่ 12 (หน่วยวันมาฆบูชา)

การบูชา การวาดภาพทิวทัศน์ การประดิษฐ์เศวตฉัตร

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถบูชา วาดภาพทิวทัศน์ ประดิษฐ์เศวตฉัตร ให้เป็นผลงานตามขั้นตอน
ของการได้

เนื้อหา

การบูชา วาดภาพทิวทัศน์ ประดิษฐ์เศวตฉัตร ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก
เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมทำไม้ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ส่วนอีก 1 คน
ให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ให้แต่ละกลุ่มทาย ทำไม้ที่ให้เด็กทาย เรน นังรด ถือของ ไส้บาตร
กรวคน้ำ พรหมน้ำมัน เวียนเทียน พระเทศน์

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ บูชา วาดภาพทิวทัศน์ ประดิษฐ์
เศวตฉัตร
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ
คนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
2. กระดาษวาดเขียนสีค่า ขนาด 9×14 นิ้ว
3. สีเทียนแดงใหญ่
4. ขอลูกสีบนน้ำผสมน้ำคาสทราย
5. เศษวัสดุ เช่น กลอง ฝาจุกยาสีฟัน ขวดยาสีฟัน หลอดคาย ฯลฯ
6. กาวลาเท็กซ์
7. ตะปู 5 ตัว หรือเหล็กแหลมสำหรับชุดสี

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 13 (หน่วยพหุวิชา)

การวาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถวาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การวาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ ตามความคิดและจินตนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กร้องเพลงพร้อมกับเดินปรบมือไปรอบ ๆ ห้องเป็นรูปวงกลม เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดให้กลับหลังหันเดินเป็นรูปวงกลมสวนทางกับครั้งที่แล้ว เด็กจะร้องเพลงและเดินปรบมือไปเรื่อย ๆ โดยครูจะเป่านกหวีดให้เปลี่ยนทิศทาง 2 - 3 ครั้ง แล้วถามเด็กว่า ถ้าโดนยุ่งกัแล้วจะเป็นอย่างไร

ขั้นตอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ วาดภาพด้วยชอล์กสี ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ คนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงบุง
2. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
3. กระดาษวาดเขียนสีคำ ขนาด 9×14 นิ้ว
4. ขอลูกสีที่ชุบน้ำผสมน้ำตาทราย
5. สีเทียนขนาดใหญ่
6. เศษวัสดุ เช่น กลอง ฝากระป๋อง ขวดพลาสติก หลอดกระดาษ ฯลฯ
7. กาวลาเท็กซ์
8. แป้งเปียก
9. รูปภาพที่ครูเตรียมไว้ให้ตัดปะ
10. กรรไกรปลายมน

เพลงบุง

บุง บุง บุง
นอนในบุงสบายชะมัด (ซ้ำ)

ใครนอนนอกบุงแล้วจะโดนบุงกัด
ไม่ต้องกลัวบุงกัดไม่ต้องนอนทบบุง

แผนการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ปกติ

กิจกรรมที่ 14 (หน่วยพาหนะนำโรค)

การประดิษฐ์เศษวัสดุ การตัดปะ การลากเส้นต่อจุด

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด ให้เป็นผลงานตามที่
ตนต้องการได้

เนื้อหา

การประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด ตามความคิดและจินตนาการ
ของ เด็ก เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กนั่ง เป็นรูปวงกลมหันหน้าเข้ากลางวง แล้วคุณครูจะกระซิบคำว่า
"บ้านของฉันน่าอยู่จริง ๆ" กับเด็กคนแรกแล้วให้กระซิบต่อ ๆ กันจนถึงคนสุดท้ายให้
ทุกคน ๆ

๑. ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ประดิษฐ์เศษวัสดุ ตัดปะภาพ
ลากเส้นต่อจุด
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ
คนละ 1 กิจกรรม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
2. รูปภาพที่ครูเตรียมไว้ให้ตัดปะ
3. สีเขียนขนาดใหญ่
4. เศษวัสดุ เช่น กลอง ฝาจุกยาสีฟัน ขวดยาคุลท์ หลอดก๋วย ฯลฯ
5. กาวลาเท็กซ์
6. แป้งเปียก
7. กรรไกรปลายมน

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
กิจกรรมที่ 15 (หน่วยการเรียนรู้)
 การตัดปะ การลากเส้นต่อจุด การโรยทรายสี

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ให้เป็นผลงานตามที่ตนเองต้องการได้

เนื้อหา

การตัดปะภาพ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ตามความคิดและจินตนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

ให้เด็กแต่ละคนคิดว่าถ้าไปเที่ยวทะเล จะพาเพื่อนคนใดไปบ้าง แล้วหมุนเวียนกันบอกให้เพื่อนทราบทีละคน โดยแต่ละคนจะต้องคิดไม่ให้ซ้ำกับ

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ตัดปะ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจคนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สีที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษโรเนียว 80 แกรม พับ 4
2. กระดาษวาดเขียนสีค่า ขนาด 9 x 14 นิ้ว
3. รูปภาพที่ครูเตรียมไว้ให้เด็กตัดปะ
4. สีเทียนขนาดใหญ่
5. ทรายสีต่าง ๆ
6. แป้งเปียก
7. กรรไกรปลายมน

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 16 (หน่วยบูรณาการ)

การลากเส้นต่อจุด การโรยทรายสี การปั้นดินน้ำมัน

จุดมุ่งหมาย

เด็กสามารถลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ปั้นดินน้ำมัน ให้เป็นผลงานตามที่ตนต้องการได้

เนื้อหา

การลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี ปั้นดินน้ำมัน ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก
เป็นรายบุคคล

กิจกรรม

ขั้นนำ

เล่นเกมทายใจเพื่อน โดยหาอาสาสมัคร 2 คน ออกมายืนตรงกลางแล้วแต่ละคนกรอขี้น
บอกแก่กันว่าชอบทำอะไรในช่วงปิดเทอมบ้าง ส่วนเด็กที่เหลือให้ช่วยกันทาย

ขั้นสอน

1. ครูกับเด็กสนทนากิจกรรมที่ทำในวันนี้ ได้แก่ ลากเส้นต่อจุด โรยทรายสี
ปั้นดินน้ำมัน
2. ให้เด็กแต่ละคนเลือกทำกิจกรรมที่จัดไว้ให้ 3 กิจกรรม ตามความสนใจ
คนละ 1 กิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้แต่ละคนออกมาเล่าผลงานที่ทำ

สิ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กระดาษวาดเขียนสีคำ ขนาด 9×14 นิ้ว
2. สีเทียน
3. ดินน้ำมัน
4. แป้งเปียก
5. ทรายสีต่าง ๆ
6. ไม้กระดาน หรือกระดาษแข็ง ขนาด 8×10 นิ้ว สำหรับวางดินน้ำมัน

ที่ป็นเสร็จแล้ว

ประวัติย่อของผู้วิจัย

- ชื่อ นางสาวอารี เกษมรติ
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน 91/25 ซอยพวงทรัพย์ ถ.ริมคลองประปา แขวงบางซื่อ
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10800
- สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ ถ.พระราม 6
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. 2506 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนแม็กไท่ "สุทธาประมุข"
ต.อมฤต อ.แม็กไท่ จ.อยุธยา
- พ.ศ. 2510 ป.กศ.สูง (อนุบาล) จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2518 กศ.บ. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2533 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม

บทคัดย่อ
ของ
อารี เกษมวดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2533

การศึกษาค้นคว้ามุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
รักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบเข้มงวดกวดขัน และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมในชั้นอนุบาลปีที่ 2
ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดย
วิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง
ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ปกติ เป็นเวลา 8 สัปดาห์

ก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กทั้ง 4 กลุ่ม
โดยใช้แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้
การทดสอบค่าที

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

EFFECTS OF GROUP CREATIVE ART ACTIVITIES AND CONVENTIONAL CREATIVE ART
ACTIVITIES ON SELF-CONFIDENCE OF PRESCHOOL CHILDREN RECEIVED
AUTHORITATIVE AND OVER-PROTECTIVE CHILD REARING PRACTICES

AN ABSTRACT

BY

AREE KASEMRATE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Early Childhood Education

At Srinakharinwirot University

April 1990

The purpose of this study was to compare self-confidence of pre-school children received authoritative and over-protective child rearing practices after giving group creative art activities and conventional creative art activities.

The sample of this study was 60 children from both practices studying in the second year kindergarten, academic year 1989, at Nonthaburi Kindergarten School, Nonthaburi Province. They were randomly selected and assigned into 2 experimental groups and 2 controlled groups. The experimental groups were exposed to creative art activities while the controlled ones were exposed to conventional creative art activities during a period of 8 weeks.

Pretest and posttest on self-confidence developed by the researcher were administered to the 4 groups. The data were then analyzed using t-test.

The findings of the study were as follows :

1. Self-confidence of pre-school children received authoritative child rearing practice and exposed to group creative art activities was higher than pre-school children exposed to conventional creative art activities.

2. Self-confidence of pre-school children received over-protective child rearing practice and exposed to group creative art activities was higher than pre-school children exposed to conventional creative art activities.